

Høyreekstreme menn og maskulinitet

En kvalitativ undersøkelse av høyreekstreme menns forståelse av maskulinitet, kvinnen og den muslimske mannen

Ida Marie Skavhaug Søbye

Mastergradsoppgave i religion og samfunn

Universitetet i Oslo
Det teologiske fakultet

Vår 2017

Veileder: Sindre Bangstad, PhD. Sosialantropologi

Sammendrag

Denne masteroppgaven tar for seg høyreekstreme menn sitt syn på maskulinitet, kvinnen og den muslimske mannen. Ved forandringer i det offentlige ordskiftet i Norge har islam og muslimer fått større oppmerksomhet. I den høyreekstreme diskursen har mange gått fra å være innvandringsfiendtlige til å bli islam/muslimfiendtlige.

Det argumenteres for i denne oppgaven på et anekdotisk grunnlag at det er flere menn enn kvinner i det høyreekstreme miljøet. Hvordan maskulinitet spiller inn i dette er et av spørsmålene denne oppgaven har forsøkt å undersøke. Dette gjøres med hjelp av Michael Kimmel sitt begrep hypermaskulinitet.

Med utgangspunkt i to hypoteser - *Høyreekstreme menn karakteriserer muslimske menn som hypermaskuline for å rettferdiggjøre sin egen maskulinitet og Høyreekstreme menn føler seg truet og forbigått av dagens moderne kvinne, og søker derfor tilbake til et utdatert kjønnsrollemønster hvor mannen hadde en tydelig og dominerende funksjon. Dette gir seg i utslag i en såret maskulinitet hvor frustrasjonen blir rettet mot dagens moderne feminisme,* har det blitt gjennomført 11 intervjuer av menn som her blir karakterisert som høyreekstreme. Det har blitt spurt om hvordan de opplever seg selv som menn i dagens samfunn og hvilke tanker de har rundt sin egen og innvandrere sin maskulinitet. Hvordan de stiller seg til den forhenværende kvinnesakskampen og feminismen i dag har gitt innsikt i deres tanker om kvinner.

Informantene har et varierende forhold til sin egen oppfatning av ideal mannen og egen maskulinitet, det vises en dissonans mellom disse. Informantene beskriver den muslimske mannen med hypermaskulin karakteristik.

Det vises en stor misnøye fra informantene med tanke på kjønnsendringene i samfunnet. Feminismen blir sett på som noe som truer familieverdiene og det er en bred enighet om at feminismen har gått for langt.

(Ord i hovedtekst 36 011).

Forord

Denne masteroppgaven setter punktum for mange fine og lærerike år ved det Teologiske Fakultetet i Oslo. Å skrive en masteroppgave har vært gøy, men også frustrerende. Lange og til tider ensomme dager har vært en del av denne prosessen. Det har vært en utrolig spennende og lærerik tid som jeg ikke ville vært foruten.

Jeg vil først og fremst takke min kunnskapsrike og inspirerende veileder Sindre Bangstad. Takk for all tid du har brukt og for at du har holdt ut med meg i så lang tid. Råd og kommentarer har vært uvurderlige. Takk for lån av faglitteratur og tips om disse. Tusen Takk, Sindre.

Jeg ønsker også å takke alle informantene som har vært en del av prosjektet. Uten deres deltagelse hadde jeg ikke kunnet skrive denne masteroppgaven.

Jeg vil også takke min lillebror Martin som har vært en god støtte gjennom hele prosessen, med gode innspill og oppløftende ord. Til slutt vil jeg takke barna mine Anna og Lilly som har holdt ut med en til tider overstresset mamma.

Ida Marie Skavhaug Søbye

Oslo 2. mai 2017

Trykk: Reprosentralen

Innholdsfortegnelse

Kapittel 1 INNLEDNING	7
1.1 Oppbygging av oppgave	9
1.2 Hypoteser	9
1.3 Tidligere forskning	11
Kapittel 2 FORSKNINGSMETODE	14
2.1 Kvalitativ metode	14
2.2 Metodeverktøyet intervjuer	15
2.3 Den analytiske prosessen	18
2.4 Reliabilitet og Validitet i forskningen	19
Kapittel 3 BEGREPSANALYSER.....	21
3.1 Høyreekstremer	21
3.2 Maskulinitet	22
3.3 Feminisme	22
3.4 Islamofobi	23
3.5 Høyrepopulisme	24
Kapittel 4 DET OFFENTLIGE ORDSKIFTET OG DEN POLITISKE DISKURSEN.....	26
4.1 Ordenes makt	26
4.2 Høyrepopulisme	26
4.3 Rasisme	34
4.4 Fremskrittspartiets innvandringsretorikk	35
4.5 Kulturkamp og Nasjonalisme	40
4.6 Fra fremmedarbeider til muslim	42
4.7 Konspirasjonsteorier – Eurabia	44

Kapittel 5 TEORI	46
5.1 Kjønnforskning	46
5.2 Høyreekstreme grupperinger på internett	61
5.3 Gruppepolarisering og konspirasjonsteorier	74
Kapittel 6 ANALYSE	79
6.1 Presentasjon av informantene	79
6.2 Virtuelle plattformer	85
6.3 Innvandringskritikk	87
6.4 Maskulinitet	91
6.5 Feminisme.....	97
6.6 Hypermaskulinitet – den muslimske mannen	98
6.7 Besvarelse av hypotesene	100
Kapittel 7 AVSLUTNING OG VEIEN VIDERE	102
LITTERATURLISTE	103

Kapittel 1 INNLEDNING

I nyhetsbildet leser vi ofte om farene ved salafi-jihadisme. Dette har vært og er en pågående trussel for Norge og verden. I Norge har vi så vidt vites ikke opplevd terror begått av mennesker med et ekstremt islamsk tankegodt, selv om det er ganske gode holdepunkter for at drapsforsøket på forlagsjef William Nygaard i Aschehoug i 1993 kan ha vært utført av individer med tilknytning til, eller sympati med Iran.

Derimot har vi vært utsatt for terror fra høyreekstreme grupper og enkeltindivider, sist begått av høyreekstreme Anders Behring Breivik 22. Juli 2012. Selv om sistnevnte var en handling utført av et enkeltindivid, er ikke dette holdninger som har oppstått i et vakuum. I det politiske landskapet i Europa, ses det en voksende oppslutning for høyrepopulistiske partier.

Det kan være vanskelig å navigere seg i det høyreekstreme miljøet. Det ses ofte nye allianser eller splittelser i de forskjellige grupperingene. Det er glidende overganger fra de forskjellige markørene; høyreekstreme, innvandringsfiendtlige og islamofobi. Det er også en inngående bruk av virtuelle rom, hvor aktørene ikke er like synlig som før.

Det finnes ikke et empirisk grunnlag for å kunne hevde at det er flere menn enn kvinner som er aktive i dette miljøet. Likevel tar denne masteroppgaven til orde for dette på et anekdotisk grunnlag. Det er en høyere andel menn enn kvinner som stemte Fremskrittspartiet ved siste stortingsvalg, (Aardal og Bergh 2015: 32). Det vil selvfølgelig ikke si at de som stemmer FrP knyttes opp til høyreekstremismen. Frp er likevel det partiet med en klar innvandringsprofil, statistisk viser at FrP sine velgere er de som er mest negative til innvandring, (Aardal og Bergh 2015: 79). I 2016 var det nesten bare menn som ble anmeldt for hatkriminalitet ved Oslo politidistrikt, (hatkrimgruppen holder til på Manglerud)¹.

I dette prosjektet har informantene blitt samlet fra forskjellige innvandring- og islamfiendtlige nettgrupper. Det har til sammen blitt foretatt 11 intervjuer av menn som kan klassifiseres som høyreekstreme.

Anders Behring Breivik sitt manifest “2083 A European Declaration Of Independence”² er ett stykke klipp og lim. Det har vært gjort flere analyser av manifestet, av blant andre Stephen J. Walton, “Anti-feminism and Misogyny in Breivik's “Manifesto”” fra 2012 og Mattias Gardell, “Crusader Dreams: Oslo 22/7, Islamophobia, and the Quest for a Monocultural

---

¹ https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/oslo/Vedlegg_4500.pdf

² <https://info.publicintelligence.net/AndersBehringBreivikManifesto.pdf>

Europe” fra 2013. Det som er interessant i denne sammenhengen er Breivik sitt syn på muslimske menn og deres maskulinitet, og hans ekstremt fremtredende misogyni. Breivik viser her ett ambivalent forhold til den muslimske mannen. Det kan se ut som om han misunner hvordan, slik han forstår det, den muslimske maskuliniteten har bestått tidens prøvelser og er konstant. En mann som har den *rette* maskuliniteten intakt. Derimot har europeiske menns maskulinitet blitt brutt ned av den kulturmarxistiske feminismen. Dette *programmet* har gjort Vesten “myk” og forsvarsløs overfor den ytre fienden (islam), (Holst og Grung 2012:189). I høyreekstreme kretser er det også en ambivalens rettet mot vestens maskulinitet og den islamske mannen. Når det gjelder kvinner er det ofte en polarisering av de rette kvinnene som fortjener *vår* beskyttelse og feminister som blir sett på som nasjonale forrædere.

“Kvinnefrigjøringen i Vesten spiller dermed en forklarende rolle i enkelte av kontrahjihadistenes historie. Feminismen er en “mekanisme for hjernevask”, og en måte marxistene har vunnet kulturkampen på, selv om de tapte den kalde krigen. Dermed kan feminisme, sammen med blant annet antirasisme og politiskkorrekthet, forklare hvorfor ikke flere av oss gjør opprør mot “invasjonen”, (Holst og Grung 2012:189).

Denne oppgaven har på ingen måte som mål å generalisere alle høyreekstreme menn, som menn med et voldspotensiale. Bakgrunnen for at Breivik her blir nevnt er at flere høyreekstreme organisasjoner og enkeltindivider har visse ideologiske likheter. Etter hendelsene 22 juli, ble det rettet et større fokus på farene ved disse ideologiene. Ved Universitetet i Oslo ble forskningssenteret C-REX (Senter for ekstremismeforskning: høyreekstremisme, hatkriminalitet og politisk vold) opprettet 1 februar 2016, som et ledd i behovet for mer kunnskap rundt ekstremisme.

Formålet med denne masteroppgaven er å få et innblikk i hvem disse mennene som skriver hatytringer på nett er, og hva det er som driver dem. Forskningsfeltet for denne masteroppgaven er høyreekstreme menn sin forståelse av egen maskulinitet. Er det slik at tapt maskulinitet gjennom endringer i samfunnsstrukturer, har ført til en ydmyket og såret maskulinitet? Og manifesterer dette seg gjennom hatytringer og stigmatisering av muslimske menn? Dette er noen av spørsmålene denne masteroppgaven ønsker å få ett innblikk i.

1.1 Oppbygging av oppgaven

I neste del vil hypoteser for masteroppgaven legges frem. Disse tar for seg aspektene ved den høyreekstreme mannen sitt syn på egen og den muslimske mannen sin maskulinitet. Og hvilken rolle kvinnen spiller i dette narrative. Kapittel 2 er viet forskningsmetode, da kvalitativmetode og metodeverktøyet intervjuer. I kapittel 3 blir det gitt begrepsanalyser av de mest gjennomgående begrepene som blir brukt i oppgaven. I kapittel 4 blir det gjennom kritisk diskursanalyse sett på hvordan det høyrepopulistiske partiet FrP sin retorikk arter seg i forhold til innvandrings spørsmål.

Kapittel 5 tar for seg det teoretiske grunnlaget for masteroppgaven. Her vil kjønnsforskning og teoretiske innfallsvinkler blir presentert. De aktuelle islamfiendtlige nettstedene hvor informantene er hentet fra vil bli presentert. Teorier om hvordan gruppepolarisering og konspirasjonsteorier på nett arter seg og mulige årsaker til dette blir også gjennomgått. I det teoretiske kapitlet presenterer jeg hvordan de teoretiske perspektivene kan bidra til å besvare hypotesene og problemkonteksten rundt disse. Kapittel 6 utgjør analysen av intervjuene. Kapitlet er viet presentasjon av informantene og deres forståelse av den virtuelle verden, egen maskulinitet, feminisme og den muslimske mannen. Jeg avslutter med en drøftelse av hypotesene som er forankret i teori og datamaterialet, for deretter å gi en besvarelse. I siste kapittel oppsummeres oppgaven og hva jeg har kommet fram til. Deretter viser jeg til noen problemstillinger for videre forskning.

1.2 Hypoteser

Det foreligger to hypoteser for denne masteroppgaven.

Den første hypotesen omhandler høyreekstreme menn sitt syn på egen og den muslimske mannen sin maskulinitet. Begrepene som her brukes er lånt av den amerikanske kjønnsforskeren Michael Kimmel. Michael Kimmel er professor i sosiologi og mannsforsker. Han er for tiden ansatt ved Universitetet i Oslo ved avdelingen for kjønnsforskning som Professor II. Kimmel viser i sin bok “Angry White Menn” hvordan menn problematiserer den *Andre* sin maskulinitet som enten hypermaskulin eller hypomaskulin. Det foreligger her en hypotese om hvordan menn bruker maskulinitet som en generaliserende faktor for sin egen maskulinitet og den *Andre* sin maskulinitet. Det brukes en analogi av oss/dere i forhold til maskulinitet. Kimmel bruker karakteristikken “The Goldilocks Dilemma”;

“(…) the grounds for exclusion were often gendered – that is, the “other” was simply not appropriately masculine. In what I have come to call the “Goldilocks Dilemma”, the masculinity of the other was like the porridge – either “too Hot” or “too cold”, but never “just right”. They were either “hypermasculine” (violent, out-of-control, rapacious animals) or “hypomasculine” (weak, effeminate, irresponsible, and dependent). We, by contrast, had just the right mixture of hardy self-reliance and community spirit: we had tamed our animal nature into civilized gentlemen, but not so much that we lost sight of our rugged side”, (Kimmel 2013:51).

Dette kan formuleres til hvordan høyre-radikale ser på den *Andre mannen*. I denne sammenhengen den muslimske mannen. Enten er de “hypermaskuline” eller “hypomaskuline” *Hypermaskuline* = voldelige, ute av kontroll, griske dyr. I denne konteksten brukes dette på muslimske menn.

Hypomaskuline = svake, feminine, uansvarlige og avhengige. Denne karakteristikken blir ofte plassert på jøder og akademikere.

Mens *Vi* derimot har akkurat den riktige mengden av maskulinitet. Det er *deres* maskulinitet det er noe galt med ikke *vår*. Jeg ønsker å se om det ligger en repliserbarhet bak Kimmels sin hypotese/teori. I begrepet repliserbarhet må det påpekes at det ikke vil bli gjennomført en lik gjennomføring av arbeidet som Kimmel har gjort. Dette vil selvfølgelig være umulig. I Kimmels sitt arbeid med såkalte ‘sinte hvite menn’ er det ikke muslimske menn det rettes en konkret aggresjon mot, det er mer afro-amerikanske og/eller menn av annen kulturell bakgrunn enn dem selv.

Om begrepene kan brukes i en norsk kontekst er likevel interessant og verdt å undersøke.

Hypotese 1:

Høyreekstremerne karakteriserer muslimske menn som hypermaskuline for å rettferdiggjøre sin egen maskulinitet.

Problematikken her ligger i hvordan menn ser på seg selv og sin egen maskulinitet i et samfunn hvor rollefordelingen mellom menn og kvinner er i stadig endring. Gjennom intervjuer med høyreekstremerne menn har det vært rettet et søkelys mot denne problemstillingen. Det har gjennom besvarelsene kommet frem et interessant paradoks. Mennene som har blitt intervjuet søker tilbake til en *gullalder* hvor mannen er overhodet i familien, men samtidig kritiserer de den muslimske mannen for en patriarkalsk rolle i samfunnet og i familien.

Gjennom arbeidet med intervjumaterialet ble det klart for meg at det var andre aspekter som interesserte meg. Ved å undersøke en tematikk som maskulinitet og høyreekstremisme, kom det tydelig frem at mye av frustrasjonen som disse mennene følte på var rettet mot kvinner. Dikotomien mann – kvinne ligger forankret i språk, historie og kognitivt. På mange av de virtuelle plattformene jeg var innom for å samle informanter spiller kvinner en viktig rolle. Kvinner blir sett på som noen som trenger beskyttelse fra det som kan karakteriseres som hypermaskuline innvandrere, da spesielt den muslimske mannen. Menn med bakgrunn fra det som på disse plattformene karakteriseres som muslimske land, blir gitt en rolle som voldtektsmenn. Det er likevel ikke alle kvinner som er verdige denne beskyttelsen. Dette er ofte de kvinnene som kan klassifiseres som feminister, eller kvinner som har muslimske menn som kjærester/samboer og lignende. På det personlige nivået utspiller kvinnen en viktig rolle for de fleste av informantene. De viser ofte en bitterhet ved skilsmisse, som kanaliseres mot den forhenværende ektefellen eller kvinner generelt. Mange av informantene er svært kritiske til feminisme/feminister og mener kvinnefrigjøringen har gått for langt i det norske samfunnet. Det ble derfor formulert en hypotese som kunne gi innsikt i hvilken rolle kvinner og feminisme utspiller seg i disse mennenes narrativ.

Hypotese 2:

Høyreekstremerne menn føler seg truet og forbigått av dagens moderne kvinne, og søker derfor tilbake til et utdatert kjønnsrollemønster hvor mannen hadde en tydelig og dominerende funksjon. Dette gir seg i utslag i en såret maskulinitet hvor frustrasjonen blir rettet mot dagens moderne feminisme.

1.3 Tidligere forskning

Forskning på ekstremisme i seg selv har blitt prioritert av academia det siste tiåret. Mennesker eller grupper med ytterliggående synspunkter og hvor det foreligger et voldspotensiale har vært under lupen hos mange forskere. Selv om ekstremisme har blitt viet mye oppmerksomhet, gjelder dette ikke like mye for ekstremismen fra ytterstehøyresiden.

Tore Bjørge, nå senterleder for C-REX, var på 90-tallet en fremtredende forsker i Norge på høyreekstremisme og rasistiske miljøer. Etter 11 september ble det lite fokus på høyreekstremisme. Derimot fikk salafi-jihadisme og annen ekstremisme blant islamister førsteprioritet. Ved økt terror og fokus på dette gjennom mediene, særlig vedrørende salafi-

jihadisme, kan det skje en polariseringsprosess. Ytterliggående grupper som høyreekstreme og islamister kan styrke hverandres radikaliseringsprosesser. Imidlertid er det vanskelig å dokumentere at det foreligger en gjensidig forsterkningsprosess i konkrete tilfeller.

Etter 22 juli ble høyreekstremes voldspotensiale igjen satt på dagsordenen. Hadde vi hele denne tiden 'lukket det høyre øyet' og ikke sett farene ved denne ideologien? Selv etter terroren, skulle det likevel ta 6 år før C-REX åpnet som et ledd i den høyreekstreme forskningen.

Oppslutningen rundt høyrepopulistiske partier har økt de siste årene. I skrivende stund har Le Pen kommet til valgrunde to sammen med Macron. Donald Trump vant presidentvalget i USA og i Norge er FrP i regjering med Høyre. I tillegg har den høyreekstreme bevegelsen i flere østeuropeiske land hatt en sterk framvekst. Forskning rundt høyrepopulistiske partier har dermed hatt en økt interesse.

Statsviter Anders Ravik Jupskås skrev sin doktoravhandling om FrP i 2015 'Persistence of Populism- The Norwegian Progress Party, 1973-2009'. Jupskås tar for seg veien for partiet FrP mobiliseringen fra en saks- til flersaks parti.

Journalist og religionsviter Øyvind Strømme er en av de som har skrevet om høyreekstremisme etter 22 juli. I bøkene 'I hatets fotspor', 'Det mørke nettet' og 'Den sorte tråden' tar han opp temaer som høyreekstremisme, kontrajihadisme og nettmobilisering.

Antropolog Sindre Bangstad har i sin bok 'Anders Behring Breivik and the rise of islamofobia' tatt for seg Breiviks ideologi og setter dette i forhold til den islamofobiske diskursen. Breiviks tanker og ideer ble som nevnt tidligere ikke skapt i et vakuum, men er en del av et større nettverk av rasistisk og islamofobisk diskurs som vokser i det norske og europeiske landskapet.

Når det gjelder tidligere forskning på høyreekstreme og maskulinitet har Michael Kimmel vært svært fremtredende på dette feltet. I boken 'Angry White men in America' tar han for seg hvordan endringene i sosiologiske- og samfunnsstrukturer har bidratt til å skape en *ny* maskulinitet. Flere hvite menn føler seg forbigått og sitter igjen med en ydmyket maskulinitet. Kimmel ser på dette fenomenet i sammenheng med rekruttering til høyreekstreme grupper, hvor mange menn skaper to konkrete fiendebilder: Kvinner og den *Andre* mannen. Det som en gang var den hvite mann sine naturlige privilegier har nå forsvunnet med inntoget av feminismen. De har mistet sin mannlighet og dermed sin rettmessige plass i familien og samfunnet generelt. De skaper et bilde av andre menn som enten hyper- eller hypomaskuline.

På bakgrunn av denne avmaskulinseringen sitter hvite menn igjen med et sinne som fort kan komme ut av kontroll. Boken bygger på flere intervjuer Kimmel har gjort med menn som på en eller annen måte har falt utenfor samfunnet. De har rett og slett ikke klart å finne seg til rette i den nye mansrollen. Michael Kimmel skriver om USA og det er store forskjeller fra den norske konteksten. Selv om samfunnsstrukturene er svært forskjellige, er begrepene hypo- og hypermaskulinitet overførbare og kan kontekstualiseres, også i Norge. Og det er disse begrepene jeg tar med meg fra forskningen til Kimmel.

I den norske konteksten har folklorist Audhild Skoglund skrevet en bok med lignende navn: 'Sinte hvite menn, de ensomme ulvenes terror'. Skoglund presenterer i sin bok fem kjente høyreekstreme soloterrorister, hvor alle er menn. Anders Behring Breivik, Ted Kaczynski (Unabomberen), Timothy McVeigh (Oklahoma City-bomberen), John Ausonius (Lasermannen 1) og Peter Mangs (Lasermannen 2).

Hun prøver å se likhetstrekk i personlighet og ideologi. Hun bygger boken på FBI psykologen Kathleen Pucketts undersøkelse av soloterrorister fra 2001. Funnene til Skoglund gjennom hennes analyser er at soloterroristene enten var middels, eller over middels intelligente. De viste alle narsissistiske trekk. Alle hadde et komplisert forhold til kvinner og utviste sterk misogyni. Skoglund kommer med flere like betraktninger som Kimmel gjør: Den hvite manns rett i samfunnet, og sinnet de nå viser etter at deres rettmessige plass er tatt fra dem. Og de skyldige er kvinner, mennesker med en annen religion eller 'rase' enn ham selv.

Kapittel 2 FORSKNINGSMETODE

2.1 Kvalitativ metode

I dette metodekapitlet vil det fokuseres på kvalitativ metode og da spesielt metodeverktøyet intervjuer. Jeg vil i første del av kapitlet gi en innføring i kvalitativ metode og metodeverktøyet intervjuer. Deretter vil jeg beskrive mine egne erfaringer ved bruken av disse metodene. I dette prosjektet har jeg gjennomført 11 intervjuer med menn som kan betraktes som høyreekstreme. Informantene har fått forespørsel om å være med i prosjektet over mail eller via nettstedene. De er fra forskjellige nettsteder som karakteriseres fra moderate til mer ekstrem høyresympatisering. Informantene er fra de fleste fylker i Norge. Begrunnelsen for dette store spennet i landet er interessen av å ikke ha en konsentrert gruppe fra et landsted. Det er svarene fra enkeltindividene som er i fokus ikke hvilket nettsted/gruppe de skulle være medlem av. Dette valget er også på grunn av den flytende dynamikken mellom disse gruppene. Flere av informantene er medlem eller aktiv mer enn et sted.

Kvalitativ metode er en ofte brukt metodologisk tilnærming i samfunnsvitenskapen. I dette prosjektet har det vært det fenomenologiske verdensbildet til informantene som har vært i fokus. Dette vil si hvordan personene som har blitt intervjuet opplever seg selv og verden rundt i interaksjon. Hvordan disse mennene ser på sin egen maskulinitet og den muslimske mannen sin maskulinitet, er et felles spørsmål som det i denne oppgaven prøves å besvares. I kvalitativ metode er det ikke ønskelig eller mulig med en generalisering av den innhentede dataen. Det vil med andre ord ikke være et utgangspunkt å generalisere de empiriske funnene. Det vil på den andre siden være ønskelig å se på likheter og forskjeller i besvarelsen fra intervjuene som er foretatt. Fenomenet som det her eksplisitt undersøkes er maskulinitet og hvordan denne former menneskene som er en del av prosjektet. Det er ikke kun en fenomenologisk forskningsmetode som brukes i dette prosjektet. Med et hermeneutisk utgangspunkt for forståelsen av det empiriske datamaterialet vil fenomener bli satt inn i kontekst.

Gjennom kvalitativ metode er det en nærhet mellom forsker og forskningsobjektet. Det er derfor viktig å etablere en tankeprosess rundt sin egen rolle i prosjektet.

“Eit viktig prinsipp ved den kvalitative forskninga er nettopp at forskaren skal vera medviten om korleis ho verkar inn på aktørane. Forskaren lyt i tillegg til å observera og lytta til informantane også setje søkelyset på si eiga rolle i feltet og sjå si person og si forskning utanfrå.

Ho skal vera reflektiv, unngå å stilla leiande spørsmål og ikkje opptre på ein dominerande måte. Det å granske eigne tankar, kjensler, ord og handlingar vert her ein sentral del av sjølve forskningsprosessen”, (Fonneland 2006:231).

2.2 Metodeverktøyet intervjuer

‘Formålet med et intervju er å få fyldig og omfattende informasjon om hvordan andre mennesker opplever sin livssituasjon, og hvilke synspunkter og perspektiver de har på temaer som blir tatt opp i intervjusituasjonen. Intervjuer gir et særlig godt grunnlag for å få innsikt i personers erfaringer, tanker og følelser’, (Thagaard 2013:95). Dette var grunnlaget for at jeg valgte metodeverktøyet intervjuer for mitt prosjekt. Jeg ønsket å komme nærmere innpå høyreekstreme menns følelser, tanker og selvopplevde erfaringer, noe som kunne gi et større helhetlig bilde av deres forståelse av egen og andres maskulinitet. Deretter for å se om dette kunne gi svar på hvorfor de eksplisitt gir uttrykk for et islamofobisk verdenssyn.

Før det kunne sendes forespørsel om intervjuer til de aktuelle personene, ble prosjektet sendt inn til NSD for godkjenning. Da denne godkjenningen var på plass startet jeg med å innhente informanter til prosjektet. Informantene er hentet ut fra internett. Det er spesifikke forskningsetiske regler som må følges. Jeg har satt meg inn i og fulgt De nasjonale forskningsetiske komite (NESH) sine regler for dette³

Å finne informanter er en lang og krevende prosess. I dette prosjektet ble det satt tre krav til informantene. De skulle være aktive på et eller fler nettsteder som kan karakteriseres som høyreekstreme. Høyreekstreme karakteriseres her som mennesker som forfekter en ideologi eller tankegods i det som vil betraktes som ytterliggående høyre. Det forfektes en sterk og allmenn innvandringsmotstand og/eller sterke anti-islamske holdninger.⁴ Selv om mange nettsteder har en praksis for å definere seg selv som ikke høyreekstreme eller islamofobiske, er det innad i gruppene mange utsagn som viser det stikk motsatte. Islamofobi er en antipati rettet mot islam eller muslimer som en kollektiv gruppe.⁵ Det andre kravet som ble satt var at informantene skulle ha ytret seg minimum tre ganger i en svært negativ måte på internett eller det som defineres som hatytringer. Hatytringer er i følge Likestillings- og Diskrimineringsombudet:

---

³ <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/etiske-retningslinjer-for-forskning-pa-internett/>

⁴ For en mer fordypende begrepsavklaring av høyreekstremisme se kapitlet "Begrepsavklaring".

⁵ For en mer fordypende begrepsavklaring av islamofobi se kapitlet "Begrepsavklaring".

“Hatyringer er nedverdiggende, truende, trakasserende eller stigmatiserende ytringer som rammer individets eller en gruppes verdighet, anseelse og status i samfunnet ved hjelp av språklige og visuelle virkemidler som fremmer negative følelser, holdninger og oppfatninger basert på kjennetegn, som for eksempel etnisitet, religion, kjønn, nedsatt funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsuttrykk, kjønnsidentitet og alder”.⁶

Dette er en vid definisjon som omtaler både lovlige og ulovlige former for hatyringer. I Norge er det en svært høy terskel for hva som omfattes som ulovlig hatytring. Dette på bakgrunn av ytringsfriheten i Norge, Grunnloven § 100. Ved kartlegging av informantenes uttalelser på nett ble den ulovlige formen for hatyringer brukt. Det siste kravet var at de skulle være menn.

På de fleste nettstedene er fullt navn på de som ytrer seg tilgjengelig, unntatt Stormofront.org hvor det brukes selvvalgte navn. Det er likevel mulig å komme i kontakt med deres medlemmer gjennom en innboks på den enkeltes medlemsprofil.

Som de fleste prosjekter som inkluderer mennesker er det store muligheter for å få et nei eller avlysninger om forespørsel til intervjuet. Dette må man ta i betraktning når man samler inn informasjon og eventuelle kontakter. Det er på ingen måte nok å kontakte det antallet av mennesker man er ute etter, for deretter å tro at alle vil si ja. Selv merket jeg at 11 informanter var i overkant vanskelig å få gjort en avtale med. På bakgrunn av kravene som var satt kunne det ikke forventes en såkalt snøballeffekt, det at informantene introduserte meg for andre høyreekstreme. Det er heller ikke et miljø hvor menneskelig interaksjon er vanlig, de fleste er kun aktive på nett. Dette gjør at miljøet ikke samles ansikt til ansikt. Og det kan være svært vanskelig å skulle navngi et menneske som en mulig informant. Alle informantene ble informert om bruken av datamaterialet fra intervjuene og ble tilbudt innsyn i oppgaven når den var ferdigskrevet. De ble også informert om at de når som helst kunne trekke seg fra prosjektet uten å måtte oppgi grunn.

Selve intervjuet var semikonstruert. Dette for at informantene skulle få mer frihet til å snakke å besvare spørsmålene på egne premisser. Et annet viktig element ved semikonstruerte intervjuer er at den som foretar intervjuet har større frihet til å konstruere oppfølgings spørsmål underveis hvis det skulle dukke opp nye og viktige elementer under intervjuet. Det er viktig å ikke legge føringer for besvarelsen til informantene. Som intervjuer er det nødvendig å forstå sin egen rolle. Spørsmålene ble derfor konstruert på en ikke

---

⁶ <http://www.ldo.no/nyheter-og-fag/brosjyrar-og-publikasjonar/rapporter/hatyringer-og-hatkriminalitet/>

akademisk måte, fremmedord ble også unngått. Faren ved intervjuer er at informantene besvarer spørsmålene utfra hva de kan tenke seg at intervjueren ønsker å høre. Selv vet man ikke om dette skjer.

Intervjuene ble avholdt ansikt til ansikt, dette da relasjonen mellom intervjuer og informant blir mer personlig. Spørsmålene ble ikke gitt på forhånd. Det ble sendt ut en kort tekst om prosjektets tema. For egen sikkerhet og for at informantenes identitet skulle være anonym, ble intervjuene avholdt på offentlige steder. Dette var som oftest kafeer, som informantene selv valgte. Det at de fikk velge sted var av praktiske årsaker da jeg ikke var kjent med alle stedene hvor intervjuene fant sted. Et annet element ved at de fikk velge sted på egne premisser er at vi kunne møtes på steder hvor de ville føle seg trygge og være komfortable med. De fleste av informantene ønsket ikke å bli tatt opp på lydbånd, og derfor ble intervjuet heller skrevet ned for hånd. Det er en stor ulempe ved dette, da små detaljer kan gå tapt mens man skriver. Det kan også være vanskeligere å gi informanten full oppmerksomhet under intervjuet. En annen negativ side ved å ikke bruke lydbånd er at oversettelsen av særegne ord og dialekter vil bli oversatt av intervjuer. Dette er ikke nødvendigvis en helt korrekt oversettelse. I dette prosjektet var informantene fra flere steder i Norge og derfor besvarte de spørsmålene på flere dialekter. Dette gjorde det vanskelig å oversette direkte under intervjuet og frykten for å gå glipp av ord eller begrep som er av særegenhet for den aktuelle dialekten er stor. Selv om man ønsker å yte rettferdighet ovenfor informantene ved å representere dem i den skriftlige prosessen på en riktig måte, vil stemninger og gå tapt. Jeg håper likevel jeg har gjort mitt ytterste for å representere den enkelte respektfullt og bevare deres integritet. Dette gjelder også med tanke på deres identitet. Det er deler av intervjuene som ikke kan deles i denne masteroppgaven da det vil være en mulighet for å kjenne igjen den enkelte. Selv om informantene beskrev utdanning og yrke har jeg valgt å presentere den enkelte ved høyere/lavere utdanning, i jobb, ikke i jobb, pensjonert eller student. Dette for å skjule deres identitet.

Et annet viktig element av intervjuetkontekst er betydningen av kjønn. 'Litteraturen om betydningen av forskerens kjønn har fokusert mest på situasjoner der intervjueren er kvinne og intervjupersonen mann', (Thagaard 2013: 116). Intervjuet vil da kunne få preg av kjønnsdikotomisering. 'Det vil si at mannen fremhever at forsker og intervjuerperson er av forskjellig kjønn, og utnytter dikotomiseringen til å styrke sin maskulinitet', (Thagaard 2013: 117). I dette prosjektet var dette et viktig element for intervjuer å ta med seg inn i intervjuprosessen, da intervjuer er kvinne og alle intervjuerpersonene er menn. Med tanke på at

intervjuet og prosjektet har tatt for seg maskulinitet som et hovedbegrep som tilnærming for å forstå høyreekstreme menn, har det vært et viktig element for forskeren å klargjøre sin rolle der kjønn er en av flere ytre kjennetegn som har betydning for hvordan intervjuet forløper. En styrke ved å være en kvinnelig intervjuer er at temaer som ofte kan bli tatt for gitt menn i mellom må besvares på en grundigere måte da informantene ikke føler de sitter i en kontekst hvor intervjuer tar disse elementene for gitt. Det blir ikke mulig med en besvarelse som “Du som mann forstår (...)”.

Personlig intervju hvor man møter objektet ansikt til ansikt kan by på en del problematikk. For det første vil objektet kunne ha innhentet informasjon om intervjuer. I mitt eget tilfelle ligger det visse opplysninger om meg selv tilgjengelig på internett. Jeg har i min ungdom vært aktivt medlem av Rødt (den gang Rød Valgallianse), og stått på liste i kommunevalget. Jeg har også barn med en mann fra et annet opprinnelsesland enn Norge. Dette er offentlig informasjon som kan føre til at informanten forhåndsdommer og dermed ikke ser på intervjuer som en nøytral person. Hvorvidt dette spilte inn i min egen sammenheng vet jeg ikke. Jeg opplevde at intervjuene gikk litt tregt i starten, selv om spørsmålene her var ment som en kort introduksjon av hver enkelt informant. Informantene var likevel villige til å svare utdypende på de fleste spørsmål. De vanskeligste spørsmålene å besvare var de som omhandlet maskulinitet. Her ble det spurt om en personlig erfaring og oppfatning av egen maskulinitet. Hvorfor dette var vanskelig kom nok av flere faktorer. Alder virket inn på besvarelsen. De yngste deltagerne hadde større problemer med å svare på spørsmålene om maskulinitet.

2.3 Den analytiske prosessen

Det er viktig i en masteroppgave at det er sammenheng mellom teorien som brukes og empirien. Det blir i denne oppgaven brukt en induktiv prosess, men den deduktive prosess vektlegges mest, et slikt samspill kalles abduksjon. “Den induktive prosessen innebærer at man jobber fra data til begreper eller utvikling av teori”, (Thagaard 2013:187). “Den deduktive prosessen preges av at vi knytter begreper fra andre teoretiske bidrag til den teksten vi analyserer”, (ibid.). Begreper fra andre studier er i denne oppgaven relevant for den analysen av data som blir gjort. Da jeg ønsker å utprøve hypoteser fra tidligere forskning, mener jeg dette er det beste arbeidsverktøyet i denne prosessen.

En temasentrert tilnærming vil bli brukt ved gjennomgang ved tolkning av data. Hvert tema vil bli tolket i lys av alle besvarelsene gjennom intervjuet og det vil på denne måten bli gjort sammenligninger. En kritikk som kan rettes mot dette valget er at besvarelsene vil bli

løsrevet fra den helhetlige konteksten og perspektivet. For at risikoen for dette skal bli mindre vil det kombineres med en personsentrert tilnærming. “Når vi i analysen skifter oppmerksomheten fra temaer til personenheter, kan vi oppnå en forståelse av dataens meningsinnhold og samtidig få oversikt over materialet”, (Thagaard 2013: 189).

2.4 Reliabilitet og Validitet i forskningen

2.4.1 Reliabilitet

Reliabilitet kan knyttes til forskningens pålitelighet og troverdighet, (Thagaard 2013: 201). Spørsmålet her er om en annen forsker vil med bruk av de samme metodene komme frem til det samme resultatet. I denne oppgaven prøver jeg ut hypotesen til Michael Kimmel vedrørende begrepet hypermaskulinitet. Kimmel sin undersøkelse er gjort i et annet land enn Norge, så hvorvidt det ligger en repliserbarhet her er usikkert. Det er heller ikke et formål med repliserbarhet i denne masteroppgaven. Forskjellen på Kimmel og denne oppgavens fokus er at Kimmel ser på hvordan den afro-amerikanske mannen eller eksempelvis jøder blir sett på som syndebukker for avmaskuliniseringen mange amerikanske menn føler på. I denne oppgaven vil fokuset ligge på hvordan høyreekstreme menn anser sin egen maskulinitet på det personlige plan, men også i samfunnet generelt. På hvilken måte er den muslimske mannen, eller den innbilte muslimske mannen, en del av denne forståelsen. Kritikkk vedrørende dette prosjektets reliabilitet er bruken av notater istedenfor lydbasert intervju. Jeg har ikke hatt mulighet til å gå tilbake til et opptak, for å høre på intervjuet igjen. Under intervjuene skrev jeg ned hele setninger gjennomgående, som et referat, isteden for stikkord. Jeg kan dog ha mistet ord og uttrykk gjennom prosessen, som jeg har presisert tidligere. Jeg mener likevel at dataen som er hentet fra intervjuene er av reliabilitet. Det har tidligere blitt nevnt faren for en kjønnsdikotomisering under intervjuene. Selv mener jeg det har vært en styrke å være kvinne i denne sammenhengen da det har blitt gitt gode og utdypende svar vedrørende tematikken maskulinitet som muligens hadde blitt tatt for gitt hvis jeg var av samme kjønn.

Struktureringen av intervjuene har i stor grad vært like. Noen spørsmål ble tatt bort og nye ble til under de første intervjuene. Det ble på denne måten ikke en selektering av informantenes besvarelse. Dette medfører en forminskert subjektivitet fra forskerens side. Teorien som gir grunnlag for fortolkningen av empirien er etter beste evne gått gjennom summarisk i hoveddelen. Det teoretiske grunnlaget blir tatt opp igjen under analysen av datamaterialet.

2.4.2 Validitet

Validitet er knyttet til tolkning av data, og om gyldigheten av de tolkningene forskeren kommer frem til, (Thagaard 2013: 204).

I presentasjonen av materialet skilles det mellom hva som er primærdata og mine egne vurderinger. Jeg har under arbeidet med oppgaven vært bevisst min rolle som utenforstående og at dette kan prege intervjusituasjonen. Med tanke på at intervjuene har vært preget av åpenhet og mye informasjon, kan dette tyde på at informantene har forstått min rolle som utenforstående og på en måte prøver å “selge” argumentasjonen til intervjuer. Hvorvidt informantene svarer for å “provosere” eller velger å presentere seg på en spesiell måte er utenfor forskerens kontroll. Jeg har valgt å gå inn i intervjuene med tanken om at de vil svare etter sin forståelse og bakgrunn. Underveis i presentasjonen av data, vil materialet fra intervjuene bli presentert. Dette gjør analysen transparent og forankringen til datamateriale vil være tilgjengelig.

Kapittel 3 BEGREPSANALYSER

Det ses som nødvendig for en leser at det blir gitt en innføring i de mest brukte begrepene i denne oppgaven og hva som blir tillagt begrepene av innhold.

3.1 Høyreekstremer

Menneskene som har deltatt i dette prosjektet blir representert som høyreekstremer. Dette er en merkelapp som de kan være uenige i. De færreste kategoriserer seg selv med slike ofte sett negative merkelapper i hverdagen. Selv om flere av de som har vært en del av dette prosjektet kan kategoriseres som både høyreekstremer, høyreradikal, islamofob og xenofob er det nødvendig for oppgavens struktur og innhold å bruke et forklarende begrep. Grunnen for at høyreekstremer her brukes er at de fleste informantene på en eller annen måte kan kategoriseres som høyreekstremer. Ekstremisme og her høyreekstremsisme er et mangefasettert begrep. Betegnelsen inkluderer både nynazisme, nyfascisme og andre former for radikalnasjonalisme.⁷ Begrepet omfavner ofte i det offentlige ordskiftet høyreradikalisme og det engelske ordet “extreme right”. Høyreekstremsisme og høyreradikalisme kan være begreper som er vanskelig å skille fra hverandre, da de ofte deler mange ideologiske likheter. Dette innebærer islamofobi og en allmenn innvandrings motstand;

“Det er imidlertid sentrale forskjeller mellom disse kategoriene. Blant kjennetegnene som går igjen i høyreekstremer bevegelser er en ekskluderende nasjonalisme, rasisme, xenofobi (fremmedfrykt), anti-demokratiske holdninger og autoritarianisme, (fokus på lov orden, disiplin og for eksempel et svært tradisjonelt familiesyn, med utslag som motstand mot eller uvilje ovenfor homofili).

“Høyreradikale bevegelser vil også inkludere ekskluderende nasjonalisme, fremmedfrykt og autoritære tendenser, men skiller seg fra høyreekstremsismen gjennom å arbeide innenfor demokratiske rammer, og vil i blant forfekte utvidelse av demokratiet på avgrensede områder, for eksempel gjennom hyppigere bruk av folkeavstemninger.

Av andre trekk funnet i både høyreekstremsismen og høyreradikalismen er motstand mot globalisering og såkalt anti-politikk, politikk som står i sterk opposisjon til faktiske eller tenkte politiske eliter”.⁸

---

⁷ Strømmen, Øyvind. (2014, 21. mai). Høyreekstremsisme. I Store norske leksikon. Hentet 28. april 2017 fra <https://snl.no/h%C3%B8yreekstremsisme>.

⁸ Strømmen, Øyvind. (2014, 21. mai). Høyreekstremsisme. I Store norske leksikon. Hentet 28. april 2017 fra <https://snl.no/h%C3%B8yreekstremsisme>.

Det vil i denne oppgaven ikke legges for stor vekt på forskjellene mellom høyreekstremisme og høyreradikalisme, men heller se på det som forener. Begrepet høyreekstremisme vil være det rådende ordvalget.

3.2 Maskulinitet

Et annet gjennomgående begrep i oppgaven er ‘maskulinitet’. Selv om det i denne oppgaven ikke er ute etter en begrenset forståelse av maskulinitet, men heller informantenes egen forståelse av maskulinitet er det viktig å vite hva som forstås i begrepet maskulinitet på et akademisk grunnlag. Maskulinitet forstås i denne oppgaven som;

“Maskulinitet, fellesnavn på de egenskaper som tradisjonelt karakteriserer den mannlige personlighet i motsetning til den kvinnelige. Som maskuline egenskaper regnes bl.a. dristighet, påståelighet, dominans, uavhengighet og instrumentalitet. Mens en del av disse egenskapene antas å ha tilknytning til biologiske kjønnsforskjeller, vil svært mange være bestemt ut fra forskjeller i oppdragelse og rolleforventninger, og variere fra kultur til kultur.”

3.3 Feminisme

En naturlig kognitiv tankemåte for oss mennesker er å se verden i analogier. Som sett i begrepsavklaringen for maskulinitet blir dette sett i motsetning til femininitet. I de miljøene som blir skildret gjennom denne oppgaven er kvinnen en naturlig del av ideologien og propagandaen. Kvinnen er ofte symbolet på nasjonen og dens overlevelse. Det er hun som må beskyttes fra den hypermaskuline innvandrerens. “Voldtektsflykningen” er en utbredt ide blant høyreekstreme, tanken om flykningen som kommer for å ta *våre* kvinner. I denne ideen om kvinnen som en som må beskyttes og som er symbolet på en ren nasjon er det flere kvinner som faller fra. I intervjuene ble det stilt spørsmål om hvilke assosiasjoner de fikk av ordet feminisme. Det var en overveldende negativ beskrivelse av feminisme og kvinnene ble fremstilt med maskuline særtrekk. Da feminisme er et gjennomgående begrep i oppgaven er det nødvendig med en begrepsavklaring. Ordet feminisme kommer fra det latinske ordet *femina*, som betyr kvinne, (Holst 2009:9). Feminisme blir også i dag ofte knyttet til referanser med ord og uttrykk som har kvinne i seg, eksempelvis kvinnekamp og kvinneundertrykkelse, (Holst 2009:9). Feminisme forstås i denne oppgaven som;

“Feminisme er en fellesbetegnelse ideologi, idetradisjon, etikk, politikk og akademisk virksomhet som handler om frihet, likestilling og rettferdighet for begge kjønn.”⁹

3.4 Islamofobi

Denne masteroppgaven setter fokus på frykten for Islam og da spesielt den muslimske mannen. Dette kan derfor ikke forstås som xenofobi, men heller islamofobi. Islamofobi bygger på en essensiell forskjellstenkning, (Gardell 2011:9). Selv om begrepet er rimelig nytt i det offentlige ordskiftet, ble det først brukt av intellektuelle allerede i 1920-årene som en parallell til *judofobi*, (Gardell 2011:11). Islamofobi ble brukt for å blottlegge de antipatier kirken og vesten hadde produsert. Edward Said brukte i 1985 den samme betydningen av begrepet i en tekst som omhandlet islamfiendtlighet. På 1990-tallet begynte begrepet å gjøre seg gjeldene i det offentlige ordskiftet. I 1996 ble det nedsatt en kommisjon fra den britiske forskningskommisjonen Runnymede Trust, som hadde som oppgave å undersøke den islamofobiske idetradisjonen. Kommisjonens rapport, *Islamophobia: A Challenge for us all* fra 1997, bidro til å popularisere begrepet, (ibid.). Det er likevel slik at når denne oppgaven skrives, blir det i skriveprogrammet Word, automatisk satt en rød strek under ordet som ved skrivefeil. Islamofobi begrepet er langt fra uproblematisk. Første del av ordet, islamo, beskriver en antipati rettet mot islam. Dette er i noen tilfeller korrekt, men oftest er det muslimer som en kollektiv gruppe den negative holdningen og forestillingen er rettet mot. Andre del av ordet, fobi, kan gi konnotasjoner til den medisinske og psykologiske betegnelsen. Dette er en irrasjonell frykt og redsel for bestemte situasjoner eller gjenstander. Med irrasjonell menes at frykten ikke står i forhold til den reelle hendelser og de faktiske farene, (Gardell 2011: 13). Ved en fobi brukes ofte kognitiv atferdsterapi, som for eksempel eksponeringsterapi. Fobi i begrepet islamofobi kan ikke forstås på samme måte. Selv om dialogprogrammer kan minske frykten noen har mot muslimer så henspiller ikke islamofobi på enkeltindividers psykologiske forstyrrelser, (Gardell 2011: 14).

“Akkurat som i betegnelsene *homofobi* og *xenofobi* brukes termen *fobi* i overført betydning om sosialt, politisk og historisk produserte aversjoner mot bestemte kategorier mennesker, som er utsatt for aggresjon, diskriminering eller ekskludering på at disse menneskene tilhører eller antas å tilhøre denne kategorien.”, (Gardell 2011:14).

---

⁹ Aas, Kristin Natvig. (2016, 13. mai). Feminisme. I Store norske leksikon. Hentet 9. april 2017 fra <https://snl.no/feminisme>.

Som sett ut i fra Gardell sin forklaring er det ikke nødvendig å være muslim for å bli utsatt for islamofobi, antagelsen om tilhørighet er nok. Islamofobi kan ofte også knyttes til konspirasjonsteorier. Teorien om at muslimer vil overta Vesten, en såkalt Eurabia-teori.

Islamofobi har blitt et mer etablert begrep innenfor akademia, men det har vært flere innvendinger mot at begrepet kan referere til en fobi mot muslimer. Hvis dette begrepet blir forstått slik, blir det etter min mening en ansvarsfraskrivelse der man gjemmer seg bak et psykologisk aspekt som en fobi. Begrepet kan også misbrukes av muslimer, hvis det skal hevdes at hver gang en form av kritikk ytres mot islam, skal være islamofobisk.

Når jeg henviser til begrepet islamofobi velger jeg å bruke definisjonen til statsviter Erik Bleich, professor i statsvitenskap; ‘indiscriminate negative attitudes and sentiments concerning Islam an Muslims’, (Bleich 2011:1581). Og definisjonen av Mattias Gardell;

“Med islamofobi menes sosialt reproduserte fordommer om og aversjoner mot islam og muslimer, samt handlinger og praksiser som angriper, ekskluderer eller diskriminerer mennesker på bakgrunn av at de er eller antas å være muslimer og assosieres med islam”, (Gardell 2011: 17).

Styrken ved denne definisjonen er at den tar for seg begrepet islamofobi både som teori og praksis. I denne begrepsanalysen viser Gardell hvordan diskriminering skjer på bakgrunn av forutbestemte antakelser. Uansett om du praktiserer Islam, vil du kunne bli diskriminert på bakgrunn av *antagelsen* av at du er muslim. Dette henviser til Michel Foucault ‘knowledge regime’; ‘Power is everywhere’ and ‘comes from everywhere’ so in this sense is neither an agency nor a structure. Instead it is a kind of ‘metapower’ or ‘regime of truth’ that pervades society, and which is in constant flux and negotiation’, (Foucault 1998: 63). Makt og kunnskap går som Foucault skriver hånd i hånd. Dette betyr at “innenfor rammene av det islamofobiske kunnskapsregimet sirkulerer bestemte utsagn, oppfatninger og påstander om islam og muslimer, som med gjentagelsens logikk opphøyes til vedtatte sannheter fordi de stemmer overens med det vi alltid har hørt og dermed *vet.*”, (Gardell 2011: 87).

3.5 Høyrepopulisme

Denne masteroppgaven tar ikke eksplisitt for seg politiske strømninger i Norge. Men man kommer likevel ikke utenom hvordan det politiske landskapet påvirker befolkningen og det offentlige ordspillet. Når politikere uttaler seg offentlig om eksempelvis innvandring i et negativt ordelag, legitimerer og setter de en norm for hva som blir sett på som allmenne utsagn og meninger. I flere land har høyrepopulistiske partier et oppsving blant støtte fra

velgerne. Ideer blir ikke til i et vakuum, politikere og medier som gjengir deres utspill, skaper et bilde av den fremmede, da ofte den muslimske innvandreren, som en belastning for samfunnet.

I 1998 argumenterte den tyske akademikeren Müller-Rommel (1998:202) for: “the prospects for the Greens (are) probably somewhat brighter than the Right-wing populist parties.” Müller sin spådom slo feil. I flere land har høyrepopulistiske partier hatt ett oppsving blant støtte fra velgerne. Deriblant er Norge, USA, Australia og Danmark et bevis på dette. Statsviter Anders Jupskås mener det til og med kan snakkes om en “populistisk *Zeitgeist*”.¹⁰ Populisme er et omstridt begrep. For det første må det her understrekes at populisme på ingen måte er ensbetydende med høyrepopulisme. Venstrepopulisme eksisterer, men ikke på lik linje som ved høyrepopulisme. Det eksisterer en konseptuell inndeling av populisme som ideologi, som strategi og tilslutt som diskurs.¹¹ Det er flere faktorer som spiller inn når begrepet populisme skal defineres. Hvor populismen utspiller seg i verden har en avgjørende påvirkning, populisme i Europa vil forstås annerledes enn i eksempelvis Sør Amerika. For en forenkling av begrepet vil populisme analyseres i en Europeisk diskurs.

Flere akademikere som Weyland (1999) og Canovan (1999) har definert populisme som begrep. Definisjonen som brukes her i denne oppgaven er som følgende;

“... considers society to be ultimately separated into two homogeneous and antagonistic groups, ‘the pure people’ versus ‘the corrupt elite’, and argues that the politics should be an expression of the *volonte generale* (general will) of the people”, (Mudde 2004: 543).

Populistiske partier fremsetter seg ofte som en del av folket, hvor folket ofte eller aldri blir definert. Selv om politikere fra høyrepopulistiske partier kan rette en sterk kritikk til både innvandrere og asylsøkere er det et viktig element som skiller dem fra høyreekstreme, og det er vold. Høyreekstreme har ofte et syn på at vold kan brukes mot det de ser på som fiender, som en ytterste konsekvens. Høyreekstreme er ikke alene om en slik tankegang, ekstremister generelt har et lite nyansert syn på bruken av vold. På 70-tallet var slagordet for flere venstreekstremister/venstreradikale ‘væpnet revolusjon’ og gruppen Baader Meinhof er et eksempel på hvordan vold og terror ble brukt for å få gjennomslag for en ideologi som var venstreekstrem. Andre begreper vil bli forklart og definert fortløpende i oppgaven.

---

¹⁰https://www.idunn.no/nnt/2013/01/mangfoldig_mobilisering_og_velsmurt_valgkampmas_kineri_frem

¹¹https://www.idunn.no/nnt/2013/01/mangfoldig_mobilisering_og_velsmurt_valgkampmas_kineri_frem

Kapittel 4 DET OFFENTLIGE ORDSKIFTET OG DEN POLITISKE DISKURSEN

4.1 Ordenes makt

Dette kapitlet vil undersøke hvordan politikk, da med vektlegging på høyrepopulisme, ytrer seg på ett makro og mikro nivå. Et makrososiologisk perspektiv er når man undersøker et fenomen i forhold til storsamfunnet. Mens et mikrososiologisk fenomen er samhandlingen mellom små grupper.

Undersøkelsen her vil være hvordan disse politiske partiene konstruerer frykt mot imaginære og reelle farer. Et vanlig retorisk virkemiddel er å betrakte en del av befolkningen som syndebukker, må det være “eliten” eller innvandrere. For en grundig undersøkelse av dette vil det her brukes kritisk diskurs analyse. Kritisk diskursanalyse er en metode for å analysere hvordan språk bidrar til å opprettholde maktrelasjoner i samfunnet, (Joar Skrede 2017). Hensikten med kritiskdiskursanalyse er i følge Wodak (1995: 204), å analysere “opaque as well as transparent structural relationships of dominance, discrimination, power and control as manifested in language.” Diskurs blir her sett på som “discourse is seen as a means through which (and in which) ideologies are being reproduced” (Blommaert and Bulcaen 2000:450). For Fairclough (1992: 93), “the articulation and re-articulation of orders of discourse is correspondingly one stake in hegemonic struggle.” Critical discourse analysis was from its very outset centrally concerned with racism (ibid.).

Bakgrunnen for kapitlet er å gjøre en kritisk undersøkelse av hvordan retorikken påvirker befolkningens oppfatninger av innvandrere, da med et eksplisitt blikk på hvordan muslimer blir gjort til en fare for det bestående. I dette kapitlet vil jeg ta for meg begreper og teorier om nasjonalisme, rasisme, høyrepopulisme og islamofobi. Teoretisk vil jeg støtte meg på Ruth Wodak, Jan-Werner Müller og Sindre Bangstad. Boken til Bernt Aardal og Johannes Bergh ‘Valg og velgere – en studie av stortingsvalget 2013, brukes som empirisk data for bakgrunnen til stortingsvalget i 2013. Det resterende empiriske materialet vil være hentet fra utsagn sagt av partifeller i FrP, disse er hentet fra aviser på nett og intervjuer. Dette er ytringer fra FrP både i opposisjon og i posisjon.

4.2 Høyrepopulisme

Hva som påvirker befolkningen i et land og deres holdninger er utallige. Vi påvirkes av familie, jobb og venner. Dette er mennesker vi kan samtale med, å gå inn i diskusjoner hvor vi

selv får gitt vår mening. Den delen av samfunnet hvor vi ikke alltid kan ta like stor del i, men som påvirker oss like fullt, er det politiske bildet i det landet vi lever i. Gjennom medier som aviser vektlegger vi alle en personlig betydning av hva vi leser. Dette betegnes som resepsjonsteori. Resepsjonsteori er analyser og teori om hvordan leseren oppfatter teksten med grunnlag i alder, kjønn, geografiske og politiske forskjeller. Som menneske tillegger vi teksten en verdi og forståelse som ikke alltid er hva forfatteren har tiltenkt teksten. Hva gjelder den mer personlige diskursen, er det noen meninger i ethvert menneskes omgangskrets det tillegges ekstra vekt, dette er opinionsledere.

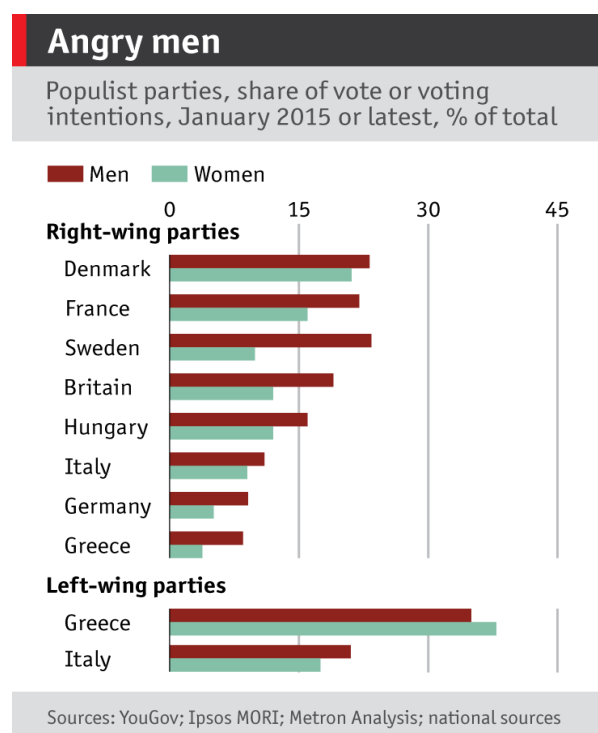
Hvordan politikere bruker retoriske virkemidler for å mobilisere velgere, setter ofte agendaen i medier og i vårt eget språkbruk. Begrepet “snikislamisering” som ble popularisert av Siv Jensen i FrP, er et godt eksempel på hvordan politikk og retorikk påvirker den daglige språkbruken og hvordan ord og uttrykk blir en del av ‘det etablerte’. Begrepet snikislamisering har vært en del av konspirasjonsteorien blant radikale anti-islamske nettsteder. Her betyr begrepet en hemmelig konspirasjon for muslimsk overtagelse. SIAN mener selv at det var de som først brukte begrepet i den offentlige sfæren i 2007, (Døving 2012: 89). Selv om de gir Siv Jensen æren for populariseringen av begrepet. ‘Da Siv Jensen tok ordet i bruk var det i en bestemt betydning: Snikislamisering er noe myndighetene tillater når de gir særrettigheter til muslimer’, (Døving 2012: 95). Eksemplet med begrepet snikislamisering er et godt eksempel på prosessen fra konspirasjonsteori til normalisering, (Døving 2012: 88).

Jeg vil i dette kapitlet konsentrere meg om Fremskrittspartiet (FrP). Grunnlaget for dette er at FrP har hatt innvandring som sin kampsak under valgene. Som grunnpilar i denne oppgaven er tesen om at det er flest menn som er innvandringsfiendtlige da dette bygger på deres forståelse av maskulinitet. Valget i 2013 bygger oppunder denne tesen om at det er flere menn som støtter høyrepopulistiske partier;

“I 2013 er oppslutningen blant menn 37 prosent for de rødgrønne partiene og 47 prosent for Høyre og FrP. Blant kvinnene har de rødgrønne partiene fortsatt et overtak (46 mot 36 prosent). Både menn og kvinner har beveget seg bort fra de rødgrønne, men kjønnsforskjellene i stemmegivning er like stor i 2013 som i 2009. Kvinners oppslutning om de rødgrønne er 9 prosent høyere enn mennenes, ved begge valg. Vi ser at Arbeiderpartiet og SV er større blant kvinner enn blant menn i alle aldersgrupper, mens Høyre og FrP står sterkere blant menn enn kvinner, med et lite unntak for Høyre blant dem over 60 år. Ellers kan vi merke oss at Fremskrittspartiet gjennomslag blant yngre kvinner ved valget i 2005 var et blaff. Den gang oppga 25 prosent av kvinnene at de stemte på FrP. I 2009 var dette halvert til 12 prosent, med

en ytterligere reduksjon til 10 prosent i 2013. **Sett i forhold til partienes størrelse er Frp det partiet som har den skjevste kjønnsbalansen**”, (Aardal og Bergh 2015: 32).

Det er ikke kun i Norge det er en overvekt av menn som stemmer høyrepopulistiske partier. Nedenfor vises et utvalg av land, hvor det er tydelig overvekt av menn blant velgerne for ytre høyre partier.¹² I en nylig undersøkelse støttet 23% av svenske menn det ytre-høyre partiet Svenske Demokratene (SD)¹³. Det er mer enn dobbelte av det kvinnene gjorde. Et lignende mønster kan ses i andre Europeiske land. Det er langt mer sannsynlig at menn stemmer på partier som Golden Dawn i Hellas, Jobbik i Ungarn, PVV i Nederland og Front National i Frankrike, (Se figur på under).

¹² <http://www.economist.com/news/essays/21649050-badly-educated-men-rich-countries-have-not-adapted-well-trade-technology-or-feminism>

¹³ <http://www.economist.com/news/essays/21649050-badly-educated-men-rich-countries-have-not-adapted-well-trade-technology-or-feminism>

I den offentlige debatten i Norge er 'islam og muslimer omtalt eller nevnt i 54.895 medieoppslag i 2016. Til sammenligning ble krigen i Syria og kommunesammenslåing omtalt i henholdsvis 53.870 og 49.846 medieoppslag'. 'Syv av ti leserinnlegg med islamkritikk som tema er skrevet av menn'.¹⁴

“Vanlige samfunnsborgere er en aktørgruppe som i stor grad utøver islamkritikk. Mesteparten av kritikken kommer i form av leserinnlegg på avisenes debattsider, og majoriteten av avsenderne er menn. Innleggene fra denne aktørgruppen er kjennetegnet ved en svært tydelig anti-muslimsk retorikk, med overskrifter som 'Den farlige profeten' (Fædrelandsvennen 09.05.2016), og «Islams psykologiske fengsel» (Nordlys 04.08.2016). Innleggene er ofte korte og spissformulerte, og avsenderne snakker på vegne av seg selv, altså som privatpersoner. Representanter fra anti-islamske grupper kommer til orde i to prosent av den totale omtalen av islam og muslimer i innenriksstoffet. Dette dreier seg i hovedsak om Stopp islamiseringen av Norge og Odins Soldater.”¹⁵

Denne undersøkelsen, som viser at syv av ti leserinnlegg i 2016, er skrevet av menn med en ikke islamsk bakgrunn, understreker rollen til menn i det islamkritiskemiljøet.

4.2.1 Fremskrittspartiet, et høyrepopulistisk parti?

Vi lever i det Ivan Krastev har beskrevet som 'a populist moment'¹⁶, og ut fra det politiske bildet i verden ser det ikke ut til å forsvinne med det første. Begrepet populisme har vært sentralt i den Amerikanske valgkampen, hvor den ene presidentkandidaten rakker ned på nesten alle utenom den hvite anglosaksiske amerikanske mannen. Donald Trump sine utsagn i den offentlige debatten vil gi en etterklang i lang tid.

Statsviter ved Princeton University, Jan-Werner Müllers korte monografi 'What is populism?' fra 2016, har blitt svært populær. Dette er en monografi som ikke tar for seg det levde livet til de som støtter oppunder populistiske partier, men tar i stedet primært for seg arbeidet av å identifisere store og makro-nivå sammenlignbare mønster. Muller starter sin observasjon med 'for all the talk about populism it is far from clear that we know what we are talking about when we talk about populism, (Müller 2016: 2). Müller argumenter videre at 'we simply do not have anything like a theory of populism, and we seem to lack coherent criteria for deciding when political actors turn populist in some meaningful sense', (ibid.) Videre skriver Müller med rette 'populism is obviously a politically contested concept',

---

¹⁴ http://www.frittord.no/images/uploads/files/Muslimer_og_islam_i_mediene_2016.pdf

¹⁵ http://www.frittord.no/images/uploads/files/Muslimer_og_islam_i_mediene_2016.pdf

¹⁶ <http://www.eurozine.com/the-populist-moment/>

(Müller 2015: 9). Det er store sprik i hva politikere vil definere som populisme og hvilke partier som går under denne definisjonen. ‘Professional politicians themselves know the stakes of the battle over its meaning’, (ibid.), med etablerte politiske ledere ivrige etter å merke deres politiske opponenter som populist, og mange populist for ivrige å merke dem selv med denne tittelen. Populisme er ikke kun en merkelapp for høyrepolitiske partier, man har ikke minst blant høyrepopulister selv forstått at populisme ikke bare er et deskriptivt, men også et normativt begrep. Det må presiseres at det finnes populisme på både høyre og venstresiden, (Wodak 2015: 8). Flere har ment at ved å ha en sterk høyrepopulistisk side i den demokratiske arenaen, vil dette fungere som en “sikkerhetsventil” for å unngå mer vold fra høyreekstremer, Ruud Koopmans er en av de som argumenterer for denne hypotesen. Sindre Bangstad mener derimot at dette kun en hypotese, og argumenterer for at det er mer troverdig at høyrepopulister fungerer som “stemmeforsterkere” enn som en “sikkerhetsventil”, (Bangstad 2014: 179)

Norge er ikke et unntak hva gjelder etableringen av populistiske partier. Hvorvidt FrP er et høyrepopulistisk parti har vært oppe til diskusjon. Selv ønsket de etter stortingsvalget i 2013 å avskaffe denne definisjonen av partiet. Likevel beskriver flere forskere FrP som høyrepopulistisk i sine artikler.¹⁷ Under intervjuene som ble gjort til den empiriske delen av denne masteroppgaven ble det spurt hvor i det politiskelandskapet de stilte seg. Svaret de ga var: enten stemte de ikke eller så stemte de på Frp eller Demokratene i Norge ved det siste valget. Selv om mange av informantene vil kunne karakteriseres som langt mer høyreliggende enn det FrP er, er det ofte gjennomslagskraft som spiller inn. Ved å stemme på et marginalt parti som ligger nærmere ens egen ideologi vet man at dette vil kunne være en bortkastet stemme. Selv om flere av de som ble intervjuet under dette prosjektet var i mer eller mindre grad tilhengere av FrP, er det viktig i denne sammenhengen å differensiere begrepet høyrepopulisme og høyreekstremisme. Flere av intervjuinformantene kan karakteriseres som høyreekstremer. Termen høyreekstrem er et begrep som tenderer til partier eller grupper som er villig til å bruke makt eller vold for å oppnå sine mål. Det er derfor en klar distinksjon mellom partiet FrP som på sin side karakteriseres her som populistisk og de partiene som vil gå under merkelappen høyreekstremer. Det utelukker imidlertid ikke at folk som stemmer på FrP ved valg selv er høyreekstremer – vi har blant annet godt belegg for at det finnes en betydelig andel selverklærte høyreekstremister blant FrPs velgere, (Jupskås 2015).

---

¹⁷ <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/forskere-frp-er-hoeyrepopulistisk/a/10126475/>

Populisme er en betegnelse på en ideologi, strategi eller kommunikasjonsform som appellerer til “folket”, som motsetning til “eliten”.¹⁸ Hvem “folket” er defineres sjeldent og det konstrueres en dikotomi mellom folket og eliten. Det er ofte en argumentasjon om at noe truer landet, nasjonen og folket som bor der. For Müller er ikke beskrivelsen av at populistere er kritiske mot *eliten* nok. Da dette ville inkludert de fleste republikanske kandidatene som ‘runs against’ populistiske. Muller argumenterer derfor istedenfor; ‘Populist are always antipluralist’. Deres beskrivelse av å representere ‘*folket*’ er ikke en empirisk entitet, det er alltid utpreget moralsk, (min oversettelse) (Müller 2016: 2). Det Müller indikerer med dette er at populisme utpreget avskriver den delen av *folket* som ikke deler deres interesse eller mål som enten umoralske eller forræderske ovenfor *folket*. Dette kulminerer ned til at de ikke tilstrekkelig er en del av det *folket* det er snakk om. Populisme er derfor i Müllers ord ‘exclusionary form of identity politics’ og av dette ‘tends to pose a danger to democracy’ (ibid.) Begrepet antipluralistisk kan her ses som motsetningen til multikulturalisme. Dette er et normativt begrep, med andre ord et begrep for hvordan man best organiserer et slikt samfunn gjennom politisk teori. Multikulturalitet er på sin side en henvisning til hvordan det faktisk er, empirisk. Alle kontemporære stater i verden er de facto multikulturelle. Økonomisk-, utdanning-, politisk- og kulturell migrasjon, både før og nå har ført til dette. Dette kombinert med vilkårlig grensesettinger av stater finnes det ingen homogene stater. Jeg vil her benytte meg av definisjonen til Fowers og Richardson (1996) vedrørende multikulturalisme:

“Multiculturalism is a social-intellectual movement that promotes the value of diversity as a care principle and insists that all cultural groups be treated with respect and as equals. (...) at its core, a moral movement that is intended to enhance the dignity, rights and recognized whorft of marginalized groups” (Fowers og Richardson 1996: 609).

Disse forfatterens definisjon bygger på en moralsk ideologi hvor alle er ‘within the four seas, all men are brothers’, (Confucius, *The Analects*).

For noen mennesker bygger følelsene mot disse ut-gruppene (out-groups) på frykt, misunnelse, historiske allianser eller personlige opplevelser med mennesker fra disse ut-gruppene. Dette kan oppstå fra portretterte bilder i mediene, økonomisk situasjon og eller interaksjon med andre mennesker. Dette vil kunne medføre til fordommer mot ut-grupper.

---

¹⁸ Ravik Jupskås, Anders. (2014, 31. oktober). Populisme. I Store norske leksikon. Hentet 28. september 2016 fra <https://snl.no/populisme>.

Mennesker som har en større tilknytning til sin egen gruppe (in-group) vil mest sannsynligvis favorisere sin egen gruppe og dermed ha større fordommer mot andre ut-grupper og et større ønske for status quo i samfunnets orden. (Staub 1989).

Selv om populisme både kan oppstå på venstre og høyre fløy, har populismen i Europa hatt sterkest innslag på høyresiden. Det er etter mitt skjønn og de nevnte felles kriteriene, riktig å plassere FrP som et populistisk parti i Norge. Selv om FrP har mobilisert seg som et flersaksparti, er det innvandringsdebatten de har som kjernesak. 'I Norge har synet på innvandring og innvandringspolitikken ikke bare vært et aktuelt stridsspørsmål, men også vært viktig for oppslutningen om Fremskrittspartiet helt siden slutten av 1980-årene, (Ardal og Bergh 2015:73). I en undersøkelse publisert av Statistisk sentralbyrå i desember 2013, viser de til at det ikke har skjedd store endringer i synet på innvandrere og innvandringspolitikken i den siste stortingsperioden. Noen enkeltspørsmål viser en viss nedgang i andelen som er positive til innvandrere, mens andre spørsmål tyder på status quo. Man kan med andre ord ikke spore noen endring i synet på innvandrere og innvandring i etterkant av 22. Juli-terroren, i hvert fall ikke av varig karakter, (Aardal og Bergh 2015:68). Innvandringsspørsmålene var en like viktig kampsak for FrP under valget i 2013, som årene før. Høyrepopulistiske partier verden over bygger på og kombinerer forskjellige tradisjoner, de framkaller og konstruerer en nasjonal historie i form av identitets narrativer. I Norge fokuserer FrP på den oppfattede trusselen fra islam og trusselen mot deres nasjonale identitet, (Woodak 2015:2). Anders Ravik Jupskås summerer i sin doktorgrad fire narrativer som viser at Frp er i mot immigrasjon, dette gjennom en analyse av manifeste, parlament rapporter og noen offentlige uttalelser;

1. Immigranter koster for mye.
2. Immigranter utnytter vår velferd.
3. Immigranter er (mer sannsynlige å være) kriminelle.
4. Immigranter utfordrer våre liberale verdier, (Jupskås 2015:83) (min oversettelse).

Under stortingsvalget i 2009 svarte to av fire, at immigrasjonsspørsmålet var en av to faktorer som de så på som det viktigste elementet for å stemme Frp, (Jupskås 2015: 68).

Når Høyre og FrP kom i koalisjon om stortingsmakten i 2013 ble det viet stor oppmerksomhet i utenlandske medier, dette fordi Norge forstås som egalitært og velstående. Terroren 22. Juli hadde satt sitt preg på hvordan utenlandske medier fortolket FrP. For mange ble FrP knyttet til Anders Bering Breivik sine synspunkter. The Independent trykte en reportasje om hvordan

Norges anti-innvandringsparti var kommet til makten¹⁹. I følge en rapport fra Utenriksdepartementet ble det i internasjonale media ‘i noen tilfeller skapt et inntrykk av at et parti som sitter i regjeringsforhandlinger har lignende synspunkter som ABB’. Det kom videre frem av UD sine undersøkelser at pressen i 12 av 19 land koblet FrP direkte opp mot Breivik.²⁰ Som et tilsvarende svar til denne kritikken holdt FrP en internasjonal pressekonferanse den 17. September 2013. De møtte kritikken med argumentasjon om at det var urimelig og ukorrekt å bruke betegnelser som ‘ytre høyre’, ‘høyrepopulistisk’ og ‘xenofobisk’ om partiet. De mente i stedet definisjonen ‘et klassisk liberalt/liberalkonservativt parti’ beskrev deres politikk mest utdypende.²¹ For statsministeren Erna Solberg (H), var det vel så viktig å argumentere for at FrP er en legitim samarbeidspartner og ikke skal defineres som et høyrepopulistisk parti. Da Heikki Holmås (SV) twitret følgende; ‘Det er helt naturlig at utlandet oppfatter @frp_no som Norges høyrepopulistiske parti, som Dansk Folkeparti og Sverigedemokratene’, krevde Solberg en unnskyldning fra Holmås²². Dette viser at politiske partier, som Müller poengterer, vet hva som risikeres hvis partiet blir stemplet som høyrepopulistisk. I denne perioden var det flere andre partier som gikk ut med et forsvar av FrP. Tidligere statsminister Jens Stoltenberg (Ap) gikk ut med følgende: ‘å være tydelig i forhold til hvordan vi bruker ord og uttrykk som skaper fordommer som bygger opp avstand mellom mennesker. Der har vi som politiske ledere et ansvar, og der har jeg vært kritisk til mye av det Fremskrittspartiet har stått for og gjort, men jeg mener likevel det er et skarpt skille mellom det og rasisme’.²³ I forskjell fra den amerikanske valgkampen, har norske stortingspolitikere vært forsiktige med å stemple politiske opponenter og deres utsagn som rasisme. Begreper som *uvitenhet*, *fremmedfrykt*, *fordommer* og *opplevd diskriminering* er ord som heller har vært å foretrukke. Selv om FrP ikke vil vedkjenne seg betegnelsen høyrepopulistisk er det flere av utsagnene fra politiske aktører innad i partiet som viser det motsatte. Jeg vil gjengi noen av de retoriske strategiene til FrP for å gi leseren en større forståelse av hvorfor jeg selv har valgt å definere partiet som høyrepopulistisk. Det er en

---

¹⁹ *The Independent*, 1. Oktober 2013, URL-adresse:

<http://www.independent.co.uk/news/world/europe/antiimmigrant-party-gains-power-after-norway-drifts-to-the-right-8852079.html>

²⁰ <http://www.dagbladet.no/nyheter/ud-med-sjokkrappport-om-frp-og-breivik-etter-valget/62179271>

²¹ <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/frp/frp-moette-internasjonalt-presse-naturlig-at-det-kobles-til-breivik/a/10135107/>

²² <http://www.tv2.no/a/4119697>

²³ <http://www.dagbladet.no/kultur/nrk-fjernet-svenskens-angrep-pa-frp-og-hoyre/62272612>

underliggende grensegang hvor man kan ved lesning av noen uttalelser fra FrP politikere, argumentere for rasisme.

4.3 Rasisme

Før dette gjøres er det et behov for en begrepsavklaring av ordet rasisme og hva det forstås som i denne oppgaven. Begrepet rasisme er ikke et enkelt begrep å definere eller avgrense. Rasisme kan være i form av en ideologi. Rasisme kan også utøves mot andre verbalt eller gjennom handlinger. Rasisme som inndeling av mennesker gjennom "rase" som noe biologisk, er en form for ideologisk rasisme. Rasisme i dag handler like ofte om religiøs identitets kategorisering av mennesker. Der man før så "rase" og opphav som eksempelvis pakistaner som en negativ entitet, er det nå den 'ekstremistiske muslimen' som det rettes kritiske blikk til. Det er et skifte fra hudfarge til kultur og religion, (Bangstad og Døving 13). Det har dermed skjedd en generalisering fra individ til gruppe. Sindre Bangstad og Cora Alexa Døving forsøker i boken "Hva er rasisme" å definere begrepet rasisme og dens innhold. Det gis tre kriterier:

- 1 Å dele inn en befolkning i ulike kategorier der noen gis negative essensielle trekk.
  - 2 Å redusere et individs identitet til de gitte negative karaktertrekkene for en kategori.
  - 3 Å bruke de negative karaktertrekkene som argument for underordning og diskriminering.”
- (Bangstad og Døving 17).

Det som er en styrke ved denne begrepsdefinisjonen, er at den tar for seg både det som er en rasistisk ideologi, men også hvordan rasisme utarter seg i det levde liv.

“Rasisme kan dermed forstås som en generalisering i form av at mennesker tillegges bestemte egenskaper på bakgrunn av sin tilhørighet i en bestemt gruppe, og at disse egenskapene defineres som så negative at det utgjør et argument for å holde medlemmer av gruppen på avstand, ekskludere dem og om mulig aktivt diskriminere dem. En slik negativ generalisering og underordning av mennesker kan kalles rasisme, uavhengig av om den begrunnes med folks hudfarge, religion, språk eller kultur”,(ibid).

Når strategier som oss/dem blir brukt, dannes det et kognitivt bilde av *oss* som noe essensialistisk annet enn *dem*. De er fra *fremmede kulturer* og deres innvandring til Norge betegnes i ordelag som *invasjon av fremmede* eller *innvandringsbølge*. Det assosieres store problemer med disse uttrykkene, som økt arbeidsledighet, kriminalitet, utslettelse av den norske kulturen.

4.4 Fremskrittspartiets innvandringsretorikk

FrP sin innvandringspolitikk kan grovt sett deles i to grupper, *det økonomiske argumentet* og *det kulturelle argumentet*. Det økonomiske argumentet baserer seg på hva innvandrere koster samfunnet. Innvandring er en byrde for den norske velferden og de norske skattebetalerne. Her blir mennesker sett på som kapital med enten positivt eller negativt fortegn. I den siste innvandringsdiskusjonen, (krigen i Syria), blir det satt opp regnestykker for hvorvidt Norge kan ta i mot innvandring eller ei. Den kulturelle argumentasjonen bygger på skepsis til andres kultur, da spesielt med tanke på innvandring fra muslimske land, hvor frykten for kulturell konflikt utpekes som en fare. Islam generaliseres, og det gjøres ingen forskjell på bestemte islamske grupper og praksiser. Islam ses eksplisitt som en trussel mot den norske arv og det kulturelle hegemoniet. Det økonomiske argumentet ses også fra andre partier, mens det kulturelle argumentet er mer forbeholdt FrP. Under valgkampen i 2013, publiserte FrP rapporten ‘Tiltak for en økonomisk og kulturell bærekraftig innvandring’. Denne ble skrevet av Per Sandberg, Per-Willy Amundsen og Christian Tybring-Gjedde. Denne rapporten innlemmer både det økonomiske og kulturelle argument;

“(Innvandring vil gi) dramatiske irreversible konsekvenser for Norge som nasjon på lang sikt. Likevel diskuteres temaet stadig mindre i det offentlige rom. Til tross for at det er det viktigste politiske temaet i vår tid, er innvandringsdebatten i ferd med å stilne hen. Nettopp dette bør være et varsel om sakens alvor. Riktignok har det de siste årene blitt vanskeligere å ytre seg innvandringskritisk uten å bli stigmatisert, men den viktigste årsaken er nok (...) at man rett og slett velger å lukke øynene. Mange klarer ikke, eller vil ikke ta virkeligheten innover seg”.

En rapport om bærekraftig innvandring ble også bestilt av statsråd Audun Lysbakken (SV), Brochmann I-utvalget. Dette viser som tidligere nevnt at andre partier også benytter seg av *det økonomiske argumentet* i forhold til innvandring. FrP på sin side argumenterer i rapporten at Norge kun bør slippe inn ressurssterke innvandrere og at velferdsgodene er forbeholdt “våre egne”. Innvandring skal med andre ord være økonomisk lønnsomt for Norge. Dette er et brudd på nasjonale avtaler som FNs Flyktningkonvensjon av 1951.

Selv om andre politiske partier har benyttet seg av denne argumentasjonen er det kun FrP som eksplisitt bruker begrepet ‘kulturell bærekraft’, her blir kulturelle argumenter brukt for en mer restriktiv innvandrings- og asylpolitikk. Det hevdes at den forestående politikken ikke er kulturell bærekraftig; ‘En av grunnene til at Norge ikke har klart å få til integrering, henger

utvilsomt sammen med rekordhøy innvandring og innvandring av personer med bakgrunn i kulturer svært ulike fra norsk kultur’.

For Siv Jensen (FrP) var invasjonen av muslimer fremtredende i bruken av begrepet ‘snikislamisering’ under valgkampen i 2009.

“Virkeligheten er at man nå er i ferd med å tillate en form for snikislamisering av dette samfunnet. Det må vi sette en stopper for. Kravene kommer, og de kommer i tur og rekkefølge. Halalmat i fengsler. Skal det være sånn?”

Når man analyserer høyrepopulistiske partier og deres retorikk, er det viktig å anerkjenne at deres propaganda alltid kombinerer og integrerer form og innhold i forhold til publikum, og tilpasser seg den aktuelle konteksten, (Wodak 2015:3). Ved å spille på frykt legitimerer politikere deres utsagn. Mytologisering er en annen type legitimering, oppnådd gjennom narrativer, dette er ofte små historier eller fragmenter av narrative strukturer om fortiden og/eller fremtiden. Misdledende og forutinntatt informasjon brukes for å promotere en bestemt sak eller synsvinkel. Dette kan være historier om hvordan muslimer i en gitt tid har vært truende mot det bestående eller hvordan samfunnet vårt vil bli hvis vi slipper inn for mange mennesker med en muslimsk bakgrunn Jason Stanley skriver i sin nyeste bok ‘How Propaganda Works’ (2016): “Propaganda is characteristically part of the mechanism by which people become deceived about how best to realize their goals, and hence deceived from seeing what is in their own best interests.” Med propaganda mener Stanley politisk retorikk. En slik mekanisme som Stanley beskriver oppnås ved ulike midler ved å appellere til følelsene på en slik måte at rasjonell debatt blir tilsidesatt eller ved å fremme en oss/dem dynamikk som forkrøpler den bredere samtalen med negative stereotyper av oss/dem grupper. Stanley mener en slik propaganda truer demokratiet.

Den muslimske mannen blir ofte karakterisert som en voldsforbryter, mens den muslimske kvinnen blir undertrykt av det patriarkalske ekteskapet hun lever i. Under en konferanse holdt av UDI i 2004, sa den tidligere likestillingsdirektøren Loong Litt Wood dette;

“Jeg vil [...] påstå at den offentlige debatten i dag går stadig mer i retning av en slags kjønneddeling av bildet på ‘de andre’: en “demonisering” av minoritetsmenn og en “offerliggjøring” av minoritetskvinner [...] Jeg tror at særlig muslimske menn [...] opplever at de blir sett på som

overgripere og potensielle terrorister, mens muslimske kvinner blir oppfattet som ofre for sine patriarkalske menn [...]"

Vi er nå vitner til utviklingen av 'media-democracy', skriver Wodak. Hun fortsetter med 'på tvers av Europa og bortenfor, der den individuelle, media-savvy forestillingen av politikk ser ut til å bli mer viktig enn den politiske prosessen', (Wodak 2015: 11). Medier spiller en spesiell rolle i hvordan politiske utsagn blir sirkulert og setter agendaen for hva befolkningen interesserer seg for. Politikere er avhengig av media som en kommunikasjonsform mellom dem og befolkningen. Politikere i høyposisjoner har mange medievitere på lønningslisten. Wodak beskriver dette som '*fictionalization of politics*', (Wodak 2015: 12). Dette er uskarpheten av grenselinjer i politikken mellom det ekte og det oppdiktede, det informative og det underholdende. Store oppslag i avisene gir blest om partiene og politikerne. Som Wodak skriver: 'Anything goes!', setting the agenda via provocation and scandalization, (Wodak 2015: 11). Gjennom provokasjon og skandalisering blir medieoppslagene større, dette er en retorisk strategi. Dette gjelder ikke lenger kun aviser og tv-oppslag, men også gjennom sosiale medier som facebook og blogger.

"Right-wing populist politicians provoke scandals by violating publicly accepted norms. In this way, the media are forced into a 'non-win' situation: if they do not report the scandalous racist remark or insinuation, they might be perceived as endorsing it. If they do write about it, they explicitly reproduce the prejudicial utterance, thereby further disseminating it. If they critically interview the politician, they give him/her more face time and an opportunity for perpetrator – victim reversal. This triggers a predictable dynamic which allows right-wing populist parties to set the agenda and distract the media (and the public) from other important news", (Wodak 2015: 19)

Wodak referer til denne dynamikken som '*The right-wing populist perpetuum mobile*', (Ibid.). Dette er en retorisk og diskursiv strategi som kombinerer utsagn som er på kanten og ikke alltid sanne. Det kan vises til nådeløs kritikk av innvandringspolitikk og scenarier som ikke kan verifiseres av fakta eller empiri.

Christian Tybring-Gjedde har vært særdeles nådeløs mot innvandring, da spesielt mennesker som kommer fra et muslimsk land. Tybring-Gjedde har brukt mediene som sin kanal for å få blest rundt sine utsagn. Det samme kan sies om Sylvi Listhaug som er svært aktiv på facebook og sin egen blogg.

I 2011 argumenterte Tybring-Gjedde på FrP sitt landsmøte at 'islam utstår ikke frihetsverdier, og islamsk makt øker fra dag til dag. Derfor må innvandringen fra muslimske

land reduseres kraftig²⁴. I 2010 skrev Tybring-Gjedde kronikken ‘Drøm fra Disneyland’²⁵. Her skriver ham sammen med partikollega Kent Andersen om hvordan Arbeiderpartiet har åpnet opp for ukontrollert innvandring. De argumenterer for at dette ødelegger den norske kulturen da denne blir marginalisert og erstattes med en flerkultur som ‘vil rive landet vårt i filler’. Det er innvandrere fra ‘kulturer og ukulturer’ som frembringer fare, og som ikke lar seg forene med den norske majoritetskulturen. Dette fører til at ‘norskulturelle rømmer fra flere av Oslos bydeler og etterlater seg enklaver hvor muslimsk enfold, dogmatisme og intoleranse får stadig sterkere grobunn’. Tybring-Gjedde og Andersen bruker en kognitiv dikotomi for å forsterke sitt budskap, det gode vs. det onde. Vi, Norge er de gode, mens muslimer og flerkultur er det onde. Begreper som *vår kristne kultur arv* og *etniske nordmenn* brukes som et mantra i kronikken, dette forsterker oss/dem retorikken. Utsagn som; ‘Men vil vi hjelpe Arbeiderpartiet med å bytte ut norsk kultur med ’flerkultur’? Aldri! Vil vi bidra til kultursviket? Ikke om noen satt opp plakaten ’skutt blir den som .... ’! Vil vi noen gang føle oss som ‘flerkulturelle’? aldri i verden!’. Det er flere ting som er interessante og som er verdt å merke seg. For det første ser vi en helt tydelig helt/offferrolle utspilt av Tybring-Gjedde og Andersen. Der det er de som er heltene som tør å stå i mot det *politisk korrekte* Arbeiderpartiet. Under et seminar om Israel, avholdt av FrP Sarpsborg 7.april 2014, viser Tybring-Gjedde at hans ståsted mot muslimer står like strekt som før. Han sammenligner her Israels kamp mot Palestinerne som en eksistensiell kamp mot islam. Og en lignende kamp må føres i Norge;

“Hvor er Norge om 20-30 år? Er det noen som tenker den tanken i det hele tatt? Om 20-30 år? (...) Hvordan ser Norge ut da? Har vi noen forsvarsmur mot dette vi ser kommer inn over landet vårt? Nei. Vi har ikke det (...) Det er nesten så vi graver vår egen grav (...) jeg er rett og slett livredd”.

Når det gjelder de retoriske virkemidlene som forener både Siv Jensen, Christian Tybring-Gjedde og Kent Andersen sin argumentasjon, er at den bygger på Eurabia teorier. Teorier om at Muslimer og den muslimske kulturen har en agenda om å ta over vesten. Jeg vil komme tilbake mer utdypende om dette temaet senere.

---

²⁴ <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/frp/frp-topp-innvandregutter-bli-hissigere-enn-norske/a/10085537/>

²⁵ <http://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/Drom-fra-Disneyland-212763b.html>

Det som er av bekymring er når slike uttalelser kommer fra politikere som er i koalisjon om stortingsmakten. Selv om disse uttalelsene er foresatt før FrP ble innsatt etter valget i 2013, betyr det ikke at de nevnte politikerne ikke står for det de har sagt. Når mennesker med politiske posisjoner åpner opp for en slik argumentasjon, er det en fare for at slike utsagn blir etablert i det offentlige språkbruket. Müller argumenterer for denne faren slik;

“The danger to democracies today is not some comprehensive ideology that systematically denies democratic ideals. The danger is populism – a degraded form of democracy that promises to make good on democracy’s highest ideals («Let the people rule!»). The danger comes, in other words, from within the democratic world – the political actors posing the danger speak the language of democratic values.” (Müller 2016:6).

Når FrP kom i posisjon etter stortingsvalget i 2013 har den retoriske argumentasjonen endret seg noe. Skillet her går mellom stortingsrepresentanter – som ikke har mildnet retorikken – og statsråder – som har gjort det (med unntak av Listhaug).

Det er spesielt politikere som innehar posisjoner på stortinget som har formildet uttalelsene sine. Dette har ført til kritikk fra flere av velgerne om at FrP nå har blitt ‘politisk korrekte’ og de står i fare for å miste velger segmentet som stemte på dem på grunn av den innvandringskritiske og islamkritiske profilen. Tybring-Gjedde innehar ingen post i den nye regjeringen og har bedt om at han blir fristilt i innvandringsaker fordi han ikke ønsker å legge bånd på seg selv. Selv om flere av politikerne i Frp som innehar poster i stortinget har mildnet retorikken er Sylvi Listhaug et unntak. Listhaug sin retorikk har flere segmenter av hva Müller definerer som populisme. Et eksempel på *oss* og *dem* dynamikken er tydelig i denne uttalelsen:

“Jeg mener de som kommer til Norge må tilpasse seg samfunnet vårt. Her spiser vi svin, drikker alkohol og viser ansiktet vårt. Man må innrette seg etter de verdier, lover og regler som er i Norge når man kommer hit”.²⁶

Denne uttalelsen bygger på hva som er ‘typisk norsk’. Listhaug er ikke subtil i henvisningen til at hvis du ikke gjør dette er du ikke ordentlig norsk. Dette er videre en vanlig strategi fra høyrepopulister, som bygger på at det er viktig å bli oppfattet som autentisk og som en av *folket*. Likevel tar Listhaug her ikke høyde for at flere etniske nordmenn ikke vil føle seg hjemme i denne kategoriseringen.

---

²⁶ <http://www.aftenposten.no/norge/Listhaugs-griseprat-vekker-opsikt-i-utlandet-607331b.html>

Uttalelsen om innstramming av asylsøkere fra Listhaug er et annet eksempel på at Listhaug på ingen måte har moderert seg etter at hun fikk posten som innvandrings- og integreringsminister:

“– Den viktigste faktoren for god integrering er at utlendingen selv vil integreres. En kan ikke bli båret på gullstol inn i Norge. Det må stilles krav, og det gjør vi med dette forslaget.”²⁷

Mye av den retorikken som nå kommer fra FrP i posisjon er likevel en videreformidlingen av det forgående partiet i posisjon, det vil si Arbeiderpartiet. Jeg vil vise noen eksempler som er sagt av FrP- og Ap-politikere i posisjon;

“Returpolitikk:

-Ap oppsummeringsdokument fra 2013: "Både frivillige og tvangsmessige returer har økt markant. Særlig gjelder dette retur av kriminelle asylsøkere med avslag."

-Frp i oppsummeringsdokument fra 2015: "Økt antall tvangsreturer av ulovlige innvandrere i året til 7 800, og prioriterer kriminelle utlendinger."

Integrering:

-Ap: Det å stille krav til mennesker, er å ha respekt for mennesker. Derfor er det viktig å tydeliggjøre de krav vi setter til alle mennesker som bor i Norge, uansett bakgrunn.

-Frp: Det å stille krav, er å vise dem (innvandrere) respekt.

Familiegjenforening:

-Ap i regjering 2008: Strammer inn familiegjenforening dersom familielivet kan utføres i et annet land.

-Frp i regjering 2015: Fremmer fireårskravet i asylforliket. (Et krav om at innvandrere må ha hatt fast inntekt i minst fire år for å kunne hente familien til Norge.)”²⁸

4.5 Kulturkamp og Nasjonalisme

Hvorfor har et parti som FrP hatt så mye fremgang i et land som Norge? Ofte i den akademiske litteraturen, assosieres høyrepopulistiske partiers fremvekst med et land som har en svak økonomi eller stor arbeidsledighet. Eller ved land som har høy innvandring. Anders Ravik Jupskås spissformulerer dette som “Weimarrepublikken 2.0”²⁹, Jupskås poengterer at det er vanskelig å finne entydig belegg for denne tesen. Suksessfulle høyrepopulistiske partier er nå ofte å se i land med høy økonomisk stabilitet og lav arbeidsledighet, eksempelvis Sveits

---

²⁷ <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/strammer-inn-reglene-for-permanent-opphold-maa-kunne-norsk-ha-jobb-og-bolig/a/23587143/>

²⁸ <http://www.utrop.no/Nyheter/Innenriks/30015>

²⁹ https://www.idunn.no/nnt/2013/01/mangfoldig_mobilisering_og_velsmurt_valgkampmas_kineri_frem

og Østerrike, (Wodak 2015:31). Her er det beleilig å referere til kapitlet ‘It’s not the economy, stupid!’ i boken “Populist Radical Right Parties in Europe” av Cas Mudde, som viser til at det ikke er økonomien som gir grobunn for høyrepopulistiske partiers popularitet.

Norge er et land med sosialmobilitet, lite arbeidsledighet, en god utviklet velferdsstat og ikke spesielt høy innvandrings rat. Det man i stedet ser hos FrP er aktiveringen av så kalte “kulturkamper”. Dette er et typisk trekk ved høyrepopulistiske partier, en type av nasjonalisme.

“The common understanding of the past as ethnically and culturally homogenous and therefore harmonious is indicative of the populist hegemony. The projection of cultural cohesion into the past is one of the major ways in which the new hegemonic vision is established”.³⁰

Nasjonalisme som begrep kan forstås på flere måter. Moderat nasjonalisme er et kjennetegn på felles tilhørighet til et land (staten som fellesnevner), en følelse av å være et i et fellesskap på bakgrunn av historie og etablerte institutter (det kulturelle som fellesnevner). Videre kan nasjonen og nasjonalisme defineres gjennom *ethnos* og *demos*. Ethnos forstås her som myter om blodsbånd og felles fortid. Eksempel på dette er Tyskland under andre verdenskrig. Demos er derimot et felles politisk fellesskap. Selv om FrP ikke eksplisitt som parti har uttalt at de har som mål å ha en kulturelt homogen stat, tyder flere uttalelser på, som jeg tidligere har henvist til, at de ønsker en assimilasjon av innvandrere. FrP retter sin kritikk mot den ‘fremmede’. De underbygger og skaper redsel mot den ‘fremmede’ kulturen og hva som vil skje hvis denne ‘innvandringsbølgen’ ikke stanses. Det er her implisitt en negativ retorikk som blir brukt mot innvandrere og det spilles på frykten for tap av egen kultur, verdier og tradisjoner. Det blir spesielt muslimer som kategoriseres slik, da de er en særlig trussel mot våre verdier. Blant flere islamofober og høyrepopulistiske politikere er det tanken at muslimer etablerer muslimske institusjoner og tradisjoner, de får fler særrettigheter i samfunnet slik at nasjonen blir mer og mer lik det de assosierer med muslimske land. Eksempler på dette er moskeer, bønnenrom, halalmat og lignende. ‘Ser vi på de særrettigheter som faktisk er gitt muslimer i Norge, er det påfallende at de i liten grad er basert på krav fra muslimske interesseorganisasjoner, men er innvilget etter initiativ fra offentlige samfunnsinstitusjoner’, (Døving 2012: 95).

---

³⁰https://www.academia.edu/23598894/How_the_Workers_Became_Muslims_Immigration_Culture_and_Hegemonic_Transformation_in_Europe_-_Contents_and_Introduction

4.6 Fra fremmedarbeider til muslim

Så når gikk det fra å handle om innvandring generelt til å handle om muslimer spesielt, hvordan ble dette paradigme skiftet til? Det har vært hevdet av flere forskere at det skjedde et ontologisk skifte på 1980-tallet. Dette da den populistiske høyresiden kom inn og entret innvandringsdebatten i Europa. Dette skiftet omhandlet ett retorisk skifte, fra å snakke om ‘migranten’ til å snakke om den ‘muslimske innvandrer’. Ferruh Yilmaz skriver fra et dansk perspektiv i sin bok ‘How the Workers Became Muslims’, 2016. Hovedargumentet i denne boken er at de *nye* innvandrerene ble gitt en ny identitet som "muslim" etter 1980-årene, som følge av politisk artikulering. De kom ikke som muslimer, og de identifiserte seg heller ikke som sådan; De var en del av arbeidsstyrken i Danmark, (Yilmaz 2016: 9). Yilmaz viser til hvordan kulturalisering av diskurs og produksjonen av den muslimske innvandrer som en distinkt ontologi, tok over for det forhenværende hegemoniet i Danmark og Europa generelt. Gjennom media, politikere og debatter blir problematikken rundt islam og muslimer gjentatt som en stødig strøm. Dette er saker om kvinnelig kjønnslemlestelse, voldtekter, tvangsekteskap, hijab, jenter som ikke har lov til å delta i svømmetimer, parallelle samfunn og lignende. Medieoppslagene er ofte negative og omfavner minoritetsgruppen islam som en entitet. Selv om det er store fraksjoner og forskjeller mellom dem. Hver minoritet rommer et stort mangfold. Resultatet av en overrepresentasjon av slike nyheter, er følelsen av at det var en tid da medlemmer av samfunnet bodde i fredelig sameksistens som har blitt brutt av muslimske innvandrere.³¹

“The common assumption is that the earlier immigrants were culturally similar and were easily assimilated into host societies, whereas the new non-Western (especially Muslim) immigrants with their essentially different culture threaten the core values of Western liberal democracies”.³²

I Norge har den akademiske litteraturen på dette feltet vært marginal. Noen bøker har blitt skrevet men det er ofte en skildring uten det levde livet til innvandrerne. I Norge ble det et større fokus på islam da forfatteren Salman Rushdie pådro seg en fatwa etter boken ‘Sataniske

---

³¹https://www.academia.edu/23598894/How_the_Workers_Became_Muslims_Immigration_Culture_and_Hegemonic_Transformation_in_Europe_-_Contents_and_Introduction

³²https://www.academia.edu/23598894/How_the_Workers_Became_Muslims_Immigration_Culture_and_Hegemonic_Transformation_in_Europe_-_Contents_and_Introduction

Vers' fra 1988. 14 februar 1989 gikk fatwaen ut fra Iran om at Rushdie skulle drepes for blasfemi. I Norge skulle fatwaen få tragiske konsekvenser. I 1993 ble bokens norske forlegger, William Nygaard, skutt og livstruende skadet i et attentat som fremdeles er uoppklart.³³

“Muslim” har blitt en identitetsmarkør og en forklaringsmetode for disse menneskenes oppførsel. Det blir på denne måten en objektivering av mennesker. For historikeren Bernard Lewis er muslimer å anse som en slags *homo islamicus*, med handlinger og tenkning som bare kan forklares med henvisning til islams religiøse påbud og en tilsynelatende allestedsnærværende islamsk fortid”, (Bangstad 2012: 98).

Yilmaz forteller om en hendelse i Danmark på tidlig 90-tallet, hvor en bestefar med tyrkisk bakgrunn drepte sitt barnebarn og skadet svigerinnen sin. Yilmaz ble kontakten av en journalist for å forklare de kulturelle betingelsene som kunne ligge bak en slik hendelse. Det var ingen kulturell bakenforliggende forklaring, mannen var psykisk syk.³⁴ Dette er et eksempel som svært ofte går igjen i det offentlige ordskiftet, når mennesker fra ikke-vestlig opprinnelse begår kriminalitet *må* det være kulturelt eller religiøst motivert. En persons handling blir stående som en metafor for en hel kultur eller religion.

Dette ontologiske skiftet er tydelig og viktig i høyreekstremeres menneskers narrativer. “Rase” er for mange byttet ut med religion og det er islam det går mest utover. Det vises en antipati mot muslimer som en kollektiv gruppe.

4.7 Konspirasjonsteorier - Eurabia

‘Konspirasjonsteorier, en forklaringsmodell som går ut på at myndighetene og/eller andre mektige grupper i hemmelighet sammensverger seg for å fremme sin egen, skjulte agenda’.³⁵ Type utsagn som ‘vår kristne kulturarv’ står i fare, er lett gjenkjennelig blant islamofobiske nettsider. Det som er et fellestrekk blant FrP som et høyrepopulistisk parti og islamofobiske nettsider er tanken om en agenda hos den muslimske befolkningen om å ‘snikislamisere’

---

³³ <https://www.nrk.no/dokumentar/25-ar-siden-fatwaen-mot-rushdie-1.11538034>

³⁴ https://www.academia.edu/23598894/How_the_Workers_Became_Muslims_Immigration_Culture_and_Hegemonic_Transformation_in_Europe_-_Contents_and_Introduction

³⁵ Konspirasjonsteori. (2014, 8. august). I Store norske leksikon. Hentet 14. april 2017 fra <https://snl.no/konspirasjonsteori>.

Norge, en såkalt Eurabiasteori. 'Å snike er å skjule og å skjule er å luge', (Døving 2012: 91), muslimer blir sett på som en femtekolonne.

Terminologiene som blir brukt om islam og muslimer er utelukkende negative. I denne polemiske sjangeren blir begreper fra den muslimske tradisjonen hentet opp som et bevis og legitimering av argumenter. Begreper som dhimmitude og taqiyya er gjengangere.

Dhimmitude er en neologisme innenfor islamkritikken. Begrepet ble popularisert av Bat Ye'or (Gisele Littman). Taqiyya er et begrep fra islamsk juridisk tradisjon, taqiyya betegner legitimiseringen av å lyve om sin egen identitet som sjiamuslim dersom ens liv er i fare, (Ibid.) Bat Ye'or er en av de mest kjente innenfor Eurabia teorien. Hun har gitt ut åtte bøker, der flere er gitt ut fra det amerikanske universitetsforlaget Farleigh Dickinson. Selv har hun aldri fullført noen akademisk grad. Det som er en vanlig tendens i denne sjangeren er at forfatterne bruker hverandre som kildegrunnlag, og bidrar til å forsterke og utdype hverandres overbevisninger, (Døving 2012:91).

I Bat Ye'or 'Islam and Dhimmitude: Where Civilizations Collide', tar hun for seg historien til Dhimmitude som for henne betyr; "dhimmitude [...] represents a behavior dictated by fear (terrorism), pacifism when aggressed, rather than resistance, servility because of cowardice and vulnerability. [...] By their peaceful surrender to the Islamic army, they obtained the security for their life, belongings and religion, but they had to accept a condition of inferiority, spoliation and humiliation. As they were forbidden to possess weapons and give testimony against a Muslim, they were put in a position of vulnerability and humility".³⁶ Denne litteraturen tar for seg et dystopisk verdensbilde hvor muslimene tar over Europa og innfører sharia lover. Begrepet Eurabia spiller på at EU er en del av denne sammensvergelsen. Overtakelsen av Europa ses på som et organisert prosjekt fra politikere og EU. For Ye'or begynte denne kollaborasjonen når European Economic Community (EEC), som et resultat av oljekrisen i 1973, med initiativ fra Frankrike og den Arabiske liga (Arab League) etablerte Euro-Arab Dialogue. OIC ble etablert i 1969, det er en organisasjon med 57 land, for det meste av muslimske land, med hovedkontor i Riyadh, Saudi Arabia. I 2011 ble organisasjonen omdøpt til Organisation of Islamic Cooperation. Denne overtagelsen fra muslimske land pågår ennå, en viktig del av overtagelsen er å skaffe seg kollaboratører i de vesteuropeiske landene, De lettest tilgjengelige her er venstreorienterte politikere og

---

³⁶ John W. Whitehead, An interview with Bat Ye'or. Eurabia: The Euro-Arab Axis, 5 September 2005

akademikere, (Døving 2012: 91). På denne måten kan islam, som en egen entitet, *snike* seg inn i europeiske land.

Hoved trusselen i denne sjangeren er demografi: “within a couple of generations, many [European] countries will have Muslim majorities.”, (Bawer 2006: 33). Pew Resarch Center, 2011, mener dette ikke stemmer. Men i Eurabia sjangeren er ikke fakta fra seriøse akademikere lagt stor vekt på.

Hvem som tiltrekkes av konspirasjonsteorier er vanskelig å gi et konkret svar på. Under intervjuene ble det likevel klart at det var de med en høyre utdannelse som brukte teorier og forfattere fra denne sjangeren for å underbygge egne utsagn. Jeg har ikke funnet noen god empiri på at det er mennesker med høyere utdannelse som tiltrekkes av Eurabia litteratur. Sindre Bangstad kommer med dette utsagnet som kan være en del av forklaringen på mine funn;

“Books written for a popular market have their limitations in terms of reach, especially given that adherents of extreme right and populist right-wing parties and movements in Western Europe are often poorly educated, male, and not necessarily avid readers of books in English.”, (Bangstad 2013: 14).

Kapittel 5 TEORI

5.1 Kjønnforskning

Jeg vil her presentere kjønnforskning og forskning på menn og maskuliniteter. Det vil i første omgang være en teoretisk gjennomgang av forskningsmetodologiske grep som er anvendelige i denne forskningen. I denne oppgaven legger jeg til grunn en forståelse av kjønn som en reproduksjon av samfunn og kultur. Hvordan forestillinger og begreper vedrørende kjønnforskjeller blir reprodusert. Jeg vil beskrive hvordan en biologisk framstilling av kjønn vil være, men dette vil ikke være mitt hovedanliggende. Begrepet kjønn vil på ingen måte bli forklart som et uttømmende begrep, da jeg mener dette er et skiftene perspektiv. Etablerte sannheter om kjønn og forståelsen av mann/kvinne, maskulinitet/femininitet er foranderlige over tid, samfunn og kulturer. I dette spesifikke prosjektet er det selvforståelsen av egen- og andres maskulinitet som er av interesse. Finnes det et hegemonisk syn på maskulinitet i de høyreekstreme miljøene? Hegemonisk forstås her gjennom Gramscis forståelse og etablering av begrepet hegemoni. Hege-mony (egemonia), skal i følge Gramsci skjelnes fra dominans (dominazione). Senere bruk av begrepet i academia har hatt en uheldig tendens til å krysse eller blande dette gjennom den generiske og brede bruken av begrepet som kun et symptom på politisk dominans, (Bangstad 2016: 153).

5.1.1 En teoretisk tilnærming til maskulinitet

I dette kapitlet om maskulinitet(er) vil jeg forsøke å gå sumerisk til verks. Jeg ønsker å gi leseren en forståelse av hva som ligger i begrepet rent teoretisk. Her vil jeg spesielt støtte meg på teorier framsatt av amerikanske Michael Kimmel, professor i sosiologi og mannsforsker. Kimmel er for tiden ansatt ved Universitetet i Oslo ved kjønnforskning som Professor II. Og Todd. W Reeser, direktør ved kjønn, seksualitet og kvinnestudier programmet ved Universitetet i Pittsburgh.

Ved en tilnærming til forskningsfeltet kjønn, er det en viktig analytisk forutsetning å skille mellom menn og kvinner på den ene siden og maskulinitet og femininitet på den andre siden, (Lorentzen 2014:121). Kvinner og menn er faktiske størrelser, maskulinitet og femininitet er til dels kulturelle forestillinger og til dels analytiske begreper om kjønn, (ibid 122).

Kvinneforskning har vært en lengre fagtradisjon, deretter kom kjønnforskningen. Dette er en teorisering av det maskuline og feminine. Dette betyr at mannsforskningen bruker flere av de

samme metodologiske teoriene og grepene som blir brukt i tradisjonell kvinne- og feminisimeforskning:

“Det er viktig å være oppmerksom på at maskulinitetsbegrepet har to vesentlige forutsetninger. Den ene er at den står i direkte forlengelse av kvinneforskningen. Med det menes at forskningen på menn i utgangspunktet tar i bruk mange av de samme metodologiske overveielser, teorier og problemstillinger som kvinneforskningen har brukt for å skrive om kvinner og kvinnelighet. Den andre forutsetningen er at forskningen på menn har et kritisk og problematiserende blikk på menn og mannlighet, og atskiller seg derigjennom fra en flere hundre år lang tradisjonell forskning der menn har vært det normale eller nøytrale”,
(Lorentzen 2014: 121)

Jeg ser det som nødvendig for nøyaktighetens skyld å komme med flere begrepsavklaringer etterhvert i kapitlet. Det første er maskulinitet. I mitt forskningsøyemed er begrepet maskulinitet og selvforståelsen av dette for de som er intervjuet, et hovedtema. Det finnes ikke en maskulinitet, men flere maskuliniteter, alt ettersom hvem som uttaler seg om temaet. Begrepet maskulinitet er derfor, på ingen måte et ord som har almen betydning, og det er svært vanskelig å komme med en definisjon³⁷.

Reeser selv, gjør ikke noe forsøk på å definere maskulinitet i sin bok “Masculinities in theory”; With innumerable variations in time and in space, masculinity is more complicated than we might first believe and, consequently, masculinity can be studied not as a single definition, but as variety and complexity, (Reeser 2010: 2). Reeser forsøker i stedet å vise til hvordan et slikt mangefasettert begrep kan forstås og dermed forskes på gjennom flere innfallsvinkler.

Jeg starter derfor dette kapitlet med å vise til forskjellige tilnærminger som kan være fruktbare for en forskningsmessig forståelse av menn og maskulinitet.

5.1.2 Biologi, lingvistikk, ideologi og analogier – hvordan forstå maskulinitet

Det er problematisk å tenke på maskulinitet som naturlig, selv om en tilnærmelse til begrepet kan gjøres gjennom biologien. Selv mener jeg begrepet må settes i sammenheng med sosiokulturelle og historiske kontekster. Hva som ble ansett som et maskulint ideal i europeisk renessanse, vil være et helt annet i 1900-tallets Amerika. Selv innenfor en spesifikk kultur og temporal kontekst vil ideene om maskulinitet være differensierte og flyktige. Og hva skjer

---

³⁷ For en grundigere begrepsavklaring av maskulinitet se kapitlet “Begrepsavklaring”..

med forståelsen av begrepet når man knytter det til andre enn menn, for eksempel kvinner? Begrepet vil da være mer ustabil enn først antatt. Men dette betyr ikke at det er umulig å studere maskulinitet. Det som er viktig er å se på konteksten, historien og den sosiokulturelle bakgrunnen for hvordan maskulinitet er forstått. Forståelsen av hva kjønn er må knyttes til tid og sted. Maskulinitet varierer også gjennom et menneskes livstid, fra gutt til mann.

Et annet viktig begrep i denne oppgaven er begrep avmaskulinisering eller umandighet. “Gjennom å studere historiske forestillinger om umandighet kan man få tilgang til mannligheten”, (Lorentzen 2014: 129). I dette kapitlet vil det presenteres flere tilnæringsmåter for studiet av maskulinitet.

5.1.2.1 Biologi

Det finnes flere tilnærmelser til forskning av maskulinitet. Som nevnt er biologi en av flere. I biologien er kjønn, mann/kvinne to motsetninger. Disse forskjellene kan forklares gjennom primære forskjeller i menn og kvinners fysikk og DNA. Dette er en tanke om en biologisk determinisme. Ved å si at menn er født mer aggressive og lever et mer risikofyllt liv hvor det blir tatt flere sjanser vedrørende egen helse fordi de har testosteron, er en vei å gå. Da blir oppførsel naturlig og ikke tillært. Det er statistisk sett riktig at kvinner har en høyere levealder enn menn. Menn har også en høyere rate av selvmord³⁸ og det er større sjanse for menn å dø i trafikken³⁹ enn kvinner. Om dette kun er biologisk er vanskeligere å argumentere for. Selv om det er forskjeller mellom kjønnene kan ikke maskulinitet kun være biologisk. Det er stor forskjell mellom oppførsel og hva som blir sett på som et maskulint ideal mellom kulturer, men også opp gjennom historien. Gjennom etnografiske fortellinger om kjønn opp gjennom århundrene er det klare forskjeller hvordan kjønnsfordelingen ser ut. Etnografiske historier kan derfor brukes som en kritikk mot den biologiske determinismen om forståelsen av kjønn.

5.1.2.2 Lingvistikk

En annen tilnærming er å se på hvordan maskulinitet formes gjennom språk, en lingvistisk tilnærming. Todd W. Reeser beskriver denne tilnærmingen slik;

“One response to this question about origin is that it is created linguistically, that language can never be separated from what we think masculinity is. Language is an important aspect of

---

³⁸ <http://www.aftenposten.no/norge/Fem-ganger-flere-menn-enn-kvinner-tar-sitt-liv-144665b.html>

³⁹ <https://www.nrk.no/norge/nesten-bare-menn-dor-i-trafikken-1.13299417>

understanding gender because language defines the reality that we experience and because we cannot experience reality without using language. We understand masculinity through the ways in which it is talked about, and, as a result, the ways in which language functions are important to the study of masculinity because they influence how we perceive masculinity. What we imagine when we use the word “masculinity” is strongly influenced by the way we talk about it, including the actual content of what we say, what we do not say about it, and the choice of words in what we say. Because our understanding is entirely or largely mediated by language, masculinity itself is linguistically driven, meaning that to study masculinity we have to examine how it is articulated.”, (Reeser 2010: 25).

Jeg mener dette er en god måte å studere begrepet og fenomenet både når det gjelder i vesten, men også i større deler av verden. Jeg ser det som nødvendig å komme med en kritikk av Reeser sin absolutte uttalelse om lingvistikk. I flere land finnes det ikke et begrep for maskulinitet slik vi tenker oss det, akkurat som det ikke finnes et begrep om homofili. Det er her en fare for å reprodusere dikotomier som er vestligskapte, som derfor ikke kan brukes for alle kulturer i verden. Jeg mener det kan være like fruktbart å fokusere på det lingvistiske i disse deler av verden selv om ordet maskulinitet ikke eksisterer. I min undersøkelse bruker jeg selv lingvistiske hjelpemidler for å undersøke hvilke verdier som ligger i dette begrepet, ved å stille informantene spørsmål om egen erfaring og oppfatning av maskulinitet.

Selv om begrepet maskulinitet er et velbrukt ord i Norge fra både media og i den personlige sfæren, fikk jeg selv merke under intervjuene hvor vanskelig det var å skulle forklare hva som ligger i dette begrepet. Spørsmålene de ble stilt var som følgende: “Hvordan oppfatter du deg som mann i dagens samfunn?”, “Hva er din oppfatning av den ideelle mannen?” og “Hva legger du i ordet maskulinitet?”. For mange av informantene var dette de vanskeligste spørsmålene å svare direkte på. Det fordi dette er spørsmål man ikke daglig tenker over, selv om det er en stor del av ens identitet. Den franske sosiologen Pierre Bourdieu beskriver denne tilstanden for doxa eller det doksiske felt. Bourdieu bruker disse begrepene for å beskrive de sidene ved kultur og samfunn som folk flest tar for gitt, som de ikke finner grunn til å stille spørsmål ved, (Bourdieu 1978).

5.1.2.3 Ideologi

En annen og muligens mer radikal måte å beskrive maskulinitet på er å beskrive det som en ideologi. Det kan være vanskelig å tenke seg maskulinitet som en ideologi eller –isme. Dette da vi er vant med å tenke på begrepet ideologi med stor bokstav, som et idesystem, grunnsyn eller samfunnssyn. – Isme er ofte satt i sammenheng med en doktrine, og med konkretiserte verdensbilder, slik som; Marxisme, Nazisme og Radikalisme. “Ideologies ... map the political

and social world for us ”, skriver statsviteren Michael Freedon, (Freedon 2003: 2). Through our diverse ideologies, we provide competing interpretations of what the facts might mean. Every enterpretation, each ideology, is one such instance of imposing a pattern – some form of structure or organization – on how we read (and misread) political facts, events, occurrences, actions, and how we see images and hear voices”, (Ibid.:3)

“We often tend to assume that an ideology is an entity with a capital ‘I’, or, in other words, that the term must refer to some sort of grand and coherent narrative about how the world should work, underpinned by much and elaborate theorizing of a more or less rational short.”, (Bangstad: 2014: 77).

Dette er et sitat hentet ‘Anders Bering Breivik and the rise of Islamophobia’ av Sindre Bangstad. Dette viser til hvordan ideologier kan forstås på flere måter. Dette er et forklarende sitat på hva som faktisk ligger i en maskulin ideologisk diskurs.

De fleste er ikke bevisste sin egen maskulinitet i hverdagen. Man lever ofte opp til en ide uten at man stiller særlig spørsmålstegn ved denne ideen eller ideologien. For en selv kan maskulinitet oppleves som et objektivt fenomen og et individuelt fenomen, (Reeser 2010: 26). Ved at man tenker seg sin egen maskulinitet som inngangspass til en gruppe og følger automatisk trekkene til denne gruppen, kan maskulinitet oppleves som et objektivt fenomen. Et eksempel på dette er en fotballkamp. Der er man en av mange tilskuere, man kan forstå sin egen deltakelse i et spesielt aspekt ved maskulinitet som et element i en større organisert matrise mediert gjennom en kollektiv opplevelse av å se på denne fotballkampen. Dette synet viser hvordan maskulinitet faktisk kan oppfattes som en ideologi og kan dermed forskes på i dette henseende.

“On way to understand the concept of masculinity as not created by any one person or by any single group is to consider masculinity as an ideology, a series of beliefs that a group of people buy into and that influences how they go about their lives. The concept of ideology is more traditionallt associated with class and with politics (...), but it is possible to think about masculinity as an ideology too. One reason to think in these terms is that ideology as a concept is often aligned with those in power: we talk about a “dominant ideology” as the political ideology that prevails in a given context. To consider masculinity as an ideology makes sense since it often is, or is often perceived of as, a subjectivity linked to power.”, (Reeser 2010: 20).

Vanligvis sitter man ikke og tenker at man er del av en gruppe definert av maskulinitet. I stedet opererer man gjennom en serie av individuelle handlinger, som man deretter individuelt opplever som en del av den maskuline ideologien. Dette blir da et individuelt fenomen. Selv om ikke menn føler makt ved å være menn, kan et forsøk på å fornye sin egen maskulinitet føre til en opphøyelse av egen selvtillit. Under intervjuene var det flere av mennene som viste misnøye med hva de så som en forskyvning i maktbalansen mellom menn og kvinner. De mente de ikke lenger var likestilte, men marginaliserte i forhold til kvinnen. Da ofte ved skilsmisser hvor kvinnen fikk hovedomsorgen for barna og der mye av det sosiale nettverket fulgte med ekskjæresten. Det lå ofte en såret maskulinitet igjen og en mann som ønsket oppreisning av sitt eget ego. Da er det lettere å ty til misogyni eller å stemple andre som mindre maskuline enn seg selv.

Ideologier eller -ismer starter ofte når en folkegruppe eller nasjon føler seg marginalisert og ønsker forandringer i samfunnsstrukturer, eksempler på dette er marxisme og nazismen. Michael Kimmel skriver i boken 'Angry white men' om hvordan mange hvite amerikanske menn føler at de har blitt de nye ofrene og samfunnstaperne. De mobiliserer det som Kimmel beskriver som 'The men's right movement', (Kimmel 2013: 99). Eller som Audhild Skoglund beskriver det som; 'Væpnet mannsrevolusjon'.⁴⁰ Skoglund skriver videre; Mannsrettighetsbevegelsen slipper ofte unna når man skal beskrive voldelige og ekstreme bevegelser. Det bør den ikke.⁴¹

Dette er grupper av hvite menn som mener de har blitt marginaliserte i samfunnet. Denne marginaliseringen innebærer studier, jobb og det sosiale liv. Dette er menn som mener kvinner og andre menn fra annen etnisk bakgrunn, har tatt det som rettmessig var deres, (Kimmel 2013: 101), og at samfunnet er gjennomsyret av misandri.

I 2009 saksøkte en hvit amerikansk mann Colombia University. Dette med bakgrunn av at universitet hadde et emne om kvinner og kjønnsforskning, men ikke et om menn. Saken ble avvist av dommeren, (Kimmel 2013: 100). Dette viser hvordan denne bevegelsen mener de blir utestengt fra akademien. Det finnes eksempler på at disse mennene er villige til å ty til vold og drap. I California, USA, mai 2014, drepte Elliot Rodger 6 mennesker og såret 13. Før han selv tok sitt eget liv. I et manifest han etterlot seg stod det blant annet:

---

⁴⁰ <https://humanist.no/2015/04/vaepna-mannsrevolusjon/>

⁴¹ *ibid.*

“Jeg vil straffe alle kvinner for den forbrytelsen det er å nekte meg sex ... Jeg kan ikke drepe hver eneste kvinne i verden, men jeg kan levere et ødeleggende angrep som vil ryste dem alle langt inn i de onde hjertene deres.”⁴²

Selve bevegelsen startet i USA som et svar til den feministiske bølgen. De mente de var like marginaliserte og ekskludert fra visse deler av samfunnet. Selv om jeg har manglende kunnskap om lignende maskuline bevegelser i Norge, er dette et eksempel på hvordan maskulinitet kan ses på som en ideologi. Det er også en del paralleller til de gruppene jeg har studert på nett. Her er det tydelig at menn føler seg stigmatisert i kraft av å være menn. De ytrer ofte at menn har blitt fratatt sin rolle i samfunnet som fedre. Videre er det en aggressiv polemikk mot innvandrere som har tatt fra dem jobbmuligheter og den ofte nå *slitte* uttalelsen om at menn fra annen etnisk bakgrunn tar fra dem den norske kvinnen. Et nytt begrep som ofte kommer opp i disse sirklene er ‘voldteksinnvandreren’. Michael Kimmel viser til de samme utsagnene fra høyre-radikale i USA. Dette er derfor en typisk polemikk som betegner mange menn i høyre-radikale settinger. Det Kimmel poengterer er hvordan disse mennene føler de har rett til disse jobbene og kvinnene fordi de er hvite menn. Det er en gjennomgående tanke at de har mistet retten til det som en gang var deres, og må nå mobilisere for å få tilbake denne rettmessigheten som ligger hos menn. Audhild Skoglund beskriver det slik;

“Mannsrettighetsbevegelsen tiltrekker seg en del sinte menn, som møter andre sinte menn på nett eller i organisasjoner. Mange av dem har gått igjennom en skilsmisse som gjør at de bærer nag til ekskona eller rettsvesenet, andre sliter med å komme seg inn på kjønnsmarkedet. I mannosfæren finner de en forklaring på alle sine problemer: kvinner og feminismen, som undertrykker og feminiserer menn.”⁴³

Det skapes et ideal av mannen som ofte ikke hører hjemme i vår tid. De vil tilbake til en såkalt gullalder, hvor konkurransen kun var mellom etniske norske menn. Og feminismen var ikke eksisterende. Mange lager seg et offer narrativ som det kan være vanskelig å komme seg ut av.

---

⁴² <https://humanist.no/2015/04/vaepna-mannsrevolusjon/>

⁴³ <https://humanist.no/2015/04/vaepna-mannsrevolusjon/>

5.1.2.4 Analogier

Som nevnt tidligere var det problematisk for informantene å svare på spørsmålet om sin egen maskulinitet. En annen mulig grunn for dette er at man er vant med å tenke på maskulinitet i forhold til noe annet. Dette ses også i SNL sin begrepsdefinisjon av maskulinitet, *Maskulinitet, fellesnavn på de egenskaper som tradisjonelt karakteriserer den mannlige personlighet i motsetning til den kvinnelige*. Kognitivt kan det være lettere å tenke i analogier, eksempler på dette er svart/hvit, god/ond, mørkt/lyst og maskulin/feminin. Ved å beskrive maskulinitet i forhold til motsetningen feminin eller homofil vil man kunne si hva maskulinitet *ikke* er. Jeg mener på ingen måte at maskulinitet ikke er innbundet i feminitet eller homofili. Men for noen er dette to motpoler som ikke hører sammen. Under intervjuene ble følgende spørsmål stilt; “Hvilke assosiasjoner får du når du hører begrepet feminisme?” Dette var et spørsmål som alle informantene svarte på, uten betenkningstid. Dette kan være som før nevnt at det er lettere kognitivt å beskrive noe ut i fra analogier. Selv om de var usikre på hvilke verdier som lå i begrepet maskulinitet, var det lettere å forklare hva som ikke ligger i dette begrepet. Jeg valgte bevisst å ikke spørre om feminitet, men heller begrepet feminisme. Dette da begrepet feminisme er et mer ladet begrep en feminitet.

Under intervjuene var det tydelig at det ikke var naturlig å tenke på kvinner med maskuline trekk som noe positivt ladet. Maskulinitet slik de så for seg ble plassert som ett negativt kapital ved feminister. Ved å se på svarene, er det spesielt kroppshår som blir ansett som maskulint. Dette kan indikere at de mener at kvinner, for å inneha en feminin verdi, må være uten dette.

En annen analogi er oss/dere i forhold til maskulinitet. Professor Michael Kimmel og Professor Todd W. Reeser har begge tatt opp denne problematikken. Kimmel bruker som før nevnt karakteristikken “The Goldilocks Dilemma”. Reeser beskriver det som – Racialized Subjectivities, (Reeser 2012: 144). Dette er ikke en ny eller kontroversiell uttalelse om hvordan menn ofte bruker analogier og forsøker seg på raseliknende forklaringer på sin egen opphøyde maskulinitet.

Denne måten å plassere menneskegrupper og deres maskulinitet i grupper og bokser er gjennom historien synlig. For å forstå denne kategoriseringen av maskulinitet er det viktig å ha i tankene hvordan kvinner og feminitet ble sett på som underlegne mannen og som ett negativt kapital. Kvinner hadde ikke samme rettigheter og ble sett på som det svakere kjønn, både fysisk og mentalt. Ved å vedlegge andre menn en feminin side blir de automatisk sett på som mindreverdige. Asiatiske menn er mindre i størrelsen enn europeere, de har mindre kroppshår og virker derfor mindre truende. Disse kvalitetene ligner på det vi tenker som

feminint. På denne måten kan hvilken som helst etnisitet bli framstilt og definert hypomaskuline, dette gir den resterende gruppen mer makt, (Reeser 2010: 148). En annen årsak eller avlegger til denne kategoriseringen av andre etnisiteters maskulinitet, er at det gir en annen etnisk gruppe, i min diskurs den hvite mannen, definisjonsretten da de er i opposisjon, og dermed er de innehavere av den karakteristikk som er antatt å være holdt av hegemonisk maskulinitet. Demaskuliniserte (hypomaskuline) menn er ikke et synonym til feminiserte menn, men kommer heller i en egen kategori. Sistnevnte betegner en mann som har blitt mer kvinnelig, mens førstnevnte en mann som har falt fra sin status som maskulin eller mann, (ibid:148). Denne formen for en analogisk kjønnsforståelse vedrører ikke kun feminisering eller avmaskulinisering av andre etniske grupper, men også en hypermaskulinisering av dem. Som Kimmel poengterer; grøten var enten for kald eller for varm, men aldri passe. Disse etniske gruppene blir karakterisert i stereotypiske ordelag. Overseksualiserte og voldelige. De har rett og slett ikke utviklet seg tilstrekkelig til å nå et respektert mannsideal. Det er denne hypermaskuliniseringen av muslimske menn jeg finner svært interessant i mitt arbeid. Når man setter disse bildene av den feminine asiatiske mannen og den hypermaskuline muslimske mannen sammen, ikke som to forskjellige konstruksjoner men som en del av et større bilde av etnisk koding, finner vi den hvite privilegerte mannen igjen i midten.

5.1.3 Maskulinitet i den virtuelle verdenen

Etniske kodingen som er beskrevet over, blir gjort av mange grupper menn, ikke nødvendigvis høyreekstreme. For meg selv har det ikke vært som mål å lete etter eksempler på dette, men heller se om dette kan være en av mange forklaringer på hvorfor så mange menn har kommet med hatefulle ytringer mot islam og muslimer på nett. Når man trer inn i den virtuelle verden av grupper som på en eller annen måte er negative mot innvandring, da spesielt mennesker med en såkalt muslimsk bakgrunn, trenger man ikke lete lenge etter stereotypiske bilder av muslimske menn som hypermaskuline. Sidene til SIAN og Norwegian Defence League har en meget maskulin fremtoning. Bilder av spesielt vikinger blir brukt som eksempler på den norske manns maskuline arv. 'I Norden har Kimmel observert hvordan vikingensymboler blir brukt i høyreekstreme miljøer, og mener dette er tegn på det samme: unge menn som vil vinne tilbake det de anser som sin tapte makt ved å rekonstruere den sterke, kjempende og mektige vikingmannen'⁴⁴. Menn med store muskler, kroppshår, våpen og som

---

⁴⁴ <http://kjonnsforskning.no/nb/2001/02/nynazisme-uttrykk-maskulinitet>

beskytter av familien, er det store idealet og beviset på hvordan menn burde være. Dette ses ikke kun i grupper i Norge, men er et fellestrekk for de fleste høyreekstreme grupper.

“Right-wing movements are almost always nostalgic, seeking to restore something that has been lost rather than creating something new. Words like *restoration*, *reclamation*, *retrieval* and *revival* saturate white supremacist discourse. Among the men’s rights activists, these words refer to that recent time when men both ruled domestic life unchallenged and when they were not threatened by women’s equality in the public sphere. Among the white supremacists, it harks back to ancient times – some Viking or primitive communal family, some “natural” hierarchy that has been perverted, or, at least, to the antebellum days when everyone knew their place. Contemporary American white supremacists tap into a general malaise among American men who seek some explanations for the contemporary “crisis” of masculinity.”, (Kimmel 2013: 264).

Menn som beskytter av kvinnen er spesielt et hovedtema hos Soldiers Of Odin, (SOO). SOO har mange likhetstrekk fra populærkulturen, da med tanke på den svært populære amerikanske serien Sons Of Anarchy. Dette er en serie som omhandler *bikermiljøet* i en amerikansk by. Det er også store raseforskjeller med etnisitet som inngangspass i de forskjellige bikergruppene. Sons Of Anarchy er en bikergruppe som kun aksepterer hvite menn, de bruker også forkortelsen SOA. Uniformene til SOO har store likhetstrekk med SOA sine. Sorte hettegensere med emblem på ryggen. Som i tv-serien ønsker medlemmene i SOO å beskytte *sine* unge jenter og kvinner. SOO startet opp som en borgervernstjeneste som skulle patruljere om kveldene og nettene for å forhindre voldtekter. Det var da spesielt mot menn med annen etnisitet disse kvinnene skulle beskyttes mot. SOO bygger sitt image rundt norrøn mytologi og guden Odin. I norrøn mytologi er Odin hovedguden. Odin har en mengde navn som kjennetegner hans egenskaper, som Allfader, Valfader ('de falnes far'), Ygg ('den skrekkelige') og Håve ('den høye'). Hans bolig heter Valaskjalv (*Valaskjölf*), hans høysete Lidskjalf (*Hliðskjölf*), hans gildehall Vallhal. Odin er krigernes gud. Han lar sine valkjyrer velge ut dem som skal falle i slag, og tar imot dem i Valhall (*valr*, 'de falne'). Odin er også kalt «de hengtes gud». I Håvamål finnes et dunkelt avsnitt der Odin forteller at han selv hang ni netter på galgen såret med spyd og «gitt til seg selv». Når SOO bruker slike assosiasjoner til krigsguden Odin er det vanskelig å skulle forsvare at dette kun er en 'natteravn' gruppe, som er ute for at mennesker skal kunne ferdes trygt på nattestid. Det viser et tydelig ønske at disse mennene vil bli assosiert med en slik bestemt maskulinitet. Det kan virke merkelig da det er ingen i Norge som ser slik ut lenger hva gjelder klær og utseende. Det er det imaginære mannsidealet fra en svunnen tid som er et savn. De fleste kvinner trenger heller ikke en gruppe menn som skal passe på dem. Det kan se ut som det er et behov for disse mennene å

revitalisere sin egen maskulinitet, et ønske om å være en annen. Det som er tilfellet for mange av medlemmene i SOO er at de selv er straffedømt. Enten voldsdømte eller på grunn av annen kriminalitet.⁴⁵ De vil beskytte Norge mot muslimske menn, men hvem vil beskytte Norge mot dem? Det er ikke slik at man kun skal dømmes ut i fra et eventuelt rulleblad, men når menn med voldshistorier går ute sammen om kvelden sammen kan dette eskalere i sjikane mot innvandrere og i verste fall voldsutøvelse.

5.1.4 Forandringer i mannsidealet og mannens levde liv

Selve forskningen rundt maskulinitet og menn har på flere områder vært nedprioritert. Feminisme har vært et nødvendig og viktig forskningsfelt. Men det har ofte vært utelatt hva menn gjør mot seg selv og andre, i autonome forskningsfelt, (Kimmel 2005: 142). Dette spesielt med henblikk på hvite europeere. Men menn er like kjønnede som det kvinner er. I det siste halve århundret har vært et massivt og fundamentalt skifte i kjønnsroller og kjønnsforventninger. Fokuset har som sagt vært hva kvinner ønsker og hvordan de har taklet dette skiftet. Menn har også måttet forholde seg til store endringer både sosialt, politisk og i deres egen personlige sfære ved å takle nye roller i familien og i arbeid. Dette har vært utenfor deres kontroll. Mange menn føler angst og misnøye i deres nye tilværelse. Da muskler var viktig i agrikulturen og den industrielle revolusjonen, er ikke dette lenger en nødvendig kapital i den voksende nettverksøkonomien av service og ideer. Her er det interpersonelle og multitaskingferdigheter som er ønskelige, (Salzman et.al 2005: 9). ‘Arbeidsmarkedet krever mer kompetanse, og det har blitt færre jobber for ikke-faglærte. Kompetansekravene forsterkes i lavkonjunkturperioder’.⁴⁶

Med like rettigheter for menn og kvinner i arbeidslivet og økende likhet vedrørende lønn, er det ikke lenger slik at menn kommer først i køen. Der kvinner før var ekskludert, er det nå en mye høyere prosentvis andel av kvinner som for eksempel tar høyere utdanning. Ved universitet i Oslo har det i de to siste årene vært et rekrutterings arbeid for å få unge menn til å velge psykologistudiet.

“I årskullene født etter 1960 har kvinnene i gjennomsnitt lengre utdanning enn jevnaldrende menn. Det er en høyere andel kvinner enn menn med universitets- og høgskoleutdanning, men en høyere andel menn med videregående fagutdanning.”⁴⁷

---

⁴⁵ https://www.nrk.no/dokumentar/xl/nrk-kartlegging_-dette-er-odins-soldater-1.12829395

⁴⁶ <https://humanist.no/2015/04/nar-menn-velges-bort/>

⁴⁷ <https://humanist.no/2015/04/nar-menn-velges-bort/>

Ved at menn ikke lenger har eneinntekten i familien, endrer også familiekonstellasjonene seg. Da det før var mannens oppgave å gi familien mat, *trygghet* og husly er ikke dette dagens situasjon. Det er her nødvendig å kommentere at det ordet trygghet ikke nødvendigvis viser til relasjonen mellom mann og kvinne. Det var ofte en utrygghet for kvinnene med menn som var voldelige, slik det også er i dag. Det er i dag først og fremst de mennene med kort utdanning vi kan se virkningen av kvinnenes økte økonomiske selvstendighet.⁴⁸ Disse mennene blir ofte selektert bort av kvinner da de assosieres med dårlig forsørgerevne. I denne oppgavens kvalitative undersøkelse kom det tydelig frem at menn bærer nag mot kvinnene og skylder på denne selektivitet det her snakkes om på grunn av at feminismen har gått for langt.

Det er ikke sagt at etterkrigstiden familiemodell er noe alle menn vil tilbake til. Det er ikke vanskelig å kunne forestille seg hvilket enormt press en mann måtte ha følt på. Isabel Sawhill fra 'the Brookings Institution' argumenterer for i "Generation Unbound" at menn med høyere utdanning har tilpasset seg rimelig bra til den feministiske revolusjonen, men det ser ut til å ha forbigått menn med lav inntekt.⁴⁹ Men ved at mannen ikke er aleneforsørgeren lenger, er heller ikke kvinnen avhengig av mannens økonomi. Det har blitt enklere å avslutte forhold og ekteskap. Flere kvinner enn før er uavhengige av mannens økonomi og har mulighet for å klare seg økonomisk og sosialt alene. Ved tusenårsskiftet var halvparten av alle 35-årige menn gifte ved siste årsskiftet, 2015-2016, var andelen gifte menn i samme aldersgruppe på 42 prosent.⁵⁰ Det er en nedgang både i samboerskap og giftemål da spesielt for menn. Dette kan være at menn ikke helt har funnet seg til rette i det nye kjønnsmonsteret. Perioden etter andre verdenskrig var kjernefamiliens storhetsperiode. Ekteskaphyppigheten var høy, og andelen enpersonhusholdninger sank svakt. Fra begynnelsen av 1970-tallet sank så ekteskaphyppigheten, samtidig som antall skilsmisser økte. Til sammen har dette ført til mer enn en dobling av andelen enpersonhusholdninger: 41 prosent av husholdningene består nå av aleneboende, og disse utgjør 19 prosent av alle personer i privathusholdninger. Det er, i befolkningen som helhet, ingen vesentlig forskjell på andelen menn og kvinner som bor alene. Men mens de enslige kvinnene er i flertall i den eldre delen av befolkningen, er mennene i flertall blant de yngre. Enpersons husholdninger er særlig vanlig i bykjernene i de store byene

---

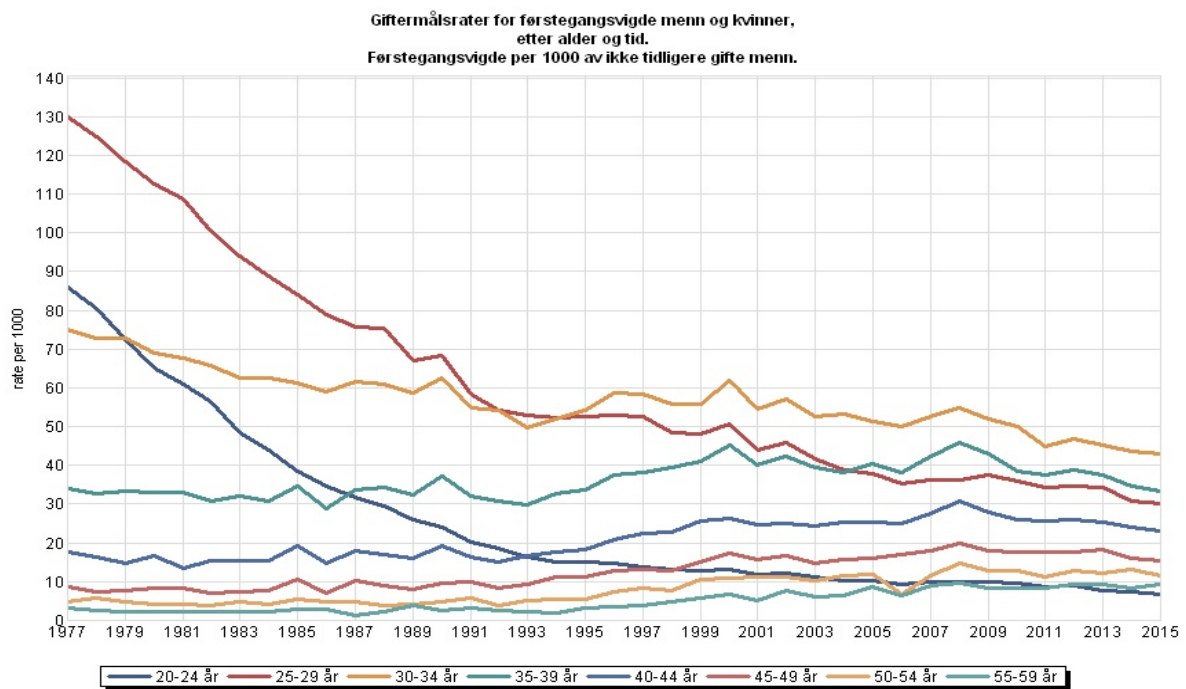
⁴⁸ <https://humanist.no/2015/04/nar-menn-velges-bort/>

⁴⁹ <http://www.economist.com/news/essays/21649050-badly-educated-men-rich-countries-have-not-adapted-well-trade-technology-or-feminism>

⁵⁰ Statistikk fra SSB.no

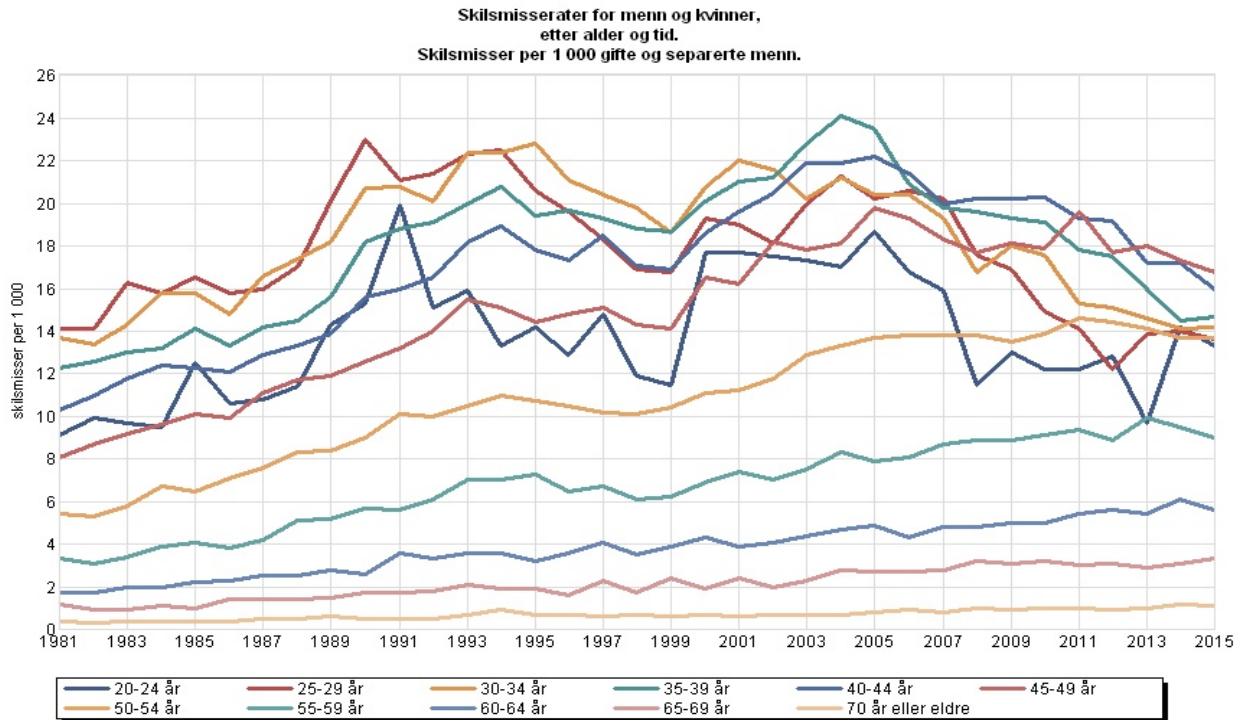
og i spredtbygde strøk.⁵¹ Det som her er interessant og verdt å merke seg er at det er menn i den yngre aldersgruppen som bor alene. I motsetning til kvinner, der det er eldre kvinner. Statistikk sett lever kvinner lengre enn menn, denne gruppen kvinner kan derfor tenkes å være enker. Det at det er yngre menn som bor alene forsterker forskningen gjort på at menn ikke har like lett å være i relasjoner med kvinner.

Jeg mener det er av interesse å legge ved grafer som bygger opp under mine utsagn om familie relasjoner, ekteskap og skilsmisser;

Kilde: Statistisk sentralbyrå

⁵¹ Statistikk fra SSB.no

Det er selvfølgelig mange variabler å ta hensyn til når man skal tolke slik statistikk. Dette er menn som gifter seg, den kraftige nedgangen betyr ikke at menn ikke er i forhold eller samboerskap. Med tanke på avkodingen til skilsmisseraten er det like mange variabler å ta hensyn til. For det første er skilsmissen blant yngre menn rimelig lav. Dette kan komme av at man inngår ekteskap senere, så de fleste skiller seg eventuelt senere enn når de er i tyveårene. Det er skilsmissetallene blant 50-54 åringene som har økt. Dette kan tyde på at dette er mennene som er i skiftet hvor kvinner før hadde mindre økonomisk selvstendighet men dette har økt med årene og dermed er det lettere for kvinnene å avslutte et ekteskap. Dette er ingen stigmatisering av menn i denne alderen og det er heller ingen statistikk på hvilket av kjønnene som avslutter forholdet.

Man kan ikke se bort fra at kvinner har mer selvbestemmelsesrett over eget liv og økonomi. Når prevensjon og loven om selvbestemt abort kom til Norge, har kvinnene tatt tilbake kontrollen over egen kropp. De har flere valgmuligheter enn før. I dagens Norge har utviklingen kommet så langt at kvinner ikke trenger en fysisk mann for å bli gravid. Ved en reise til Danmark, kan ufrivillig barnløse kvinner få ønsket om et barn oppfylt gjennom sæddonasjon. Mannen på sin side har ikke denne muligheten. Menn som har ønske om å stifte familie, til og med når denne familien er så ukonvensjonell som pappa og barn, er dette ikke

en mulighet. På dette området er menn mer avhengige av en kvinne enn omvendt. Gruppen med barnløse menn er stor og økende.⁵²

“Blant menn født i 1950, var det 14,8 prosent som ikke hadde barn ved fylte 45 år. For menn født i 1971 var det 23,7 prosent som var barnløse ved samme alder. Samtidig var 29,5 prosent av menn født i 1976 barnløse ved fylte førti; opp fra 16,3 prosent i 1950. Tilsvarende tall for kvinner ved 45 års alder er henholdsvis 8,4 og 15,2 prosent – også økende, men ikke på langt nær like voldsomt.”⁵³

Dette betyr at i befolkningen er hver fjerde mann i Norge barnløse det året han fyller 45 år. Det er flere faktorer som må tas i betraktning når man analyserer disse tallene. Det kan være menn som ikke ønsker barn og en del av mennene kan være homofile. En annen faktor som spiller inn er at det har vært en betraktelig innvandring av enslige menn, da spesielt fra nye EU land. Det er store forskjeller mellom innvandringsgrupper hva gjelder barnløshet. Og sett under ett skyldes den økende barnløsheten for menn ikke innvandring.⁵⁴ En annen markant forskjell fra etterkrigstiden er at noen menn oftere blir flerkullsfedre:

“Økningen i andelen flerkullsfedre innebærer at en del kvinner som kunne vært valgt som partnere av de barnløse mennene, allerede er «opptatt». Satt på spissen kan vi si at utviklingen signaliserer en økt resirkulering av «pent brukte» menn i de yngre kohortene. Dermed vil andelen «ubrukte» og barnløse menn også øke i de samme fødselskullene. Utviklingen tyder på at vi etter hvert vil få en betydelig høyere andel barnløse menn.”

Mange menn har omfavnet dette kjønnskiftet og ser på seg selv som feminister. For mange liberale menn har deres nye maskuline rolle vært demoraliserende, forfatteren Karl Ove Knausgaard skriver om å “gå rundt i Stockholms gater, moderne og feminisert, med en rasende 1800-talls mann inne i meg”.⁵⁵

Fra å se på sin egen foreldregenerasjon som ofte levde i stabile forhold og var gift livet ut, kan en skilsmisse eller det å ikke stifte familie være et stort nederlag.⁵⁶

---

⁵² <https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/fodte/aar/2017-03-09?fane=tabell&sort=nummer&tabell=299029>

⁵³ <http://www.dagbladet.no/kultur/hver-fjerde-norske-mann-far-ikke-barn-hva-gjor-det-med-samfunnet/67471763>

⁵⁴ <http://ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/stadig-flere-menn-i-norge-er-barnlose>

⁵⁵ <http://www.economist.com/news/essays/21649050-badly-educated-men-rich-countries-have-not-adapted-well-trade-technology-or-feminism>

⁵⁶ Se statistikken over fra SSB.

5.2 Høyreekstreme grupperinger på internett

Jeg vil i dette kapitlet forsøke å gi leseren en introduksjon av de største høyreekstreme gruppene på nett. Hva representerer de og hvordan ønsker de å fremstille seg ovenfor omgivelsene? Hvordan er infrastrukturen og hvilken bakhistorie har de? Men det viktigste spørsmålet er, hva vil de? Alle disse spørsmålene vil jeg forsøke etter beste evne å gi leseren svar på. Jeg vil underveis i kapitlet gi begrepsavklaringer, slik at det ikke blir noen misforståelser på hvilke verdier jeg legger i begrepene. Deretter vil jeg starte med en kort introduksjon vedrørende endringene fra aktivgruppemobilisering til nettmobilisering. Etter dette vil jeg gi en introduksjon av et knippe av de mest fremstående høyreekstreme gruppene, både nasjonale, men også internasjonale. Dette fordi mange velger å være medlemmer på tvers av grupper selv på internasjonalt nivå. Det er på disse nettstedene jeg rekrutterte de fleste av informantene.

5.2.1 Islamofobi og kontrajihadisme

I de siste ti til tyve årene har man kunne sett en forandring ved ytringer til høyre-radikale grupperinger. Der det før var en fremmedfrykt mot generell innvandring er det nå oftere islam og muslimer som blir nevnt som en trussel mot det bestående samfunnet. Religion og/eller kultur synes å ha tatt over for biologien når det kommer til hvem og hva man frykter. Dette tas opp i bøkene 'Islamofobi og rasisme' av Bangstad og 'Hva er rasisme?' Av Bangstad og Døving. Kontrajihadisme og islamofobi er begreper som oftere blir brukt i det offentlige rom. I denne begrepsanalysen viser Gardell hvordan diskriminering skjer på bakgrunn av forutbestemte antakelser. Uansett om du praktiserer Islam, vil du kunne bli diskriminert på bakgrunn av *antagelsen* av at du er Muslim.

For de som kjenner til begrepet Jihad fra Islam, vet at dette ikke er et enstydig begrep. Etymologisk betyr ordet på arabisk 'anstrengelse på veien'. Og betegner hvordan man skal strebe etter å gjøre det riktige i livet. Ordet betyr også 'hellig krig' og ordet deles inn i to; den store Jihad som betegner menneskets indre kamp mot "onde" tilbøyelser. Den lille Jihad som står for muslimers kamp eller væpnet krig for å holde på islamsk territorium eller utvide det. I moderne tid er det den 'lille jihad' som har fått størst oppmerksomhet. Dette gjennom ekstreme islamister og fokuset fra både media, politikk og særs høyreekstreme. I den høyreekstreme sfæren er det flere som bruker begrepet kontrajihad. Øyvin Strømmen skriver dette om kontrajihad:

“Kontrajihad, er en anti-islamisk politisk bevegelse som i hovedsak springer ut fra amerikanske og europeiske internettmiljøer.

Bevegelsen er preget av sterk kritikk av islam, samt av konspirasjonsteorier knyttet til en påstått islamisering av Europa, den såkalte Eurabia-tesen. Nettsider som Jihad Watch, Atlas Shrugs, Brussels Journal og Gates of Vienna regnes som sentrale i bevegelsen, og blant de sentrale tenkerne inkluderes Bat Ye'or (Gisele Littman), Robert Spencer, Pamela Geller, Ned May og norske Fjordman (Peder Nøstvold Jensen).

Kontrajihadbevegelsen er sterkt anti-marxistisk og er erklærte motstandere av det de kaller "multikulturalisme". De har også trekk av anti-feminisme og anti-modernisme. Bevegelsens sentrale tenkere anser seg selv som representanter for konservativ ideologi, mens kritikere anser bevegelsen som høyreekstrem eller nyfascistisk. Kontrajihadismen skiller seg imidlertid fra blant annet nynazisme, blant annet gjennom støtte til staten Israel, erklært motstand mot antisemittisme og mindre vektlegging av rasetenkning og raseteori. Deler av bevegelsen forfekter imidlertid også mer tradisjonelt anti-jødisk tankegods”.⁵⁷

Jihad Watch har en side på facebook hvor også nordmenn er aktive. Det er Robert Spencer som er oppretter av gruppen. Spencer er en selverklært ekspert på radikal islam og har skrevet to bestselgende bøker om emnet, “The Truth About Muhammad: Founder of the World's Most Intolerant Religion” og “The Politically Incorrect Guide to Islam (And the Crusades)”. Selv om flere har omtalt bøkene hans som konspirasjonsteorier, er det en utrolig interesse rundt bøkene og Spencer sine meninger.

Hvilket begrep man skal bruke for å karakterisere mennesker med tilknytting til høyreekstreme grupper til enhver tid kan virke overveldende. Dette kommer ofte av at enkeltindivider ikke kun er medlem av en gruppe eller ytrer seg kun på en bestemt måte, slik at dette kan kategoriseres. Det er nesten ikke mulig å sette et individ inn i en kategori som islamofob, kontrajihadist eller rasist. Det er ofte et sammensurium av forskjellige ytringer og medlemskap. Foruten om at de fleste på individnivå nekter for at de er noen av de overnevnte kategoriene. Det er likevel mulig å kategorisere de forskjellige merkelappene som ideologier. Dette fordi det er noen felles grunnprinsipper om fortolkningen av verden. Dette kan ikke presenteres som ideologiene nazisme eller fascisme. Dette er på bakgrunn av at organiseringen rundt de forskjellige ideologiene ikke er organisert på samme måte, det er ikke skikkelser med definisjonsmakt til å skape bindene læresetninger for denne ideologien. Det er heller ikke en sanksjonert ortodoksi som påtvinges noen.

På nett er det ofte en polemikk og argumentasjon om at de kun er innvandring- eller

---

⁵⁷ Strømme, Øyvind. (2014, 18. mars). Kontrajihad. I Store norske leksikon. Hentet 21. september 2016 fra <https://snl.no/kontrajihad>.

islamkritiske. De fleste ender opp med det samme argumentet om ‘at hvis noen vil kalle oss rasister så får det være, vi er bare ærlige’.

5.2.3 Grupper som stiller seg kritisk til innvandring og islam – deres vei til nettmobilisering

Før var det møter på individnivå, nå er oppslutningen heller på nettet. Hvem som helst med tilgang til internett kan starte en gruppe på facebook. Det er derfor utallige grupper som kan kategoriseres som innvandring- og islamfiendtlige på nett. Dette gjelder også for blogger og nettverksamfunn. Det er ofte store forskjeller på medlemskapene, hva gjelder oppslutning og aktivitet. Stopp Islamiseringen av Norge (SIAN), Human Rights Service (HRC), Norwegian Defence League (NDL) og Document.no er noen av stedene hvor man kan møtes på nett. SIAN og NDL har både egne nettorganisasjoner og nettsider på den sosiale plattformen facebook.

I Norge er disse gruppene etter alt å dømme ikke spesielt godt organisert. Det er ofte lederutskiftelser, noe som gjør at det blir mangel på kontinuitet og en klar felles plattform for hva man egentlig står for. Ronny Atle er en notorisk frontfigur for flere av disse organisasjonene, han har vært leder for både NDL og i en kort periode Soldiers Of Odin (SOO). Det er tydelig indrekonflikter i mange av disse organisasjonene og utskiftninger av ledere.

5.2.4 Hatefulleytringer og hatkriminalitet

Før jeg går videre til en mer fordypende beskrivelse av organisasjonene og gruppene, ser jeg det som en nødvendighet å gi en grundigere beskrivelse i hva jeg mener med hatefulle ytringer på nett. Med bakgrunn i at dette var et av mine kriterier til rekrutteringen av informantene på disse nettsidene.

Hatefulleytringer er beskrevet slik i norske lov om ‘Hatefulle ytringer § 185’;

- Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt offentlig setter frem en diskriminerende eller hatefull ytring. Som ytring regnes også bruk av symboler. Den som i andres nærvær forsettlig eller grovt uaktsomt fremsetter en slik ytring overfor en som rammes av denne, jf. annet ledd, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

Med diskriminerende eller hatefull ytring menes det å true eller forhåne noen, eller fremme hat, forfølgelse eller ringeakt overfor noen på grunn av deres

a) hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse,

- b) religion eller livssyn,
- c) homofile orientering, eller
- d) nedsatte funksjonsevne.

Legg merke til at kjønn og alder ikke er kategorier i denne paragrafen, slik det var i den bredere beskrivelsen fra Likestillings- og Diskrimineringsforbundet.

September 2014 ble hatkriminalitet gruppen på Manglerud politistasjon i Oslo etablert. Denne gruppen skal etterforske all hatkriminalitet i Oslodistriktet. Hatkriminaliteten har en lignende definisjon av hva dette begrepet innebærer;

“Det finnes ingen offisiell eller formell definisjon av hatkriminalitet. I noen sammenhenger vil hatkriminalitet brukes om all kriminalitet som er motivert av enhver form for hat eller antipatier – eller kriminalitet som har et hatefullt eller ekstremt uttrykk. Med en slik definisjon vil for eksempel tribunevold eller skadeverk utført av pelsdyrmotstandere regnes som hatkriminalitet. Denne forståelsen av begrepet brukes i noen grad av pressen og i dagligtale. (..) På bakgrunn av gjennomgangen over har Oslo politidistrikt valgt å definere hatkriminalitet slik: Straffbare handlinger som helt eller delvis er motivert av hat eller negative holdninger på grunn av etnisitet, religion/livssyn, homofil orientering eller nedsatt funksjonsevne.”⁵⁸

I 2015 ble det registrert 70 forhold om etnisitet, 40 om religion, og 33 om LHBT, som står for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner.

Til tross for flere anmeldelser, mener politiet at det er grunnlag for å tro at det er store mørketall.⁵⁹ Fra 2014 til 2015 har det vært en sterk økning i anmeldelsene, i kategorien etnisitet er tallene 28 til 70 forhold og i religion fra 15 til 40 forhold.⁶⁰ Det er ingen tvil om at det er et stort flertall av forhold vedrørende kategoriene etnisitet og religion som blir anmeldt. Det kan ikke kun tolkes dit hen at denne kriminaliteten har økt. Det er flere faktorer som spiller inn. Etter etableringen av hatkriminalitet gruppen kan det være lavere terskel for å anmelde hendelser, det er også slik at politiet selv kan føre sak selv uten en anmeldelse. Dette kan i visse tilfeller gjøres på nett hvor det ikke er enkeltindivider som blir krenket, men religiøse- eller etniske grupper som truslene er rettet mot.

---

⁵⁸ https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/oslo/Vedlegg_3585.pdf

⁵⁹ <http://www.aftenposten.no/osloby/Hatkrim-anmeldelser-doblet-i-Oslo-56898b.html>

⁶⁰ <http://www.vl.no/nyhet/melder-mer-hatkrim-i-oslo-1.700244>

I april 2017, kom det en ny rapport for året 2016 fra hatkriminalgruppen. Denne rapporten viser at anmeldte forhold har steget fra 2015 til 2016. I 2016 forelå det 165 saker som var kodet som hatkriminalitet⁶¹. I flere anmeldelser er det registrert mer enn én fornærmet, slik at det er 175 forhold som fornærmet for hatkriminalitet, mot 143 i 2015. Det vil her bli gitt en mer inngående undersøkelse av de forholdene som omhandler etnisitet og religion.

Når det gjelder underkategorien etnisitet, ble det i 2016 rapportert 108 forhold. Undergruppen etnisitet blir forklart slik av hatkriminalgruppen;

“I flere av forholdene er det tydelig at gjerningspersonen legger vekt på at vedkommende er “utlending” – og at kontinentbakgrunn spiller liten rolle. Kontinentbakgrunn kommer likevel inn i noen forhold da det er sagt "neger", "pakkis", "gook" "polakk" osv – som indikerer kontinentbakgrunn. Der hvor det kun er sagt generelle skjellsord om utlending – og det er umulig å finne henvisning til kontinent – er det kategorisert "uspesifisert utland". Ellers er det underkategorier "Anti Asia" og "Anti Afrika", "Europa utenom Norge". Kategorien "Norsk" vil si hatkriminalitet motivert av at noen er eller oppfattes som, etnisk norsk. «Internnorsk» vil si at man som etnisk norsk utsettes for hatkriminalitet fordi man beskyldes for å ha sviktet sin etnisitet ved for eksempel å ha giftet seg med en person med afrikansk opprinnelse. Vi har også kategorien «internetnisk». Et eksempel på dette kan være at to personer med bakgrunn fra Midt-Østen møtes, og den ene blir truet eller slått fordi vedkommende har giftet seg norsk – altså blitt «for norsk» og ikke er tro mot «sine».”⁶²

Tabell 2. Antall forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2015 og 2016 i kategorien etnisitet, med underkategorier

Underkategori Etnisitet	Antall forhold 2016	Antall forhold 2015
Antisemittisme*	6	4
Antisiganisme	0	4
Anti Asia ("pakkis", "guling" mm)	19	24
Anti Afrika ("neger", afrikaner mm)	29	28
Uspesifisert "utenlandsk"	45	5
Europa utenom Norge (polakk osv)	1	2
Norsk	1	2
Internnorsk (quisling, forræder mm)	2	0
Samisk	0	1
Midt-østen (araber mm)	2	0
Internetnisk (Blitt "for norsk" mm)	3	0
Totalt Etnisitet	108	70

⁶¹ https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/oslo/Vedlegg_4500.pdf

⁶² https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/oslo/Vedlegg_4500.pdf

*Anmeldelsene er primært knyttet til en person som har sendt ut mailer til ulike mottakere, der mailene beskrives som svært antisemittiske.

I flere fora som fremmer islamofobi er det flere som hevder at “omvendt” rasisme er et stort problem. Med omvendt rasisme menes at mennesker med utenlandskopprinnelse bedriver rasisme mot etnisk norske. Når det gjelder anmeldte forhold som baserer seg på hatkriminalitet på grunnlag etnisiteten norsk, ligger det til grunn kun en anmeldelse.

I underkategorien *religion* er Islam overrepresentert med registrerte forhold. Det er likevel en nedgang fra i fjor. Ut i fra tabellene er det en oppgang i forhold som baserer seg på etnisitet, da spesielt ‘uspesifisert utenlandsk’. Hatkrimgruppen mener at nedgangen i anmeldte forhold som baseres på religion kan ‘skyldes at kategoriene etnisitet og religion ofte går i hverandre’.⁶³

Tabell 3. Antall forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2015 og 2016 i kategorien religion, med underkategorier

Underkategori Religion	Antall forhold 2016	Antall forhold 2015
Islam	19	32
Islam ulike retninger	2	3
Kristendom	2	4
Annet/ religion generelt	1	1
Totalt Religion	24	40

Tabellen nedenfor viser kjønnsdelingen innenfor de som blir utsatt for hatkriminalitet. Jeg vil her fokusere på rase og religion. Når det gjelder underkategorien ‘rase’ er det betydelig flere menn enn kvinner som blir utsatt for hatkriminalitet. Det samme gjelder fornærmede i kategorien religion.

⁶³ https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/oslo/Vedlegg_4500.pdf

Grunnlag	Kjønn	Antall 2016	Antall 2015
LHBT	Kvinne	4	5
	Mann	32	28
	Transperson	4	0
	Ukjent	1	0
Rase	Kvinne	29	24
	Mann	63	42
	Offentligheten	8	1
	Organisasjon	8	3
Religion	Kvinne	5	11
	Mann	14	25
	Organisasjon	1	4
	Offentligheten	4	0
Nedsatt funksjonevne	Kvinne	2	0
Totalt antall forhold		175	143

Tabell 13: Forhold registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt 2015 og 2016, etter grunnlag og gruppert alder

Grunnlag	Gruppert Alder fornærmede	Antall 2016	Antall 2015
LHBT	Under 18	4	2
	19-29 år	22	13
	30-49 år	12	13
	50 og over	2	2
	Annet/ Offentlig/Organisasjon	1	0
Etnisitet	18 og under	15	11
	19-29 år	32	23
	30-49 år	31	27
	50 og over	12	3
	Annet/ Offentlig/Organisasjon	18	0
Religion	18 og under	4	1
	19-29 år	9	17
	30-49 år	5	15
	50 og over	1	3
	Annet/ Offentlig/Organisasjon	5	0
Nedsatt Funksjonsevne	19-29 år	1	0
	50 år og over	1	0

Tabellen over viser til alder av de fornærmede.

-Gjerningspersonene

Det som er svært interessant når det gjelder kjønnsinndelingen av de identifiserte gjerningspersonene er at 90 % av dem er menn, det er også flest menn når det gjelder de fornærmede. Dette viser at menn oftere utviser hatkriminalitet mot andre menn. Oslo politidistrikt kan ikke si noe sikkert om årsaken til den høye andelen menn av gjerningspersoner. Det er heller ikke mulig for denne oppgaven å gi et svar på dette. Hypotesen for denne masteroppgaven er at det er flere menn som er høyreekstreme og deres hat er ofte rettet mot *den Andre mannen*, i dette tilfellet den muslimske mannen. Dette kan ses på som en av flere faktorer for den høye andelen av menn som gjerningsmenn og fornærmede.

“Det er som vist flest menn blant de fornærmede, og altså også blant identifiserte gjerningspersoner i de anmeldte hatkriminalforholdene i Oslo. Hele 85% av de identifiserte gjerningspersonene er menn. Dette er samme tendens som i tidligere år, i 2016 var ca. 90 % av de identifiserte gjerningspersonene menn. Oslo politidistrikt kan ikke si noe sikkert om årsaken til hvorfor det er slik Generelt er det flere menn som er registrert som gjerningspersoner i Oslo politidistrikt, men antallet varierer noe for de ulike straffbare forholdene. Den høye andelen på hatkriminalforholdene kan kanskje være interessant for forskere å se nærmere på.”⁶⁴

3.6.1. Kjønn

Tabell 18: Forhold med identifisert mistenkt registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt 2015 og 2016,

Kjønn	Antall 2016	Antall 2015
Kvinne	22	11
Mann	146	103
Institusjon/ Organisasjon	1	1
Totalt antall forhold	169	115

“Aldersfordelingen er noe annerledes når man ser på identifiserte gjerningspersoner, enn når man ser på fornærmede. Mens halvparten av de fornærmede var under 29 år og halvparten over 30 år, er bildet for identifiserte gjerningspersoner at 37 % er under 29 år og 63 % er over 30 år.”⁶⁵

“Særlig interessant kan det være at i 50 av forholdene med mistenkt/siktet/domfelt er registrert gjerningsperson 50 år eller mer, noe som utgjorde 30%. Denne aldersgruppen utgjør bare 9 % av de fornærmede. Den yngste registrerte gjerningspersonen var 15 år, den eldste var 78 år på gjerningstidspunktet.”⁶⁶

⁶⁴ https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/oslo/Vedlegg_4500.pdf

⁶⁵ https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/oslo/Vedlegg_4500.pdf

⁶⁶ *ibid.*

Tabell 19: Forhold med identifisert mistenkt registrert som hatkriminalitet i Oslo politidistrikt i 2015 og 2016, etter alder mistenkt

Alder	Antall 2016	%andel 2016	Antall 2015	%andel 2015
18 og under	8	4,5 %	4	3%
19-29	55	32,5 %	36	32 %
30-49	55	32,5 %	43	38 %
50 og over	50	30,0 %	31	27 %
Organisasjon/ Institusjon	1	0,5 %		
Totalt antall forhold	169	100,0 %	115	100%

5.2.5 Et blikk på retorikken

I rekrutteringen av informanter var det definisjonen til hatkrimgruppen som ble lagt til grunn når jeg skulle evaluere om det var hatefulleytringer som ble skrevet.

Når det kom til mitt eget arbeid, valgte jeg å bruke flere av de før nevnte plattformene for å rekruttere informanter. Jeg benyttet meg av organisasjoner som Stopp Islamiseringen av Norge (SIAN), Stormfront.org og Norwegian Defence League (NDL). Dette er organisasjoner som har egne nettsider. Selv om det er stor aktivitet på disse sidene, valgte jeg også å benytte meg av innvandringsfiendtlige grupper på det sosiale nettverket Facebook. Her finnes det som nevnt før, utallige sosiale grupper som ikke ligger under en hovedorganisasjon. Noen er mer populære enn andre og aktivitetsnivået varierer derfor. Flere av gruppene er åpne forum som er tilgjengelige for alle med tilgang til Facebook. Andre derimot er lukkede grupper hvor man må sende en forespørsel om medlemskap, og dermed bli godkjent av administratoren av gruppen. Gruppene jeg benyttet meg av her var SIAN sin Facebook side, Norge vårt fedreland, Soldiers Of Odin (SOO), Norge er vårt, The Knights Party, stormfront.org og Islam ut av Norge.

SIAN, NDL og SOO er for mange kjente mobiliserte organiseringer. Det kan likevel være av interesse for en bredere innsikt i hvilke verdier og ideologi disse organisasjonene forfekter.

Lederen for SIAN er per dags dato Stig Andersen. På facebook gruppen har de ca 4000 medlemmer. Medlemmene er nødvendigvis ikke 'sympatisører': alt det vi vet om disse gruppene, indikerer også at de inkluderer en god del infiltratører, trolig også fra PSTs side.

SIAN mener Islam ikke er en religion, men en ideologi; Mer enn en religion er islam en politisk ideologi i religiøs forkledning.⁶⁷ På bakgrunn av dette mener de at de ikke forfekter et

⁶⁷ <http://sian.no/om-sian>

rasistisk menneskesyn, 'Islam er ingen rase. SIAN tar avstand fra rasisme og alt annet politisk tankegods som strider mot demokratiske og humanistiske idealer. SIAN er heller ikke mot muslimer som mennesker, men derimot islam som religiøs-politisk ideologi. Muslimer er islams første ofre.⁶⁸

I kjølvannet av terroren 22.juli utrykte SIAN sine sentrale ledere i offentlighet at de støttet Anders Behring Breivik sine ideer, men tok avstand fra hans handlinger. Det dukket også opp i mediene at noen av personene som var medlemmer i SIAN sin åpne facebook gruppen hadde hatt utstrakt kontakt over lang tid med Breivik i årene frem til hans terrorangrep, og at SIAN sine følgere på Facebook i det hele og det store hadde sympati for Breiviks ideer.⁶⁹ En av SIAN's hovedfigur, Arne Tumyr, ble kalt inn som ekspertvitne for forvaret i rettssaken mot Breivik i 2012. I denne konteksten ble han sitert i Norske medier hvor han hevdet at "Organisasjonen [SIAN] deler Anders Behring Breivik syn på Islam"⁷⁰ og at ham selv deler Breiviks frykt⁷¹

I rettsaken mot Breivik plasserte Tumyr skylden for terroraksjonen utført av Breivik på "islam" og "de norske politikerne" for å ha lagd et "destabilisert samfunn med konflikter" som dermed førte til angrepet.⁷² Dette illustrerer hva Wodak beskriver som en retorisk strategi av "offer-overgriper reversalisering" (victim-perpetrator reversal), (Wodak 2015:65).

Sindre Bangstad viser i sin artikkel "Islamophobia: What's in a Name? Analysing the Discourses of Stopp Islamiseringen av Norge (Stop The Islamisation of Norway, SIAN)" 2016, til hvordan SIAN bevisst refererer til islam som en ideologi istedenfor en religion.. Bangstad påpeker at SIANs ide om å være for menneskerettigheter og mot rasisme i kraft av SIANs retorikk faktisk er lite annet enn fantasifulle påstander:

---

⁶⁸ <http://sian.no/om-sian>

⁶⁹ Krokfjord, Torgeir, Sindre G. Meldalen, and Astrid Meland, "Her er Breiviks meningsfeller", Dagbladet 25 August 2011. Ervik, Kristian, "Massiv støtte til meningene Breivik uttrykte i retten", TV2.no, 18 April 2012.

⁷⁰ Heggheim, Sander and Anne T. Nilsen, "Glad han er kalt inn som vitne", Nr. no. 10 April 2012.

⁷¹ Hopperstad, Morten, "Arne Tumyr: Deler Breivik's frykt", VG.no, 5 June 2012.

⁷² 59 Christophersen, Rune, "Islam og politikerne har ansvaret for 22. juli", Aftenposten.no, 5 June 2012.

“In SIAN’s own regulations, last amended in 2013, it is asserted that “SIAN’s only aim is to fight against Islamic ideology and practice.” Paradoxically, SIAN’s regulations in § 3 makes the interesting assertion that SIAN’s regulations are anchored in the United Nations Declaration of Human Rights (UNDHR) of 1948.⁹² In order to make it seem as if the Islamic faith and practice of Muslims in Norway are not protected by UNDHR 1948’s Article 18,⁹³ it is of course crucial to SIAN’s discursive universe that Islam be rhetorically re-constituted from a ‘faith’ or ‘religion’ to a ‘political ideology’ pure and simple. It should therefore not be surprising that Tumor and SIAN have invested substantial time and energy in describing Islam as variously “a totalitarian ideology,” “an evil ideology,” an a “diabolical ideology” in public.”

I disse islamofobe og til tider rasistiske gruppene har det oppstått, som før nevnt, en spesifikk kjønnspolitikk. Hvor muslimer blir forstått som hypermaskuline inntrengere. De er en trussel mot hvite og dydige norske kvinner og de blir ikke beskyttet av de norske mennene da de har blitt avmaskulinisert av statsfeminismen. På sidene til SIAN florerer det av “nyheter” om hvordan muslimske menn voldtar kvinner;

“Islam: Kvinner har ansvaret for voldtekt

Muslimer får en sterk ukontrollerbar seksual trang - da må de bare...og Allah gir dem lov!
Hele kvinnekroppen er «awrah», et arabisk ord for de ytre kjønnsorganene, ifølge flere hadither. Det er naturlig at synet av «awrah» opphisser menn og forårsaker en ukontrollerbar, seksuell trang. Denne trangen er spesielt heftig hos muslimske menn på grunn av deres sterkere seksualdrift. Allah gir alle muslimske menn høyere libido for å gjøre dem i stand til å nyte sine shariatillatte fire koner samt slavejenter og tilfangetatte kvinner. (Vår profet ble gitt libidoen til 30 menn for å kunne nyte sine mer enn ni koner og kontinuerlige tilførsel av tilfangetatte kvinner fra jihadtokt.”⁷³

“Voldtekt, voldtekt, voldtekt!

Vi har fått inn i landet en ideologi som stempler norske jenter som “ horer”. De er ikke “ærbare” for de dekker seg ikke til slik islam krever – de kan voldtas. Det er angivelig jentenes egen skyld at så mange muslimer begår overfallsvoldtekter - kvinnene kler seg utfordrende, de drikker alkohol og de er sent ute alene om kveldene! Professor i sosialantropologi og nylig opptatt som medlem av Vitenskapsakademiet, Unni Wikan, sier i klartekst at vil norske kvinner slippe å bli voldtatt, må de innrette seg etter muslimske menns holdninger. Kler de seg utfordrende vil muslimske menn oppleve dette som “seksuelle inviter”. Denne holdningen er i tråd med: Horene i Vesten kan voldtas – aldri de “ærbare” muslimske jentene som tilhører islam.”⁷⁴

“Vi krever nå å få oppgitt etnisitet og religiøs tilknytning på disse overfallsmennene. Alt tyder på at overfallene er en del av hatkriminalitetsbølgen som rammer Europa med full tyngde på grunn av politikernes ansvarsløse innvandringspolitikk av særlig muslimer. Det settes nå

---

⁷³ <http://www.sian.no/artikkel/muslimer-far-en-sterk-ukontrollerbar-seksual-trang-da-ma-de-bareog-allah-gir-dem-lov>

⁷⁴ <http://www.sian.no/artikkel/norske-horer-voldtas-de-aerbare-gar-fri>

rekord i antall asylsøkere som kommer til Norge. Vær også viss på at det fremover vil settes stadig nye rekorder i overfall, vold og voldtekt av nordmenn. Er det sånn du ønsker at Norge skal være? Bli med i SIAN slik at vi kan presse politikerne til å endre kurs. Mens det enda er tid”.⁷⁵

NDL er i samme sjanger som SIAN, ‘NDL ønsker å begrense islams innflytelse i Norge. Totalitære ideologier som Nazisme/rasisme, islamisme og kommunisme er mot våre idealer, og idealene er i korthet vestlige verdier som frihet, fred og demokrati. NDL er en folkebevegelse. Uavhengig av hvilke politiske synspunkt du har, eller hvilken etnisitet du tilhører, er du velkommen til oss. Det eneste kravet vi stiller til deg, er at du også mener islamiseringen som foregår, er skadelig for landet vårt og resten av Europa’.⁷⁶ Det er disse utsagnene man blir møtt med når man kommer inn på NDL sine nettsider. Dette minner svært om kontrajihadisme, med Strømmen sin begrepsavgrensing som definisjon som er tidligere henvist til. Selv med visse likhetstrekk fornektet NDL at de kan karakteriseres slik, og de aksepterer som de skriver, ikke dette på sine sider eller av sine medlemmer⁷⁷.

SOO er en gruppe som har fått mer publisitet i den siste tiden. Men som flere andre slike grupper var den kortlevd. Dette kan sammenlignes med en borgervernsgruppe som mobiliserer medlemmene til gatene. De har en større aktivitet hva gjelder tilstedeværelse i samfunnet, med tanke på at de patruljerer gatene om kvelden for å sikre *vår* trygghet fra blant andre menn med annen etnisitet som kan seksuelt forgripe seg på kvinner. Alle disse gruppene er åpne, bortsett fra *Norge er vårt*. SOO startet også som en lukket gruppe men vek bort fra dette da det ble kritisert av deres motstandere. ‘Norge er vårt’ er en facebook gruppe man må melde seg inn i for å kunne se aktiviteten som foregår. Det finnes mange slike grupper som ikke hører til en annen større organisasjon.

Stormfront.org er en amerikansk White Pride organisasjon som har den hvite rase som hjertesak. Selv om dette i hovedsak er en amerikansk organisasjon er det åpent for medlemskap fra andre land. Denne siden skiller seg særskilt ut fra de overnevnte organisasjonene. De forfekter en rase/biologi ideologi, som er ren rasisme. Det finnes mange chattegrupper innenfor nettorganisasjonen. Disse chatte gruppene gir råd om hvordan bevare den hvite rasen og kommer med psykologiske og fysiske aspekter ved å blande ‘raser’. Her fortelles det om svært alvorlige psykiske lidelser disse barna vil oppleve. Og kvinnene som

---

⁷⁵ <http://www.sian.no/artikkel/brutal-voldsbolge-rammer-osloborgere>

⁷⁶ <http://norwegiandefenceleague.com/modules/about/>

⁷⁷ <http://norwegiandefenceleague.com/modules/about/>

velger dette blir sett på som nasjonale forrædere. Det er verdt å merke seg i denne sammenhengen at Anders Bering Breivik⁷⁸ var medlem av denne siden.⁷⁹ Og i sitt manifest 2083 er i følge Breivik 'rase miksing' en katastrofe, 'it leads to suicidal children with severe mental problems', (MF: 3.84). Dette er som tatt ut fra stormfront sitt eget diskusjonsforum om 'rase blanding'. Jeg vil legge ved noen uttalelser og ytringer hentet fra en gruppe om 'rase blanding' på stormfront.org;

'I hate it too! And the thing I hate most about it is 90% of the time it is a white woman with a non-white man. It bothers me more than when I see a nonwhite woman with a white man. I guess I'm biased because I'm a white man who only likes white women'.

'Rarely a day goes by where I don't see a White girl/women with a mixed race child, or a non-White male (usually black). It is such a depressing sight to see. Many of the White girl's/women I see could have almost any White boy/man they want, but instead, choose to date a good-for-nothing, third world immigrant, who has nothing in common with England and it's people/culture. It is truly sickening what is going on, not just in Britain, but in the whole of the western world!'

'The mainstream media has made it 'cool' to date Black's. Everywhere you look these day's, you see pictures, movies, music video's and TV shows with Black men and White women together. The race mixing propaganda is so BLATANT!, and sadly, it's working like a charm!'. There is a bloodless genocide being waged against White's, by the left, across the western world. What they are doing to us is despicable, and so very wrong! We cannot allow them to do this to us!, because thing's are just going to go from bad, to MUCH worse, if nothing is done, and soon!'

Jeg har valgt å ta med disse ytringene som illustrasjoner på hvordan de forholder seg til 'rase blanding'. Da dette er en oppgave om maskulinitet viser disse ytringene et bilde på hvordan mange menn tenker om seg selv, kvinner og *den Andre mannen*. De viser en aggresjon mot både den hvite kvinnen som velger en annen etnisitet enn den de har. Det samme gjelder den andre mannen disse kvinnene velger. Det handler helt enkelt om maskulinitet og følelsen av å ikke mestre kvinner.

Jeg ønsker å gjøre det klart for leseren at dette ikke er et forsøk på stigmatisering av brukerne på dette forumet eller av de informantene som er rekruttert fra denne siden. Det er heller ikke ment som en sammenligning mellom dem og Breivik, eller som en generalisering gjennom de

---

⁷⁸ <https://www.theguardian.com/world/2014/apr/18/hate-crime-murders-website-stormfront-report>

⁷⁹ <https://www.theguardian.com/world/2014/apr/18/hate-crime-murders-website-stormfront-report>

utvalgte sitatene jeg har gjengitt. Men jeg ser det som en viktig bemerkning for en forståelse av hvor ideologisk dette stedet er.

På denne siden blir ingen sensurert, selv om du skriver om “terrorplaner” mot muslimske medborgerne. I 2014 ble det utgitt en rapport fra Southern Poverty Law Center (SPLC) hvor de singler ut stormfront.org som den organisasjonen hvor brukerne er uforholdsmessig representert ved tilknytting til drap, ‘People charged with the murders of almost 100 people can be linked to a single far-right website, according to a new report from the Southern Poverty Law Center (SPLC)’.⁸⁰ Den hvite nasjonalistiske gruppen sier de fremmer verdier av "den svorne hvite minoritet". Heidi Beirich, forfatter og direktør ved SPLC's Intelligence Project har dette å si om funnene:

“It’s pretty clear that websites like Stormfront are breeding grounds for people who are just enraged at their situation, it’s there that people find the reasons their lives aren’t as they had hoped and Stormfront helps them find the enemy that is standing in their way – whether it be Jews, African Americans, immigrants and so on,” said Beirich. “Unfortunately it’s not very surprising that people who live in this kind of stew of violent racism eventually pick up a gun and do something about it at some point.”⁸¹

Slik som fremstilt, er det en stor vidde vedrørende hvorvidt disse sosiale plattformene er rent rasistiske eller islamofobiske. For min oppgave er det ikke hvor jeg har rekruttert informantene det legges størst vekt på. Det de har til felles er at de har uttrykt hatefulle meninger om muslimer og/eller islam.

Selv om dette er grupper som operer innenfor den virtuelle verdenen betyr det ikke at de blir der. Det planlegges stands, demonstrasjoner og borgerversaksjoner. Eksempler på dette er patruljeringen av SOO i mange av Norges byer.

5.3 Gruppepolarisering og konspirasjonsteorier

Det har blitt skrevet flere akademiske bøker og gjort forskning for å få innsikt i hva som skjer når flere mennesker med noe av det samme verdensbilde og verdier møtes. Cass R. Sunstein er en av disse, som har skrevet bøkene “Going to extremes – how like minds unite and divide” (2011) og “Conspiracy theories and other dangerous idea” (2014). Videre vil jeg se hvilken måte konspirasjonsteorier påvirker mennesker som er en del av denne gruppedynamikken.

---

⁸⁰ <https://www.theguardian.com/world/2014/apr/18/hate-crime-murders-website-stormfront-report>

⁸¹ <https://www.theguardian.com/world/2014/apr/18/hate-crime-murders-website-stormfront-report>

“When people talk together, what happens? Do group members compromise? Do they move toward the middle of the tendencies of their individual members? The answer is now clear, and it is not what intuition would suggest: Groups go to extremes. More precisely, members of a deliberating group usually end up at a more extreme position before deliberation began.”, (Sunstein 2011: 3).

Dette fenomenet er kjent som gruppepolarisering. Når mennesker samles i grupper, og som i mitt tilfelle, med et noenlunde felles verdigrunnlag i forhold til politikk og innvandring, skjer det en polariseringsprosess innad i gruppen. Grupper beveger seg mer mot det ekstreme når de samles, om det er fysisk eller i den virtuelle verden. Og grunnen til dette er ‘ny’ informasjon. When groups move, they do so in large because of the impact of information, (Sunstein 2011: 21). Ved å bygge opp under den informasjonen et menneske sitter med fra før, blir de mer sikre i sin sak og det de først trodde kunne være en sannhet blir nå deres verdensbilde og nye narrativ lages. Jo mer du hører om farene ved islam, jo større er sjansen for at du vil begynne å frykte denne religionen. Når man diskuterer en spesifikk sak i en av de sosiale gruppene nevnt over, kan man starte med en usikkerhet om sine meninger er adekvate. Jo mer du hører andres synspunkter som ligner dine egne, vil du også kunne tørre å ytre dem. Ved en økt bekreftelse øker selvtilliten og økt selvtillit øker ekstremisme, (Sunstein 2011: 24). Disse sosiale møtestedene på internettet virker som ekkokammere, hvor det du skriver blir bekreftet av andre, men da ofte i et mer ekstremt ordelag. En annen side av gruppepolarisering er at undertrykte følelser, frykt og overbevisning som ligger under overflaten nå får komme til uttrykk. I frykt for hva andre skulle mene er det vanlig med en eller annen selvsensur. I redsel for å bli stemplet rasist og faren for sosial utfrysning, velger man å holde disse meningene for seg selv. Når man “klikker” inn på en gruppe som heter *Norge er vårt* vil man få aksept for denne frykten og hatet man ellers aldri ville ytret i det virkelige liv. Summen av dette kan være mer ekstremisme. Jeg har selv sett hvordan kommentarfeltene på disse forumene eskalerer med mer aggressiv og sjikanerende ytringer. Fra å gå fra sak og enkelttilfelle blir ofte kommentarfeltet overfylt med hat for alle muslimer og hele religionen Islam. Eksempler på slike ytringer er: “send en atombombe over dem” og “en god muslim er en død muslim”. For folk flest ville dette vært helt uhørt og sagt i de fleste offentlige sammenhenger, men på internett mister mange alle hemninger. I mange sammenhenger skjer denne eskaleringen når moderatoren av gruppen starter tråden aggressivt og unnlater å be de som er med i diskusjonen om å moderere språkbruket. Moderatoren legger som regel ut innlegg under navnet til gruppen, slik at personen er anonym. Selv om dette bare

er ord, er det ingen selvfølge at det ikke kan finnes mennesker i disse gruppene som vil kunne gå fra ord til handling. Når ordbruk om voldshandlinger blir akseptert, vil mennesker som har et latent behov for vold kunne utføre dette. Mennesker med en ekstrem holdning blir ofte ennå mer ekstreme ved interaksjon med likesinnede og ekstremister er spesielt utsatte for polarisering, (Sunstein 2011: 40).

Mistenksomheten flere av disse gruppene har mot politikere generelt og spesielt venstresiden, fører til konspirasjoner om at *vi* som innbyggere ikke får vite sannheten om innvandring. De store avisene i Norge som Verdens Gang, Dagbladet, Aftenposten og andre fører oss bak lyset ved å ikke skrive om vold og voldtekter mennesker med en islamsk bakgrunn begår. Dette blir en sammensvergelse som de med høyere politisk makt i samfunnet bedriver mot sitt eget folk. Derfor innhenter og publiserer disse sidene og gruppene informasjon fra nyhetsbyråer av forskjellige slag, som ofte ikke har grobunn i den virkelige verden. Når dette blir presentert som fakta, blir polariseringen av gruppene og følelsen av *oss* mot *dem*, forsterket. Ved å ekskludere og utestenge mennesker med et annet synspunkt fra disse gruppene blir informasjonen enveis og motargumentene forsvinner. I lukkede grupper som SOO og Norge er vårt blir ofte enkeltindivider som ber om et mer nyansert bilde av saken utestengt. De blir ofte stemplet som spioner for *raddisene* eller muslimer. Moderate medlemmer kan også selv velge å forlate gruppene, dette igjen gjør at det er de som er mest viet til saken som blir igjen, og dermed eskalerer også ekstremismen.

Man kunne tenke seg at informasjon og fakta som motbeviser flere av disse gruppene og enkeltindividene sin *sannhet* ville hjulpet til å moderere holdningene de har, men forskning viser ofte at det motsatte skjer:

“For purposes of understanding the spread of conspiracy theories , it is especially important to note that group polarization is particularly likely, and pronounced, when people have a shared sense of identity and are connected by bonds of solidarity. These are circumstances in which arguments by outsiders, unconnected with the group, will lack much credibility and fail to have much of an effect in reducing polarization.”, (Sunstein 2011: 113).

Ofte er mennesker partiske med hensyn til hvilken informasjon de leser og tror på.

Kontraherende informasjon kan til og med føre til at man får en sterkere tro på at det man først tenkte og mente var riktig. Informasjon som synes kategorisk inkonsekvent med deres oppfatning blir avskrevet som propaganda og dermed forsterkes denne ytterligere.

Mennesker som tror på en konspirasjonsteori er ofte tilbøyelig til å tro på flere, dette er hva Cass R. Sunstein betegner som en forkrøplet epistemologi:

“(…) extremists are often far from irrational. The problem is that they know very little, and what they know supports their extremism. No one doubts that some extremists know a great deal; sometimes extremism is defensible or even right. (The American revolutionaries were extremists; so were Martin Luther King Jr. and Nelson Mandela.) But when groups make unjustified extreme movements – in the direction, for example, of terrorism or genocide – a crippled epistemology is often the reason.”, (Sunstein 2011: 41).

For mange av menneskene som er medlem av disse gruppene er det ikke mangel på annen informasjon som er problemet, men det er troen på at dette er løgn som gjør at de ikke ser på denne informasjonen som reel. Dermed skaper de seg egne nye verdensbilder og narrativ som blir deres virkelighet. Det er ikke slik at noe av den informasjonen de sitter på ikke er sann, men når de ikke klarer å nyansere verdensbildet blir sannheten enn annen enn slik verden ofte er. Selv om noen mennesker med en muslimsk bakgrunn har begått voldtekter betyr ikke dette at alle muslimer er tikkende bomber som venter på å voldta kvinner. Det er derfor det er vanskelig å forebygge ekstreme holdninger både på nett og i den virkelige verden. Så lenge likesinnede har hverandre vil det være store muligheter for gruppepolarisering, og i den verden vi lever i er dette bare et tastetrykk unna. Forskning viser at konspirasjonsteorier appellerer til mennesker som er kyniske til politikk, som har lavere selvtillit og som generelt er negative til autoriteter, (Sunstein 2014: 12). Konspirasjonsteorier finnes av mange slag og det er mange som tror på dem, dette er ikke forbeholdt en liten gruppe paranoide eller personlighetsforstyrret, ‘Conspiracy theories are important as collective delusions, delusions that nevertheless reflect real fears and real problems, rather than as evidence of individual pathology, (ibid.).

Kognitivt har konspirasjonsteorier lettere grobunn når mennesker er redde eller hatefulle. Mye av hatet på nett ytret mot muslimer er ofte et sammensurium av lite informasjon, frykt og dermed ofte hat. Når mennesker ser terror som blir utført av grupper som proklamerer seg selv som muslimer vil dette kunne føre til en stereotypisk tankegang om muslimer. Når redselen for at dette skal skje i *vårt hjemland*, får ofte konspirasjonsteorier plass i hverdagen og blir dermed spredd videre. Forskning viser at når konspirasjonsteorier vekker sterke følelser, er mennesker mer villig til å fortelle de videre, (Sunstein 2014:18). Ved mine undersøkelser og observasjoner av disse nettstedene var det ofte ekstreme historier som ble fortalt. De ble ofte visualisert gjennom filmopptak. Filmene viste ofte menn som brukte ekstrem vold mot kvinner, barn og hvite mennesker. Mange av filmene var tatt ut av kontekst, og var redigert til å virke som om de skjedde i Sverige og andre nærliggende land. Det viste

seg imidlertid at dette var scener fra krigsområder. Et annet virkemiddel jeg har lagt merke til er hvordan de bruker store bokstaver (capslock) for å vise til at dette er viktig og for å få oppmerksomhet rundt innlegget. Ofte starter setningene med store bokstaver og når ordet muslim kommer er dette også i store bokstaver. Dette er ikke et nytt fenomen, Jeffrey M. Bale sier dette om bruken av store bokstaver; '(...) yet another characteristic of 'conspiracy theorists': the tendency to over-dramatize by using capital letters with reckless abandon'.⁸² Selv om det oftest er menn fra Midtøsten som får hardest medfart på disse sidene, er det en ekstrem holdning mot muslimske kvinner, som er på kanten til misogyni. Kvinner med hijab, niqab eller burka blir portrettert som underdanige kvinner som ikke er annet enn fødemaskiner for den muslimske mannen. Dette som et ledd i en verdensovertakelse.

Hvis man ser bort fra selve gruppedynamikken og forholder seg til enkeltindivider, er det tydelig at alle har forskjellige terskler for å 'bevege' seg når de får ny informasjon. Det er ikke slik at alle med et ekstremt synspunkt ikke kan forandre dette. Men her er det ofte store individuelle forskjeller på hvor dedikert du var i saken på forhånd, hvordan du takler sosialt press og hva du har å tape. Mennesker som er redde for hvordan familie, venner og jobb vil agere på negative og aggressive uttalelser mot innvandring kan ha større terskel for å ytre sine meninger. Det kan for eksempel være slik at de kun ytrer dette på nett, men ikke i sosiale sammenhenger. Når PEGIDA ble etablert i Norge, var det mange som meldte seg inn på denne Facebook siden, men når det gjaldt oppslutningen på demonstrasjonene, som ble holdt ukentlige over en periode i Oslo, var oppslutningen heller minimal.

---

⁸² <https://www.miis.edu/media/view/18981/original/balePOPartconspire.pdf>

Kapittel 6 ANALYSE

6.1 Presentasjon av informantene

Det vil i denne delen bli gitt en presentasjon av informantene. Informantene har blitt gitt fiktive navn, dette er en del av anonymiseringsprosessen.

På bakgrunn av at informantene er anonyme blir alder presentert i ti år, eksempelvis 20-30 år. Informantene kommer fra forskjellige steder i Norge, hvor den enkelte kommer fra vil ikke bli nevnt. Det vil heller ikke bli nevnt hva den enkelte har som spesifikk utdanning eller hvilken jobb han innehar. Det vil istedenfor bli delt inn i kategoriene høyere eller lavere utdanning. Høyere utdanning forstås her som Universitet eller Høyskole. Lavere utdanning er videregående, fagbrev og lignende. Yrke blir delt inn i: arbeidsledig, i jobb, pensjonert eller i utdanning. I presentasjonene vil det bli lagt fram informantenes familieforhold, politisk ståsted og eventuell religiøs tilhørighet. Politisk ståsted og religiøs tilhørighet vil bli gjengitt gjennom deres egne besvarelse.

Datamaterialet vil bli analysert i lys av teorien.

- *Geir*

- *Alder:* 30 – 40 år.

- *Utdanning og yrke:* Lavere utdanning, er i jobb.

- *Familiebakgrunn og sivilstatus:* Vokst opp i en familie med gifte foreldre, har to eldre brødre. Faren jobbet, mens moren var hjemmeværende. Er selv i et samboerskap som har vart i fem år, ingen barn.

- *Politisk ståsted:* “Jeg vil stille meg på høyresiden. I Norge er det ikke mange store partier som jeg ville stilt meg bak. Så man kan si jeg stemmer det nest beste alternativet som er Fremskrittspartiet. Jeg vil kalle meg selv og ståstedet mitt for høyre-radikal”.

- *Religiøs overbevisning:* “Nei, jeg er ikke kristen eller noe annet for den skyld. Religion er et onde i mine øyne. Bare se hvor mye jævelskap religion har forårsaket. Folk bruker religionen som en unnskyldning for å gjøre som de vil. Samtidig så betaler staten for dette tullet. Staten betaler og sponser muslimer for terror”.

- Erik

- Alder: 20 – 30 år.

- Utdanning og yrke: Lavere utdanning, i jobb.

- Familiebakgrunn og sivilstatus: Vokst opp i en familie hvor foreldrene skilte seg da han var tre år, har en yngre søster. Singel.

- Politisk ståsted: “Jeg stemmer ikke ved valg, ser ikke poenget. Ingen av partiene gjør noe når de kommer til makten uansett. Bare se på FrP, hva har de gjort etter valget? Ikke noe som helst, bare tomme ord. Jeg ser på meg selv som anarkist”.

- Religiøs overbevisning: “Jeg er kristen. Det ser du vel på korset?! (Viser til et kors hengene rundt halsen). Jeg går ikke i kirken, men ser på meg selv som kristen for det. Men jeg er ikke en av disse som er i mot å verve seg. Hva heter det igjen? (Intervjuer: pasifist). Ja pasifist, de bare gjemmer seg bak troa fordi de er feige”.

- Martin

- Alder: 60 - 70

- Utdanning og yrke: Lavere utdanning, i jobb

- Familiebakgrunn og sivilstatus: Vokst opp med begge foreldrene, moren er nå død. Har to yngre søstre. Samboer, men ingen barn.

- Politisk ståsted: “Jeg har aldri vært noe partipolitisk tilknyttet. Tidligere stemte jeg Arbeiderpartiet. Men ved de siste valgene har jeg stemt FrP”.

- Religiøs overbevisning: “Jeg har aldri hatt noen tilknytting til religion. Men som folk flest i Norge synes jeg jo det er greit at vi har en stat som er knyttet opp mot det kristne fundamentet”.

- Olav

- Alder: 60 – 70 år

- Utdanning og yrke: Høyere utdanning, i jobb

- Familiebakgrunn og sivilstatus: Vokst opp med gifte foreldre, begge er nå døde. Har en eldre bror og søster. Har nå samboer. Har to barn fra tidligere ekteskap, en gutt på 36, og ei jente på 32 år.

- Politisk ståsted: “De gangene jeg tidligere har stemt ved stortingsvalg så har jeg stemt sentrumspartier, mens ved de siste valgene har jeg stemt Høyre, eller latt være å stemme”.

- Religiøs overbevisning: “Et kristent verdigrunnlag er viktig for meg”

- *Knut*

- *Alder:* 60 – 70 år

- *Utdanning og yrke:* Høyere utdanning, i jobb

- *Familiebakgrunn og sivilstatus:* Yngre søster. Hans far lever, mor døde av kreft i 98, yngre søster. Enslig. Fire barn, med tre forskjellige kvinner.

- *Politisk ståsted:* “Helt i fra jeg gikk på gymnaset som det den gang het, så var jeg en del aktiv på venstresiden i politikken. Var i flere år involvert i RU (Rød Ungdom). Deltok flere somre på AKP- ml sine sommerleirer. Min politiske oppfatning bunnet mye i daværende politiske situasjonen som var helt annerledes enn i dag. I tillegg var jo miljøverndebatten i startgropa, noe som venstresiden også var veldig engasjert i. Så på den tida var nok de politiske skillelinjene mye klarere. Du var enten høyre eller venstre og jeg så det sånn enten for eller mot undertrykkelse av mennesker. De siste femten-tyve årene har jeg revurdert mye av min politiske oppfatning, i og med at tilgang til informasjon er helt annerledes, så er internett en av mine viktigste kilder til å forstå verden. Samtidig er jeg storforbruker av bøker. I dag så ser jeg jo på min tidligere politiske oppfatning som utrolig naiv, det var helt svart hvitt tenkning. Fra å være en såkalt ukuelig optimist som trodde alt kunne løses gjennom aktivisme, i dag ser jeg realistisk og alvorlig på tingenes tilstand. Når det gjelder spørsmålet ditt om mitt politiske ståsted i dag så har jeg aldri stemt ved valg siden begynnelsen av 90-tallet. Alle de politiske partier i Norge er alt for redde og veike til å stå opp og ta kampen når det gjelder innvandring, da spesielt med muslimer til Norge”.

- *Religiøs overbevisning:* “I dag vil jeg kalle meg for en kristen humanetiker. Jeg har ikke noen tilknytting til den norske kirke, men Bibelen for meg gir meg trygghet på mange områder i min frykt for hvordan verden utvikler seg i dag. Jeg ser jo at tilstandene blir mer og mer kaotiske. Noe som vekker sterk angst hos meg, det føler jeg er viktig å formidle også gjennom ytringer på nett. Jeg føler jo at det er på tide å omskrive det gamle arbeiderklasse mottoet ‘våkn opp’”.

- *Håkon*

- *Alder:* 60 – 70 år

- *Utdanning og yrke:* Høyere utdanning, i jobb.

- *Familiebakgrunn og sivilstatus:* Skilt, to voksne sønner.

- *Politisk ståsted:* ”I mange år stemte jeg Ap, (Arbeiderpartiet). Men med tiden gikk de fra å bry seg om den enkelte arbeider til å bli et proinnvandringsparti. Jeg stemmer nå på FrP. Det

er heller ikke optimalt. Men kanskje de nå vil begynne å stenge grensene for all denne innvandringen. Det er begrenset hvor mange et lite land som Norge kan ta inn, og spør du meg har vi tatt inn alt for mange allerede. Det er på tide sende de tilbake igjen”.

- *Religiøs overbevisning:* Kristen

- *Nils*

- *Alder:* 20 – 30 år

- *Utdanning og yrke:* Høyere utdanning, i jobb

- *Familiebakgrunn og sivilstatus:* Foreldre som er gift, en eldre bror. Er selv singel

- *Politisk ståsted:* “Jeg tilhører et politisk ståsted til høyre for FrP. Jeg har ingen politiske verv, men jeg støtter ytre høyrepartier i både Sverige og Europa. Jeg stemmer ikke ved valg for jeg synes det politiske landskapet i Norge tiltaler meg overhodet ikke. Det er altfor basert på det å være ”politisk korrekt”

- *Religiøs overbevisning:* “Jeg mener at Norge skal bygges på et kristent fundament. Og at vi skal gå tilbake til statskirken vi hadde før, for da visste man at det var kristendommen som var grunnlaget for verdier og religion i Norge”

- *Ståle*

- *Alder:* 30 – 40 år

- *Utdanning og yrke:* Under lavere utdanning, student.

- *Familiebakgrunn og sivilstatus:* Vokst opp store deler av sitt liv med far, da moren døde da han var 16 år. Ingen søsken. Samboer.

- *Politisk ståsted:* “Jeg er verdikonservativ og stemmer Høyre eller FrP, litt avhengig om det er kommune eller stortingsvalg”

- *Religiøs overbevisning:* “Jeg er ikke troende og har aldri hatt noe forhold til religion”

- *Kjell*

- *Alder:* 18 – 20 år

- *Utdanning og yrke:* Elev ved videregående

- *Familiebakgrunn og sivilstatus:* Bor hjemme hos moren. Faren bor et stykke unna så de har lite kontakt. En stebror. Er selv ikke i noe forhold.

- *Politisk ståsted:* “Jeg vet ikke helt hva jeg skal kalle det, men synes at Odins Soldater gjør en skikkelig bra jobb. Det burde være flere som dem. Jeg har vært litt med i en av gruppene

dems, og det er skikkelig bra samhold. Og de er de eneste jeg vet om som gjør noe i forhold til disse problemene med innvandrere vi har i Norge”.

- *Religiøs overbevisning*: “Jeg vil vel kalle meg for hedning, er medlem i hedningesamfunnet”.

- *Andreas*

- *Alder*: 70 – 80 år

- *Utdanning og yrke*: Høyere utdanning, pensjonert

- *Familiebakgrunn og sivilstatus*: Enkemann, en datter.

- *Politisk ståsted*: “Politisk står jeg godt til høyre for både Høyre og Fremskrittspartiet. Siden Demokratene i Norge ble stifta i 2002 har jeg stemt på dem”.

- *Religiøs overbevisning*: “Jeg er humanist, og antireligiøs. Det har jo alltid vært sånn at alle religioner har satt seg i en maktposisjon over mennesker og vært kilde til frykt og alltid skaffet seg rikdom. Derfor så hater jeg religion, det har alltid stått i veien for folkets frie vilje. Eneste som er positivt som jeg har lest i Bibelen er at det er en synd å være homofil.”

- *Aksel*

- *Alder*: 40 – 50 år

- *Utdanning og yrke*: Lavere utdanning, ble sagt opp på jobb, går nå på avklaringspenger.

- *Familiebakgrunn og sivilstatus*: Foreldrene er gift og pensjonister. Har en yngre søster. Har ikke vært gift, er ikke i noe forhold, har ingen barn.

- *Politisk ståsted*: “Jeg er på høyre siden og har alltid stemt på FrP. FrP har den beste politikken, alt i fra eldreomsorg, helsevesen og innvandring. For meg er Sylvi Listhaug den store stjerna i FrP, hadde vi bare hatt flere som henne”.

- *Religiøs overbevisning*: “Jeg er medlem av statskirken, men har vel ikke vært i kirken siden jeg ble konfirmert”.

6.1.1 Oppsummering

Ved en gjennomgang av intervjudeltagelsen er det en høyere andel som er i aldersgruppen 60 – 70 år, 5 av de 11 deltagere er i denne aldersgruppen. 2 deltagere er i aldersgruppen, 20 – 30 år, det samme gjelder aldersgruppen 30 – 40 år. Aldersgruppene 18 – 20, 40 – 50 og 70 – 80 har kun en deltager per aldersgruppe.

Når det kommer til utdanning er det flere med høyere utdanning enn lavere, 5 av deltagerne har høyere utdanning, i motsetning til 4 deltagere som har lavere utdanning. 2 av deltagerne er under utdanning.

Hva gjelder familieforhold har 4 av deltagerne ett eller flere barn. Dette må ses i sammenheng med alder. 3 av de som har barn er i aldersgruppen 60 – 70 år, mens 1 er i aldersgruppen 70 – 80 år. Ingen av de som har barn lever i et forhold til barnemoren, den ene deltageren med barn er enkemann. De resterende uten barn har selvfølgelig mulighet for dette på ett senere tidspunkt i livet. 4 av deltagerne er i samboerforhold, ellers er de resterende deltagerne ikke i forhold. 3 av deltagerne er skilte.

Samtlige av informantene har ikke vært tilhengere av den ytre høyresiden fra start. Det viser seg at flere av informantene har på et tidligere stadiet stemt Arbeiderpartiet eller andre sentrumsnære partier. En informant forteller om et ungdomsengasjement på den ytrestresiden.

Når det kommer til politisk ståsted er det interessant at så mange som 5 deltagere velger å ikke bruke stemmeretten sin. Det kommer frem av intervjuene at flere ikke ser på FrP som et alternativ da de ikke er ytterliggående nok mot høyre. Det vises også liten tiltro til de store partiene om å holde ord etter et valg, og flere har et heller kynisk forhold til de politiske partiene. Erik mener FrP bedriver løftebrudd og ønsker ikke å stemme. Han ser på seg selv som anarkist. Anarkisme er en sosial og politisk bevegelse, som hevder individets rett til uinnskrenket selvstendighet⁸³. Anarkisme som bevegelse har vært sett mer i de venstreekstreme miljøene, hvor ønsket om å oppheve stat og alle dens maktorganer har vært et ideal. I anarkismen er det ofte en betegnelse at det reelt sett ikke finnes interessekonflikter mellom mennesker, og at menneskeheten er en stor organisme. Hvor Erik sitt ideologiske standpunkt innenfor anarkismen er, vites ikke.

Det som er verdt å legge merke til som nevnt er at så mange ikke vil bruke et av demokratiets kjennetegn, stemmeretten. Det kan ses på som et paradoks, da mange av besvarelsene beskriver islam som demokratiets største fiende. Ved spørsmål om hvilke verdier muslimer og islam utfordrer ved det norske samfunnet svarer Knut følgende:

“Vi har jo et sekulært samfunn hvor islam bryter med vår oppfatning av hvordan et samfunn fungerer, i alle muslimske land i verden ser en jo klart at demokratiske rettigheter og normer

---

⁸³ Schønhardt, Alf & Berg, Ole T.. (2016, 18. mai). Anarkisme. I Store norske leksikon. Hentet 29. april 2017 fra <https://snl.no/anarkisme>.

blir undertrykt. Politisk opposisjon blir hardt slått ned på og religion er den overordnede holdningen i samfunnet. Både statlig og i privatliv er det veldig klare retningslinjer for hvordan man skal leve, det ser jeg klart vil skape konflikter når muslimske innvandrere og asylsøkere kommer til vestlige land”.

Nils stemmer ikke ved valg. Han mener islam er forenelig med lover fra steinalderen og ser for seg et scenario hvor sharia som lovverk er muslimenes ønske:

“Som sagt fra før, jeg tror ingen av verdiene i islam er forenlige med vårt samfunn. De ønsker en sharia stat der lovene er fra steinalderen. Hvordan skal dette være forenlig med vårt samfunn. Det er bare å lese boka til Storhaug så får man fakta på bordet. Alle er så redde for å være pinlige korrekte og tør ikke komme med sannheten da de er redde for å bli stemplet som rasister. Men bare se oppslutningen rundt Storhaug og hvor mange bøker hun har solgt, da til og med fra eget forlag. Det er lett å se hvor mange som egentlig støtter henne men som er redd for at raddisene skal komme med den moralske pekefingeren.”

De resterende deltagerne stemmer enten FrP, Høyre eller Demokratene i Norge. Det er kun Aksel som viser seg som en trofast FrP tilhenger. FrP ligger nest nederst på listen hva gjelder lojalitet fra velgerne, de blir kun ”slått” av SV, (Aardal og Bergh 2015: 21). For flere av de som stemmer FrP, kan det se ut til at de stemmer dette i mangel for bedre partier.

De andre kan virke som er mer “vinglete” med tanke på hvilket parti de stemmer, og at dette skifter fra valg til valg.

Ved religiøs overbevisning er det en del varierende svar. Det er 3 som presiserer at de er kristne. Men likevel er det flere av deltagerne som mener at Norge skal bygges på et kristent fundament. Det religiøskulturelle argumentet legges mer vekt på enn troen i seg selv. 4 av deltagerne har ingen tilknytting til religion, og viser heller en sterk skepsis mot religioner som en entitet. Religion eller kristendom knytter ikke disse mennene sammen, og det er ikke utslagsgivende for tilknyttingen til høyreekstreme ideologier i denne undersøkelsen.

Ingen av deltagerne familiehistorie kan sies å ha bidratt til deltagerne høyreekstreme syn. De fleste fortalte om foreldre som var lite engasjerte i politikk og ved valg stemte de som regel Arbeiderpartiet.

6.2 Virtuelle plattformer

Alle informantene ble hentet fra virtuelle plattformer, enten det var grupper på Facebook eller egne etablerte nettsteder. Spriket mellom disse nettstedene er store, dette har blitt presentert tidligere i masteroppgaven. Det som er merkbart er at informantene var aktive på flere enn ett

nettsted. På spørsmålet *Hvilke sosiale virtuelle plattformer har du tilknytning til eller er aktiv på?* Var det ingen av deltagerne som knyttet seg kun til en gruppe. Selv om de var svært aktive på nett, gjaldt ikke dette utenfor den virtuelle verdenen. De fleste forholdt seg til nettet som deres arena, dette foruten Kjell som hadde *patruljert* med noen fra gruppen Soldiers of Odin. Erik uttrykker et ønske om å bli mer aktiv forbi nettets arena:

“Jeg er medlem av SIAN og stormfront, selv bruker jeg min egen facebookprofil til å ytre meg og spre informasjon til folket. Jeg og noen kamerater har også tenkt til å melde oss inn S.O.O (Soldiers Of Odin). Da kan vi aktivt gjøre noe for samfunnet der vi bor og det er bra. Pluss at vi støtter slike foretak, ser jo at de bare får mer og mer oppslutning.”

Selv om et ønske om økt aktivisme kan være et ønske, er det de færreste som tar steget ut i den *virkelige* verden. Dette viser hva mange før meg har poengtert, at mobiliseringen blant høyreekstreme har gått fra “gata” til “data”, (Haanshuus 2015:11).

Videre ble det spurt om *Hva er grunnen til at du har valgt å bruke sosiale medier som en uttrykksform?* Det som er slående ved besvarelsen på dette spørsmålet er likheten i svar som blir oppgitt. De er alle ute etter meningsfeller og dele av sin kunnskap. Erik svarer som følgende på dette spørsmålet:

“Grunnen er at man gjennom face-grupper møter andre som ser verden som den er. Der kan man diskutere med andre om muslimproblemet som bare blir større og større. På min egen faceside kan jeg skrive ting som jeg ønsker. Mediene viser ikke sannheten om problemene som faktisk skjer i Norge. Men dette kan jeg gjøre”.

Ståle:

“For der er det lett å finne folk som er opptatt av de samme problemstillingene og som ser ting på samme måte som det jeg gjør”.

Nils:

“Når man ser hva som skjer i Norge kan man jo bli veldig frustrert over hvordan muslimske holdninger og deres religion får innpass i det norske samfunnet og i mange tilfeller virker det som at det er vi som skal tilpasse oss dem og ikke omvendt. Som jeg før har nevnt med min oppvekst så er jo Norge tuftet på sterke kristne tradisjoner og noe som har gitt grunnlag for både vårt demokrati og velferdsstat.

Nå ser jeg jo helt klart at dette er sterkt truet og når jeg ytrer meg på HRC så er det jo utrolig mange som er av den oppfatning”.

Knut:

“Det er fordi jeg føler det har mye mer gjennomslagskraft og spesielt på de utenlandske fora hvor jeg føler man kan møte flere med intellektuell bakgrunn og dypere forståelse for hvor

viktig dette er. På mange norske kommentarfelt blir diskusjonen som oftest veldig banal og lite givende. Men det hender jo at jeg kommenterer på slike fora og”

Andreas:

“Sosiale medier er et sted hvor man kan samles og dele informasjon. Jeg vil åpne opp øynene til folk slik at de kan se hva denne innvandringen gjør med landet vårt. Det er viktig med sosial oppslutning rundt innvandring slik at staten tilslutt må høre på folket. Vi er et demokrati og vi må få bestemme hvordan land vi skal leve i”.

De fleste tiltrekkes av virtuelle plattformer for å samle og dele informasjon. For å få sin *sannhet* ut i verden. Det som er fellesnevneren for disse svarene er at de søker likesinnede. Som sett i teoridelen - gruppene blir som ekkokamre, hvor informasjonen som kommer inn er den samme du henter ut igjen, bare i et mer forsterket format. Det er et ønske om gjennomslagskraft for meninger og akkurat det finner de. Som sett i kapittelet om ‘Gruppepolarisering og konspirasjonsteorier’, er dette vanlige tendenser ved gruppepolarisering. Man søker til andre med samme narrativer som en selv, og disse narrativene blir så forsterket gjennom delt informasjon fra likesinnede.

Informantene gir uttrykk for at de sitter inne med informasjon og kunnskap som ikke andre har. De ønsker å dele denne med andre som er uvitende om farene ved innvandring.

Informantenes kunnskap om innvandring har flere likhetstrekk med det som går under begrepet konspirasjonsteorier. De ser for seg en mobilisering av muslimsk overtagelse av Norge og at sharia vil bli innført. Sunstein mener mange ekstremister har relativt lite kunnskap og det de vet er feil, han karakteriserer dette som en forkrøplet epistemologi⁸⁴. “Their extremism stems not from irrationality but from the fact that they have little relevant information, and their extremist views are supported by how little they know”, (Sunstein 2012:12). Informantene i dette prosjektet kunne vise til generelt bred informasjon hva gjaldt innvandringsstatistikk og lignende. Dette er informasjon som ikke inneholder et verdigrunnlag, men som kan karakteriseres som fakta. Sunstein sin karakteristik “forkrøplet epistemologi” er derfor lite holdbar hva gjelder dette prosjektet. Objektivisering av såkalt fakta er en annen ting. Selv om flere av informantene kunne underbygge mange av sine utsagn med konkrete tall og statistikk, er det mulig at kontraherende informasjon ikke har blitt tatt med i betraktningen.

---

⁸⁴ Se teoridelen.

6.3 Innvandringskritikk

Det ble stilt flere spørsmål vedrørende informantenes syn på innvandring. Var det slik at de kunne resonere tilbake til en spesifikk hendelse i livet, som kunne være en mulig årsak til at de skulle bli så kritiske til innvandring. Og hva er det de frykter vedrørende innvandring? Skilles det mellom innvandring generelt eller muslimer spesielt?

-Er det konkrete hendelser som du tenker har ført til dine standpunkter i forhold til innvandring (og eventuelt muslimer/islam)?

Dette spørsmålet ble heller besvart på et generelt nivå enn et personlig. Det var ingen som konkret kunne si om de hadde opplevd en spesifikk opplevelse, som på en eller annen måte skulle ha drevet dem over til et høyreekstremt tankegods. De fleste svarte fra et mer distansert ståsted, enn gjennom egne opplevelser. Informantene tillegger forskjellige grunner for at de ble kritiske til islam. Noen nevner frykten for en islamisering av Norge, som klart bygger på Eurabia-teorier. De er redde for det de kaller en totalitær ideologi skal få innpass i Norge. Det er også store forskjeller i hvordan de ordlegger seg, fra svært ekstremt til mer moderat. Det ble tydelig gjennom disse besvarelsene at det er spesielt muslimer og islam de fleste uttrykte seg negativt om. Det ontologiske skiftet fra arbeider til muslim har gitt seg utslag i høyreekstreme miljøer og deres retorikk. Mange av informantene likestiller innvandrere og asylsøkere med muslimer. Noen påpeker farene ved ikke-vestlig innvandring, det blir ikke nevnt land som Thailand eller Vietnam. Det er ikke-vestlige land med en muslimsk befolkning som ses på som en trussel.

Informantene bruker både et kulturelt og en økonomisk argumentasjon for farene ved innvandring, da med henblikk på mennesker som her betegnes som muslimer. Det kulturelle argumentet skjenner vi igjen fra høyrepopulismen og FrP.

Mange av informantene kommer med generaliserende karakteristikker av muslimer og islam. Hvor kvinnene blir sett på som underdanige og islam som en ideologi. Dette er den samme generaliseringen SIAN gjør på sine nettsteder. "Dette er en essensialistisk forskjellstenkning som framstiller religion og kultur som tydelige avgrensede monolittiske enheter som utøver en avgjørende innflytelse over hvordan menneskene som knyttes til denne kulturen eller religionen, tenker og handler, hvordan de "er" som mennesker", (Gardell 2010:17).

Olav:

“Jeg vil ikke si det er en konkret hendelse. Det er bare å se hvordan disse mullaene oppfører seg i hjemlandet sitt. De har et kvinnesyn fra steinalderen, steiner dem i hytt og pine. Pedofile som gifter seg med småjenter. Og dette ønsker de å gjøre i Norge også. De har bombet halve vesten. Jeg vil heller at de skal bli der de er og drepe hverandre. Småjentene sitter her hjemme i barnehagen dekket til i svart, de skremmer jo de andre barna. Nei dette er ikke noe jeg vil ha i mitt land. Dette har ingen ting med rasisme å gjøre. Det er kun en realitet. Han gutten som druknet på stranden i Hellas kom ikke hit som en flyktning, faren hans er nå fengslet i Tyrkia for menneskesmuglingen og den eneste grunnen for at han ville komme til et annet land var fordi han ville ha nye tenner. Hvem gjør sånt mot barna sine? Men tror du avisene skriver om det? Nei de er venstrevridde og tør ikke skrive om sannheten”⁸⁵

Islamofobiske holdninger preger besvarelsene på spørsmålene i kategorien innvandring. I og med at dette er menn som er aktive på islamkritiske nettsteder er ikke dette nødvendigvis en overraskelse. Flere av informantene mener likevel de ikke er rasister, men kun forteller en realitet. Og viser oppgitthet over at man ikke kan kritisere islam eller muslimer uten at venstresiden kaller de rasister. Det blir heller ikke skilt mellom muslimer, som er et sentralt kjennetegn ved islamofobi. Mennesker blir dermed diskriminert eller ekskludert på bakgrunn av at de er eller antas å være muslimer og assosieres med islam, (Gardell 2010:17).

Alle informantene viser en frykt til innvandring, enten på et personlig- eller samfunnsnivå. De vektlegger ødeleggelsen av samfunnet slik vi kjenner det. Begreper som invasjon blir brukt om muslimske innvandrere. Dette er, som nevnt i den teoretiske delen, vanlig retorikk i Eurabia-teorien. Aksel uttrykker sin frykt slik:

“Jeg er rett og slett redd for hvordan de kommer til å endre landet vårt. Ikke vil de lære seg språket eller kulturen. De ønsker å bo i gettoer hvor de kan herje som de selv vil. Nordmenn tør ikke å bevege seg inn i disse områdene. Jeg spør meg selv hva som vil skje når disse gettoene vokser seg større? Hvor vil det ende? Når landet vårt ender som en muslimsk stat da er det for sent. Da vil det være venstre snillistene som har skylden. Kommunisten som ikke tør å ta det riktige valget for landet sitt, men heller ser at vi blir oversvømt av muslimer.”

Det er mange karaktertrekk til Eurabia-teorien ved uttalelsen til Aksel. Frykten for at muslimer skal ta over landet er essensialistisk ved Eurabia-teorien. Skylden for en slik

---

⁸⁵ Olav refererer her til bildet av gutten som døde da han flyktet med båt med familien. Bildet gikk viralt verden over http://www.aftenposten.no/verden/Bildet-av-gutten-3-som-ble-skyllt-i-land-i-turistparadiset_-ryster-Europa-28159b.html

fremtidig overtagelse legges på den politiske Venstre siden. Informantene deler Aksel sin frykt vedrørende et muslimsk hegemoni. Knut beskriver det slik:

“Det er jo bare å lese statistikk fra ssb som viser at de fleste asylsøkere som kommer til Norge er muslimer, og de fleste er mennesker med lav utdanning og kvalifikasjoner. Vi vet jo at Norge i forhold til folketallet i de siste ti årene har hatt høyest innvandring. Av innvandrere som kommer til Norge med flykning bakgrunn er under 60 % som er i arbeid. I Norge har vi en aldrene befolkning, det vil jo si at færre og færre er med på å bygge opp velferdsgodene vi har i Norge. Og når vi vet at oljefondet vil minske sterkt i framtiden så behøver man ikke være rakkettforsker for å skjønne at velferden i Norge ikke kan opprettholdes ved en innvandrings takt som øker slik som i de siste 20 årene. Husk på at i høsten 2015 så kom det 30 000 asylsøkere til Norge, og alle som kommer hit har de samme rettighetene til velferdsgoder som vi har. Tror du det kunne være mulig at et muslimsk land med sine verdier og religion i en gitt situasjon ville tatt i mot så mange kristne flykninger uten at det ville medført store konfrontasjoner.”

Det kommer tydelig fram i de mer generelle spørsmålene vedrørende innvandring at det er muslimer og religionen islam som blir kritisert.

“Som du kanskje har forstått ser jeg på innvandring som noe som ødelegger landet vi bor i. Muslimer vet ikke hvordan de skal oppføre seg i Norge, de tror de fortsatt bor i et muslimsk land. Nå blir vi jo invadert av muslimske menn. Man kan jo spørre seg hvorfor det nesten bare kommer menn. Hvorfor er ikke de i sitt eget land og kriger? Nei de vil komme hit for å gå på trygd. Og hvor mange er ikke sendt av IS? Jeg synes det er jævlig skummelt. Om ikke lenge bomber en av disse seg selv i lufta, bare vent å se”.

Den muslimske kvinnen blir mer fremstilt som et offer for den patriarkalske muslimske mannen eller som en fødemaskin som snylter på velferdsgodene. Redselen og de mer konkrete islamofobiske holdningene er rettet mot den muslimske mannen som en voldtekstforbryter eller en mulig terrorist. Islam blir fremstilt som en religion som bygger på krig og vold. Som presentert i teori delen argumenterer Sunstein for at konspirasjonsteorier som skaper frykt hos den enkelte og appellerer til sterke følelser har større grobunn og blir delt videre oftere. Som sett i datamaterialet viser informantene en genuin frykt. Scenarioene de skisserer har likhetstrekk med hverandre, det kan se ut til at det er de samme konspirasjonsteoriene som sirkulerer på de forskjellige virtuelle plattformene.

Nils:

“De vil jo ha sharia lov, det sier jo alt. Det er en grunn til at vi kristne har kriget mot muslimer siden middelalderen. De står ikke for det samme som oss. De ønsket makt over verden da og de vil ha det ennå”.

Knut:

“Det er det jeg mener er det viktigste med hele denne problematikken, det er ingen andre religioner som påvirker oss i så stor grad negativt. Det er mange innvandrere i Norge som erkjenner seg til andre religioner som for eksempel Buddhisme eller Hinduisme det er ingen av disse religionene som har ført til så store konflikter i både Norge og Europa. Det finnes jo mange slike templer i Norge hvor folk møtes og jeg har aldri hørt at de skaper problemer i forhold til norsk integrering selv om de har et annet livssyn og religion. Moskeene i Norge virker jo nesten som en utklekkings anstalt for autoritære og diktatoriske holdninger. I tillegg så er det veldig lukkede samfunn. Som det er vanskelig å til og med for norske myndigheter å ha oversikt over. Det er jo bemerkelsesverdig at de aller fleste terroraksjoner som er utført etter begynnelsen av 1990-tallet er utført av organisasjoner og personer som har tilknytning til islam og som påberoper seg retten til dette med koranen som grunnlag”.

Disse utsagnene kan tyde på det Mattias Gardell beskriver som ‘et islamofobisk kunnskapregime’, (Gardell 2010:87), “innenfor rammene av det islamofobiske kunnskapsregimet sirkulerer bestemte utsagn, oppfatninger og påstander om islam og muslimer, som med gjentakelsens logikk opphøyes til vedtatte sannheter fordi de stemmer overens med det vi alltid har hørt og dermed *vet*.”

6.4 Maskulinitet

I denne delen av presentasjonen vil spørsmålene vedrørende maskulinitet, feminisme og den muslimske mannen være tema. Er det sammenheng mellom informantenes syn på den ideelle mannen, egen oppfatning av maskulinitet og deres syn på den muslimske mannen? Og hvordan stiller de seg til den endringen som kvinnefrigjøringen har skapt?

Ved innsamlingen av data var spørsmålene om maskulinitet delt opp i flere segmenter. Mange av spørsmålene går på informantenes identitet og på hvilken måte maskulinitet er en sterk identitetsmarkør for dem selv. Det ble spurt om *Hvordan oppfatter du deg som mann i dagens samfunn?*

På dette spørsmålet var det stort skille mellom de yngre og eldre informantene. De yngre informantene hadde ikke et bevisst forhold til det å være mann i dagens samfunn. Dette kan komme av en generell mangel på livserfaringer og situasjoner hvor det å være mann blir fremhevet. Dette kan være ekteskap/forhold og farskap. De eldre informantene var bevisste egen oppfatning som mann. Besvarelsene skildrer på mange måter livssituasjonen til

informanten. De svarer i relasjon til sine nærmeste, og ikke så mye fra et samfunnsperspektiv. Håkon som er skilt, svarer slik på spørsmålet:

“Jeg har jobbet hele livet med kroppsarbeid og slitt for å holde ting i sammen. Både økonomisk og familiært. Etter så mange år synes jeg at jeg ikke sitter igjen med noe, kun en liten leiehybel, om noen få år er jeg minstepensjonist. Kona fikk huset etter skilsmissen og jeg føler meg ganske oppgitt over tilværelsen nå.”

Martin har samboer:

Jeg vil si jeg er en mann som arbeider hardt for familien og for at vi skal ha det bra. Ingen ting kommer gratis for oss som er født i Norge. Jeg liker å varte opp samboern med god mat. Jeg er ikke en av disse femi gutta med brunkrem og sleik. Jeg tror mannens rolle var klarere før når jeg var liten, enn den er nå. Før holdt mann sammen og skilte seg ikke. Det var klarere skiller mellom mor og far.

Olav:

“Som det er i dag er det mye vanskeligere å være mann enn det noen gang har vært, altså samfunnsinstitusjoner har ikke så mye betydning lengre. Jeg jobber jo i et typisk kvinneyrke. Jeg var jo ganske tidlig ute med yrkesvalget, det var jo ikke mange andre menn som var barnehagelærere. Det ble et tilfeldig valg fordi jeg valgte siviltjeneste og jobbet 16 måneder i en barnehage. I etterkant av det så jeg behovet for et mer maskulint innslag i forhold til barnas barnehagehverdag. De ble jo hele tiden utsatt for veldig myke verdier. Det jeg så var behov for menns væremåte overfor barn. Jeg følte sterkt behov for flere menn i barnehagen som kunne tilføre litt andre holdninger i forhold til den litt overbeskyttende leiken. Det her gjenspeiler jo også hvordan barn generelt blir mer og mer overbeskyttet. Det virker jo nesten som om man skal gjøre alt for å unngå at de skader seg på noen som helst måte, jeg mener at barn trenger å kunne bryne seg på ting uten at man alltid skal ta hensyn til konsekvensene. I forhold til da jeg vokste opp så kan man jo risikere, da spesielt gutter, ikke får den balasten de trenger for å ha en maskulin identitet”

Knut:

”Jeg har alltid vært opptatt av å kunne stå på egne bein. Når jeg utviklet meg som kunstner var det viktig for meg å kunne dyrke kunsten helt ut. Jeg er en skikkelig bohem som aldri kunne levd et vanlig A-4 liv, jeg kunne aldri hatt en vanlig jobb eller å kunne levd ett vanlig familie liv. Det er viktig for meg å kunne utvikle meg selv og mine interesser uavhengig av andre mennesker. Jeg har vel alltid levd på utsiden av samfunnet. Det har nok hatt sin pris, selv om jeg har fire barn så har aldri forholdene vart lenge til mødrene og kontakten med barna har ikke vært så greit”.

Forskjellene i svarene på dette spørsmålet er som vist store. Flere av informantene forteller om et komplisert forhold til barnemoren, og mange viser til at de fikk langt mindre kontakt med barna etter skilsmissen. I teori delen ble statistikk over skilsmisser delt. Skilsmissetallene blant 50-54 åringene hadde økt, flere av informantene i denne undersøkelsen går inn under

denne statistikken. Statistikk sier ingen ting om følelser etter en skilsmisse, informantene i dette prosjektet ser ut til å slite med ettervirkningene emosjonelt og økonomisk. Mange av informantene trekker frem isolasjon som et utfall av skilsmissen. Mange av vennerelasjonene og de sosiale tilsetningene forsvant med ekskonen.

For å få et dypere innblikk i informantenes syn på egen maskulinitet ble det spurt om *Hva er din oppfatning av den ideelle mannen?* Ved å se dette spørsmålet i sammenheng med det forrige kunne det gjennom analyse av datamaterialet ses eventuelle avvik fra ens egen oppfatning som mann og hvilken karakteristik som gis en ideal mann.

For å gjøre dette må svarene til hver enkelt informant analyseres hver for seg, deretter kan besvarelsene i sin helhet ses i sammenheng med de øvrige informantene. Jeg velger derfor å legge ved de samme informantenes syn på dette spørsmålet, alle informantenes svar er likevel tatt med i den helhetlige analysen:

Håkon:

“For meg er den ideelle mannen en ressurs både i samfunnet og i familien. En som både kan forsørge å være en sterk og trygg person. Som også kan gi barna sine trygghet å hjelpe dem fram her i livet.”

Martin:

Synes dette er vanskelig å svare på, det er ikke slik at jeg har et ordentlig svar. En mann skal ta vare på familien og passe på dem. Han skal tørre å ta i et tak, bli skitten på henna som man sier.

Olav:

“Jeg vet jo ikke akkurat hva jeg skal legge i ordet den ideelle mann, men sånn som jeg ser på meg sjøl er det viktig å framstå som trygg, selvsikker og beskyttende. Det jeg ser i dag er at vi menn har store problemer med å kunne være mann med stor M. Før visste jeg hvilken plass jeg hadde, men det er mye vanskeligere i dag hvor vi som menn må spille mange flere roller som blir påtvunget oss. kjønnsrollene er mer utvisket og jeg kjenner så mange menn som lever i en rolle de ikke ønsker. Man blir fort stemplet som gammeldags og utdatert hvis man ikke følger de vedtatte reglene. Det ser jeg jo også i jobben min, at jeg får reaksjoner på måten jeg er på når det gjelder mine såkalte gammeldags holdninger. Men det er faktisk mange pappaer som gir meg veldig positiv tilbakemelding på hvordan jeg er i forhold til barna. Det er sånn at jeg føler mange menn kjenner på behovet for det jeg vill kalle avfeminiseringen av mange holdninger i samfunnet. Å være mann er for meg behovet for å kunne være sterkt maskulin å bruke min iboende kraft som mann uten at det skal bli sett på som negativt. Jeg har ingen ting i mot femininitet hos menn, jeg har heller ingen motforestillinger mot homofile, men i mange sammenhenger kjenner jeg på, det tror jeg også mange andre menn gjør, at det å være gammeldags maskulin mann blir sett på som harry og negativt.”

Knut:

“Jeg har overhodet ikke noen oppfatning av den ideelle mannen, jeg har aldri skjønt begrepet den ideelle mannen. Visst det betyr en familieforsørger med godt betalt fast jobb fra åtte til fire med barn, kone, hund og enebolig er det for meg en helt patetisk eksistens. Et menneske har så mye kraft, energi og utfoldessestrang, så det går ikke an for alle å dyttes inn i en slik konformitet uten at det vil påvirke selvets utvikling”.

Den ideelle mannen blir av samtlige informanter satt i en forlengelse av en familie og familieverdier. Den ideelle mannen skal ta vare på en familie, både økonomisk og ved å vise stabilitet og trygghet. Begrepet mann blir sett på som biologisk, hvor en mann som utslag av denne biologien har en iboende kraft. Ytre egenskaper som styrke blir verdsatt, men de indre kvalitetene som stabilitet og omsorgsfull blir likevel sett på som viktigere kvaliteter ved den ideelle mannen. Knut er en av de få informantene som ikke beskriver den ideelle mannen med familiær karakter.

For flere av informantene er det store avvik hva gjelder egen oppfatning som mann i dagens samfunn og den ideelle mannen. Dette gjelder særs de mennene som er skilt, eller som ikke er i et samboerskap/kjæresteforhold. Det at de ikke lenger tar “vare” på familien på bakgrunn av mulighet eller de ikke har funnet noen å ta ”vare” på divergerer fra den ideelle mannen.

-Hva legger du i ordet maskulinitet?

Maskulinitet er som sett i teori delen et mangefasettert begrep. Sosiokulturell tilhørighet vil spille inn i hva som forstås som maskulinitet. Hvilke verdier legges i begrepet maskulinitet av informantene er derfor et viktig spørsmål å stille:

Kjell:

“En mann som vet hva han vil. Ser for meg en viking, en som kriger for familien sin og som jakter. Ser også for meg en gammeldags familie hvor det var mer klare grenser mellom kjønnene enn det det er i dag. For meg er maskulinitet det at en mann skal være maskulin. Det vil si at jeg som mann skal ha en iboende kraft til både å beskytte og være en støtte, både generelt i samfunnet og i familien”.

Begrepet maskulinitet blir av samtlige informanter knyttet til kjønnet mann som *naturlig*.

Martin beskriver det slik:

“Dette er ennå vanskeligere å svare på enn forrige spørsmål. Maskulinitet er det motsatte av feminitet. Det skal være forskjell på mann og kvinne, det er helt naturlig. Jeg mener ikke at mannen skal jobbe og kvinnen være hjemmeværende. Men det er ikke naturlig for meg å pynte hjemme og tenke på interiør. Jeg kan kjøpe en blomsterkvast, men går ikke og kjøper nips til huset. Det er det samboern som gjør.”

Maskulinitet blir en parallell til den ideelle mannen. Begrepet har utelukkende positive konnotasjoner for informantene, selv om et slikt bilde av maskulinitet kan være vanskelig å leve opp til for den enkelte informant. Dikotomien/analogiene mann/ kvinne og maskulin/feminin brukes av informantene som en forklaringsmodell på hva som ligger i begrepet. Mann/kvinne blir på denne måten essensialistisk forskjellige. Dette er ikke en uvanlig resonering av skjønn som sett i teoridelen.

Maskulinitet og kjønn er en sterk identitesmarkør for de aller fleste av informantene. Og det legges positivt kapital i begrepet maskulinitet. Det som er interessant å merke seg er at maskulinitet blir sett på som vokteren av de gamle familieverdiene. Ved at kvinner har fått flere rettigheter har den gamle verdien av familiekonstitusjonen sunket.

6.4.1 Forandringer i mannens levde liv

Som sett i teori-delen har det skjedd store forandringer i samfunn- og familiesfæren for både menn og kvinner. Hvordan stiller informantene seg til denne forandringen, og er dette noe de merker selv i sitt eget liv? Flere av informantene hadde vanskeligheter med å finne seg til rette i det “nye” samfunnet. Disse informantene følte seg gjerne forbigått av kvinnene og la skylden på feminismen. Spørsmålene som her ble stilt var:

-Føler du at mannen har mistet sin autoritet og posisjon slik samfunnet nå utvikler seg i dag?

-Noen vil kunne påstå at de siste tretti års kvinnefrigjøring i Norge har svekket mannens selvbilde. Hva tenker du om denne påstanden?

Martin merker selv ikke så mye til denne forandringen på et personlig plan, men kjenner flere menn som har følt på dette:

“Det tror jeg kommer an på livssituasjon. Har noen kamerater som kun ser barna annenhver helg etter skilsmissen. De har kun en liten leilighet mens eksen sitter igjen med huset. Ser jo at de mister rollen sin i familien. Blir ikke inkludert når det gjelder barna sin hverdag. De må gjøre som eksen sier og bestemmer. Det er helt for jævlig at de blir ekskludert på den måten.”

Håkon ser kritisk på endringene kvinnefrigjøringen har skapt:

“Ja, det er jeg jo helt enig i. Mine foreldre hadde en helt annen måte å forholde seg til både ekteskap og rollefordeling. Min far var også bygningsarbeider, mens min mor var hjemmeværende husmor. I forhold til i dag så føler jeg at det var en mye mer trygg tilværelse for alle parter, da spesielt for barna. Man hadde ikke dette karrierejaget, hvor også kvinner skulle realisere seg selv. Ja det er jo mye enklere løsninger i dag, når det gjelder ekteskap og skilsmisse. Jeg ser ofte at det er mannen som er den tapende part, i likhet med meg selv. Så jeg kjenner godt på det at utviklingen går utover mannen.”

Samtlige av informantene mente det hadde skjedd en merkbar forandring i samfunnet og i familien. Dette hang sammen med kvinners frigjøring og enklere tilgang til skilsmisse. Flere av informantene er enige i at dette har vært et nødvendig steg for et mer egalitært samfunn, men ser nå at feminismen har gått for langt. Som Håkon beskriver det over, har utviklingen gått utover mannen og familieverdiene som en gang var. Aksel mener det er på bakgrunn av disse endringene noen menn ønsker å stifte familie med kvinner fra Asiatiske land:

“Ja det føler jeg helt klart. Jeg kjenner mange menn som føler det samme og som synes at dette har gått altfor langt. Derfor tror jeg også det er grunnen til at mange menn skaffer seg damer fra Asia. For at de tror de vil få tilbake noe av den gammeldagse familieforhold.”

Olav argumenterer i lignende termer som Aksel, selv om han selv ikke kunne tenkt seg det samme:

“Det er helt klart at i løpet av de siste tre år har mannens rolle blitt totalt forandret, fra å ha en posisjon som forsørger og beskytter av familien føler jeg nå at vår oppgave som mann er å underbygge og understøtte kvinnens kamp for selvrealisering. Det er jo selvfølgelig bra for kvinnen del med det som har skjedd siden da. Men det er nok mange menn som føler at de sitter igjen med svarteper. Det er jo sånn at flere jenter enn gutter tar høyere utdanning, de kan inneha toppjobber både i næringsliv og politikk. For menn som anser at maskulinitet er viktig for dem kjenner nok sterkt på at de er i ferd med å bli akterutseilt både utdanningsmessig og økonomisk. Personlig kjenner jeg flere menn som har forhold til østeuropeiske kvinner for på en måte å gjenskape en familiesituasjon som var vanlig i Norge før. Det kunne jeg aldri tenke meg sjøl. I mitt forhold er det sånn at hun respekterer mine holdninger og den jeg er.”

I teoridelen viste jeg til Isabel Sawhill sin argumentasjon om – “menn med høyere utdannelse har tilpasset seg rimelig bra til den feministiske revolusjonen, men det ser ut til å ha forbigått

menn med lav inntekt”.⁸⁶ En feilslutning som Sawhill her gjør er at hun likestiller høyere utdanning med høy inntekt, det er nødvendigvis ikke koherens mellom disse. I masteroppgaven har flere av informantene høy utdanning, det ser likevel ikke ut til at dette spiller inn på hvordan de har tilpasset seg den “feministiske revolusjonen”. I oppgavens datamateriale spiller alder inn, hvor de yngre informantene stiller seg mer likegyldige til endringene i samfunnet. En mulig forklaring på dette er at de yngre informantene forteller at de har vokst opp med foreldre som er skilt. Den eldre generasjonen av informanter forteller utelukkende om foreldre som levde i ekteskap livet ut.

En annen faktor som spiller inn på hvordan informantene har tilpasset seg de endrede samfunnsforholdene er egen relasjon til det familiære. Det er et klart skille mellom de informantene som virker tilfreds med egen livssituasjon og de som føler seg forbigått.

6.5 Feminisme

Under intervjuet ble det spurt om *Hvilke assosiasjoner får du når du hører begrepet feminisme?* I denne oppgaven blir feminisme sett på som - “Feminisme er en fellesbetegnelse ideologi, idetradisjon, etikk, politikk og akademisk virksomhet som handler om frihet, likestilling og rettferdighet for begge kjønn.”⁸⁷ Informantene er av en annen oppfatning vedrørende begrepet feminisme. Det blir på ingen måte sett på som et ledd for frihet, likestilling og rettferdighet for mannen. Samtlige informanter føler seg truet av feminismen. Alle informantene, bortsett fra Knut, assosierte feminismen med noe negativt. Knut derimot ser på den feministiske kampen som rettferdig og føler seg ikke truet. Feminisme ble forklart som en dikotomi til femininitet. Martin assosierer feminismen med kvinner som ønsker å være menn:

“Når jeg hører ordet feminisme tenker jeg på kvinner som vil være menn. Hår under armene og på beina. Slike kvinner som rakker ned på andre kvinner som ønsker å være feminine og som ikke er som dem. Ser på feminist som et skjellsord, kvinner som drar det for langt. Som tror de klarer seg uten menn, de vil skvise mennene ut i periferien. Barn trenger en far og mannsrolle i livet.”

Andreas er svært kritisk til feminismen:

“Feministiske moralister som ser seg selv som next to God. Slike små-stalinister med en stor-stalinist i magen, vil jeg ikke ha i huset engang”.

---

⁸⁶ <http://www.economist.com/news/essays/21649050-badly-educated-men-rich-countries-have-not-adapted-well-trade-technology-or-feminism>

⁸⁷ Se delen om “Begrepsavklaring”.

Informantene har klare formeninger om at den muslimske mannen er undertrykkende mot kvinner. Paradoksalt er samtlige informanter bortsett fra en imot feminismen. Hege Grung forklarer dette paradokset slik:

“Det er et paradoks at deler av det høyreekstreme miljøet tar i bruk tungt skyts for å anklage islam for å være kvinneundertrykkende og derfor inkompatibel med såkalte vestlige verdier, mens mange samtidig erklærer seg som anti-feminister og mener at ”den norske likestillingen har gått for langt”. Det eneste punktet som holder disse motstridende synspunktene sammen, er en opplevelse av at den hvite, muligens kristne, vestlige mannen har mistet en (antatt) posisjon som den som definerer verden eller nasjonen”, (Grung 2012:196).

Informantenes beskrivelse av feminisme har klare likhetstrekk til “mannsbevegelsen” sin polemikk⁸⁸. Informantene tillegger feminister skylden for at mannen sin posisjon har blitt svekket i samfunnet. Michael Kimmel argumenterer for at dette er et vanlig argument blant “mannsbevegelsen”, (Kimmel 2013:122). Håkon sitt svar er i tråd med denne polemikken:

“Kvinner vil på en måte fortrenge mannens posisjon både når det gjelder jobb og familien. Jeg ser ofte at i min omgangskrets at kona tjener mer enn gubben og at han derfor føler seg underlegen og mister mye av sin både sosiale og familiære status.”

6.6 Hypermaskulinitet – den muslimske mannen

“Gender and race are so often connected and dependent on each other that it is difficult to talk about one without talking about the other”, (Reeser 2010:144). Reeser argumenterer for at maskulin angst blir projisert over på andre kjønnede mennesker, og etnisitet er en nøkkelfaktor til hvordan denne projiseringen utspiller seg, (Ibid.). Det vil her, gjennom analyse av datamateriale, ses om en slik projisering finner sted med henblikk på den muslimske mannen. Alle informantene i dette prosjektet er hva man kan definere som etnisk norske. Den hvite maskulinitet blir hegemonisk. Som en forlengelse av dette utspiller den hvite maskuliniteten seg ikke som en etnisitet, men som *naturlig* og et ideal. Det skjer da en konstruering av andre etniske menns maskulinitet som utenfor hegemoniet, enten som hypomaskulin eller hypermaskulin⁸⁹. Spørsmålet som ble spurt var *Hvilke tanker gjør du deg*

---

⁸⁸ Se teoridelen

⁸⁹ Begrepene hyper- og hypomaskulin er forklart før i oppgaven.

om innvandrermenn og deres maskulinitet? Det som var svært overraskende ved dette spørsmålet var at alle informantene besvarte spørsmålet gjennom hvilke tanker de har om den muslimske mannen. Innvandrer blir her et synonym med muslim. Maskulinitet blir kodet gjennom etnisitet og religion. Knut svarer slik på spørsmålet:

“Etter det jeg har satt meg inn i når det gjelder islam og koranen er homofili en dødssynd. I flere muslimske land er det enstydig med dødsstraff. Som muslimsk mann blir du jo automatisk oppdratt til å vise en sterk maskulin side. Noe som gjenspeiler seg i familieforhold. Ser du på norske muslimske familier er mannen familiens overhodet. Han har kontroll med alt. Kona er underlagt mannen, det samme er barna. Selv i familier med høyt utdannede menn gjenspeiler det samme synet på familiehierarkiet seg. Veldig mange kvinner har lav eller ingen utdanning og er hjemmeværende husmødre. De har godt over flere barn enn etniske nordmenn. Noe som bidrar økonomisk til å opprettholde en slik familiestruktur og du ser også at bruken av kontantstøtte i muslimske innvandrerfamilier er høy.”

Maskulinitet blir i denne konteksten noe annet enn den er hos informantene. Informantene betegnet den ideelle mannen som familiær, beskyttende og en resurs. Den muslimske mannen blir sett i forhold til familien, betegnelser som kontrollerende og dominant er ord som går igjen når informantene svarer på spørsmålet. Med tanke på at informantene er svært kritiske til feminismen er det vanskelig å argumentere for at deres holdepunkter om den dominante og kvinneundertrykkende muslimske mannen er i tråd med et genuint ønske om kvinnefrigjøring. “Anklagen om at islam er en kvinneundertrykkende religion blir dermed ikke et uttrykk for et høyreekstremt engasjement for å sikre muslimske kvinner deres rettigheter, men er et utspill for å ramme muslimer som en religiøs gruppe”, (Grung 2012: 196)

Andreas mener vold er kulturelt og religiøst akseptert blant muslimske menn:

“Muslimske menn er helt jævelige. De står for all dritten vi leser om i nyhetene, tenk bare på vold i familier hvor de banker ungene og kona. Og jeg er helt sikker på at vi bare har sett toppen av isfjellet da det gjelder dette. Døtre som har gjort ett litt feil valg risikerer å bli utsatt for æresdrap til og med. Det er jo sånn at sjøl om det er konflikter i en vanlig norsk familie og mannen har brukt litt vold, så tar han jo faen meg ikke livet av dattera si hvis hun har gjort noe som familien ikke liker. Dette kan de bare gjøre fordi at islam godtar at det er greit. Muslimske menn er jo veldig opptatt av islam og koranen og det jo bare disse mennene som går i moskeen for å be og der får de aksept for at dette er greit”.

Seksualitet blir av samtlige informanter nevnt som et karaktertrekk ved den muslimske maskuliniteten. Flere av informantene nevner at alle overfallsvoldtekter begått er av muslimske menn. I mediene ble det i 2011 beskrevet som om en voldtektbølge skylte over

landet, det ble sagt av politiet at alle overfallsvoldtektene ble på denne tiden begått av innvandrere⁹⁰. For samtlige av informantene er innvandrere synonymt med muslim. Som sett i teori delen er dette en vanlig retorikk. På flere nettbaserte sider som SIAN og NDL nyanseres ikke bildet av voldtekter begått av innvandrere. Informantene som nevner overfallsvoldtekter begått av muslimer, legger til grunn at den muslimske mannen ikke kan styre sine seksuelle drifter når de ser jenter kledd i “vestlige klær”. Ved å pålegge den muslimske maskuliniteten en overdreven seksualitet, blir dette sett på som de er ute av kontroll.

Reeser beskriver det slik: “(...) this representation as excessive does not necessarily suggest that the white man is his less masculine other who lacks masculinity or has an insufficient quantity of masculinity. Rather, the image of the man in gender overdrive might be a way to suggest that he is out of control”, (Reeser 2010: 149). Erik mener å ha sett et overdrevent behov for sex hos muslimske gutter da han vokste opp:

“Der jeg bodde før var det mange innvandrerfamilier så jeg har jo sett problemene med innvandrere. Jeg har jo sett hvor stor forskjell det er på gutter og jenter. Guttene får være ute så lenge de vil uten at noen bryr seg, de samles i gjenger. Jentene blir overvåket hele tiden og må holde seg innendørs. Muslimske gutter prøver å ha så mye som mulig sex med norske jenter før de finner seg en muslimsk kone. De ser på norske jenter som horer”.

Det som er interessant er hvordan informantene tillegger den muslimske maskuliniteten en karakteristikk av overdreven kontroll over familien, mens deres seksuelle drifter blir sett på som ute av kontroll. Dette er som sett en vanlig karakteristikk ved hypermaskulinitet.

6.7 Besvarelse av hypotesene

Gjennom datamaterialet kom det frem at det ikke var innvandring generelt som ble problematisert hos informantene. Det var hos muslimer og konkret den muslimske mannen den overhengende ”faren” lå. Informantene kan derfor betegnes som islamofober og ikke kun innvandringsfiendtlige. Hypotese 1 er som følgende: *Høyreekstreme menn karakteriserer muslimske menn som hypermaskuline for å rettferdiggjøre sin egen maskulinitet.*

Gjennom analyse av datamaterialet vil jeg argumentere for at alle informantene tillegger den muslimske mannen karakteristikk som føyer seg under begrepet hypermaskulin. Muslimske menn, blir som tidligere nevnt, beskrevet som dominante og overseksuelle. Samtlige av informantenes beskrivelse av den muslimske mannen viser til hans rolle i familien. De setter

---

⁹⁰ <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/krim/oslo-politiet-toner-ned-omtale-av-overfallsvoldtekter/a/23635236/>

et negativt fortegn foran det de mener er en overdreven bruk av kontroll over familien. Det som viser seg som et paradoks er at flere av de attributter de tilegner den muslimske maskulinitet er egenskaper de selv tillegger en ideal mann. Derimot har den muslimske mannen for mye av disse egenskapene. Jeg kan ikke konkludere med at en hypermaskulinisering av den muslimske mannen gjøres for å rettferdiggjøre ens egen maskulinitet. Samtlige av informantene mener kjønnsrollene har endret seg i Norge og at dette virker inn på mannens liv negativt. Selv om mye tyder på at de føler seg truet av den muslimske mannen sin maskulinitet, foreligger det ingen konkret data for å avkrefte eller bekrefte om det faktisk skjer en projisering av maskulin angst.

Det ligger en dissonans mellom informantenes presentasjon av den ideelle mannen og hvordan de ser på seg selv som menn. Dette kommer tydeligst frem hos de informantene som av personlige årsaker virker lite fornøyd med tilværelsen. Et flertall av informantene mener kjønnsrollene har endret seg drastisk de siste tiårene og mener dette gir seg utslag i at mannens rolle slik den engang var, har forvitret. Dette skaper hos mange av informantene en frustrasjon som retter seg mot kvinner generelt men mer spesifikt den feministiske bevegelsen. Hypotese 2 for forskningen var som følgende: *Høyreekstreme menn føler seg truet og forbigått av dagens moderne kvinne, og søker derfor tilbake til et utdatert kjønnsrollemønster hvor mannen hadde en tydelig og dominerende funksjon. Dette gir seg i utslag i en såret maskulinitet hvor frustrasjonen blir rettet mot dagens moderne feminisme.* Jeg vil argumentere for at analysen av datamaterialet viser at informantene ønsker seg tilbake til et kjønnsrollemønster som en gang var. Ikke alle informantene opplever en like stor frustrasjon rundt dette, og de ser ut til å ha tilpasset seg dagens rollefordeling. Likevel så omtaler samtlige, uten om en informant, feminismen i svært negative termer. Feminismen manifesterer seg som noe lite kvinnelig og til tider maskulint. Det må presiseres at det ikke kun er feminister som det blir rettet frustrasjon mot, men også fraskilte kvinner i relasjon til informanten.

Kapittel 7 AVSLUTNING OG VEIEN VIDERE

Med bakgrunn i at muslimer og islam har fått større plass i det offentlige ordskiftet og gjennom et ontologisk skifte som innebærer at innvandrere blir identifisert som muslimer, noe som har hatt innvirkning på flere av de høyreekstremes fiendebilder. Rasisme og hatytringer blir ofte rettet mot mennesker på grunn av deres religiøse og kulturelle tilhørighet.

I denne masteroppgaven har jeg undersøkt på hvilken måte maskulinitet spiller inn i 11 høyreekstreme menn sitt narrativ. Gjennom teori om maskulinitet og begrepet hypermaskulinitet har det vært mulig å nærme seg disse mennenes forståelse av egen maskulinitet og hvordan denne utspiller seg i møtet med en muslimsk maskulinitet. Dette innebærer en frustrasjon over at mannen har mistet, slik de forstår det, sin posisjon i samfunnet og i familien. Skylden for dette legges på den forhenværende kvinnefrigjøringen og moderne feminisme. Den muslimske mannen blir sett på som en hypermaskulin motpart til den hvite hegemoniske maskuliniteten.

Teorigrunnlaget er egnet til å belyse problematisk tematikk vedrørende høyreekstreme menn. En såret maskulinitet kan være en av grunnene for at det er en så høy andel menn i dette miljøet. Ved å sette dette i kontekst med andre årsaker til høyreekstrem mobilisering kan dette gi oss større innsikt og forståelse for hvorfor noen velger å bevege seg inn i slike miljøer.

LITTERATURLISTE

Aardal, A og Berg, J. (2015) *Valg og velgere. En studie av stortingsvalget 2013*, Cappelen Damm Akademisk.

Aas, Kristin Natvig (2016, 13. mai). Feminisme. I Store norske leksikon. Hentet 9. april 2017 fra <https://snl.no/feminisme>.

Bale, M. (2007) *Political paranoia v. political realism: on distinguishing between bogus conspiracy theories and genuine conspiratorial politics*, tilgjengelig fra: <https://www.miis.edu/media/view/18981/original/balePOPartconspire.pdf> (lest 2. mai 2017)

Bangstad, S. (2014) *Anders Breivik and the rise of Islamophobia*, London, Zed Books.

Bangstad, S. (2012) "Muslimenes religiøse verdier endrer seg aldri", i *Motgift. Akademisk respons på den nye høyreekstremismen*, (Red. Indregard, S), Flamme Forlag og Forlaget Manifest.

Bangstad, S. (2016) *Islamophobia: What's in a Name? Analysing the Discourses of Stopp Islamiseringen av Norge (Stop The Islamisation of Norway, SIAN)*, Journal of Muslims in Europe 5 (2016) 145-169.

Bangstad, S. Og Døving, C. (2015) *Hva er RASISME*, Universitetsforlaget.

Bawer, B. (2006) *While Europe Slept – How Radical Islam is Destroying the West from Within*, Random House/Broadway Books

Bleich, E. (2011) "What Is Islamophobia and how much is there? Theorizing and measuring an emerging comparative concept: American Behavioral Scientist 55 (12): 1581-1600.

Canovan, M (1991) "Trust the people! Populism and the Two Faces of Democracy". Political Studies 47 (1): 2-16.

Døving, A. (2012) "Norge snikislamiseres", i *Motgift. Akademisk respons på den nye høyreekstremismen*, (Red. Indregard, S), Flamme Forlag og Forlaget Manifest.

Ferruh, Y. (2016) *How the Workers Became Muslims - Immigration, Culture, and Hegemonic Transformation in Europe*. University of Michigan Press.

Også tilgjengelig som et kortfattet resyme fra forfatter:

https://www.academia.edu/23598894/How_the_Workers_Became_Muslims_Immigration_Culture_and_Hegemonic_Transformation_in_Europe_-_Contents_and_Introduction (lest 2 mai 2017).

Fonneland, Trude. (2006) Kvalitative metoder: Intervju og observasjon. I *Metode i religionsvitenskap*, redigert av Siv Ellen Kraft og Richard J. Natvig, Oslo: Pax.

Fowers, B, J og Richardson, F, C. (1996) *Why Is Multiculturalism Good?*, Tilgjengelig via <https://eric.ed.gov/?id=EJ528760> (Lest 2. mai 2017).

Freeden, M. (2003) *Ideology: A Very Short Introduction*, Oxford University Press.

Gardell, M. (2011) *Islamofobi*, Spartacus.

Grung, A, H. (2012) "Islam er en kvinneundertrykkende religion", i *Motgift. Akademisk respons på den nye høyreekstremismen*, (Red. Indregard, S), Flamme Forlag og Forlaget Manifest.

Haanshuus, B. (2015) *Høyreklikk - En studie av norske høyreekstreme bevegelsers aktivisme, ideologi og nettverkstilhørighet i sosiale medier*, (Upublisert Masteroppgave i Statsvitenskap, UiO).

Heggheim, Sander and Anne T. Nilsen, "Glad han er kalt inn som vitne", Nrk. no. 10 April 2012.

Holst, C. (2009) *Hva er FEMINISME*, Universitetsforlaget.

Holst, C. (2012) ”Feminismen har beredt grunnen for en fremtidig muslimsk overtagelse”, i *Motgift. Akademisk respons på den nye høyreekstremismen*, (Red. Indregard, S), Flamme Forlag og Forlaget Manifest.

Hopperstad, Morten, “Arne Tummyr: Deler Breivik’s frykt”, VG.no, 5 June 2012.

Christophersen, Rune, “Islam og politikerne har ansvaret for 22. juli”, Aftenposten.no, 5 June 2012.

Jupskås, A. (2015) *Persistence of Populism. The Norwegian Progress Party, 1973-2009*, (Upublisert doktorgradsavhandling ved Statsvitenskapelig Fakultet, UiO).

Jupskås, A. *Mangfoldig mobilisering og velsmurt valgkampmaskineri: Fremskrittspartiet runder 40 år*, tilgjengelig i idunn:

https://www.idunn.no/nnt/2013/01/mangfoldig_mobilisering_og_velsmurt_valgkampmaskineri_frem (Lest 2 mai 2017).

Jupskås, A. (2013) Intervju i Verdens Gang, tilgjengelig fra:

<http://www.vg.no/nyheter/innenriks/forskere-frp-er-hoeyrepopulistisk/a/10126475/> (Lest 2 mai 2017).

Jupskås, Anders. (2014, 31. oktober). Populisme. I Store norske leksikon. Hentet 28. september 2016 fra <https://snl.no/populisme>

Kimmel, M. (2013) *Angry white men, American masculinity and the end of an era*, New York, NATION BOOKS.

Kimmel, M Hearn, J, og Connel, R. (2005) *Handbook of studies on men and masculinity*, SAGE.

Krastev, I. (2007) *The populist moment*, tilgjengelig fra: <http://www.eurozine.com/the-populist-moment/> (Lest 2 mai 2017).

Krokfjord, Torgeir, Sindre G. Meldalen, and Astrid Meland, "Her er Breiviks meningsfeller", Dagbladet 25 August 2011. Ervik, Kristian, "Massiv støtte til meningene Breivik uttrykte i retten", TV2.no, 18 April 2012.

Lorentzen, J. Og Muhleisen, W. (2009) *Kjønnsforskning – En grunnbok*, Universitetsforlaget.

Mudde, Cas (2004). "The Populist Zeitgeist." *Government and Opposition* 39 (4): 547-563

Mudde, C. (2007). *Populist Radical Right Parties in Europe*, Cambridge University Press.

Muller, J W. (2016) *What is populism?*, University of Pennsylvania Press.

Muller-Rommel, F. (1998) "The Greens New Challengers: Greens and Right-Wing Populist Parties in Western Europe." *European Review* 6 (2): 191-202.

Reeser, T. (2010) *Masculinity in theory. An introduction*, WILEY-BLACKWELL.

Salzman, M, Matathia, I og O'Reilly, A. (2005) *The future of men*, Palgrave macmillan

Sawhill, I. *Badly educated men in rich countries have not adapted well to trade, technology or feminism*, Artikkel i The Economist, tilgjengelig fra:

<http://www.economist.com/news/essays/21649050-badly-educated-men-rich-countries-have-not-adapted-well-trade-technology-or-feminism> (Lest 2 mai 2017).

Schønhardt, Alf & Berg, Ole T.. (2016, 18. mai). Anarkisme. I Store norske leksikon. Hentet 29. april 2017 fra <https://snl.no/anarkisme>.

Skrede, J. (2017). *Kritisk diskursanalyse*, Cappellen Damm Akademiske.

Skrede, K. (2015) *Når menn velges bort*, tilgjengelig fra: <https://humanist.no/2015/04/nar-menn-velges-bort/> (lest 2 mai 2017).

Skoglund, A. (2015). *Væpna mannsrevolusjon*, tilgjengelig fra: <https://humanist.no/2015/04/vaepna-mannsrevolusjon/> (lest 2 mai 2017).

Staub, E. (1989). *The Roots of Evil-The Origin of Genocide and Others*, Cambridge University Press.

Strømmen, Øyvind. (2014, 18. mars). Kontrajihad. I Store norske leksikon. Hentet 21. september 2016 fra <https://snl.no/kontrajihad>.

Strømmen, Øyvind. (2014, 21. mai). Høyreekstremisme. I Store norske leksikon. Hentet 28. april 2017 fra <https://snl.no/h%C3%B8yreekstremisme>.

Sunstein, C. (2011) *GOING TO EXTREMES – HOW LIKE MINDS UNITE AND DIVIDE*, Oxford University Press.

Sunstein, C. (2014) *CONSPIRACY THEORIES & OTHER DANGEROUS IDEAS*, New York, Simon & Schuster.

Thagaard, T. (2013) *Systematikk og innlevelse – En innføring i kvalitativ metode*, Fagbokforlaget.

Tybring-Gjeddes, C. kronikk *Drøm fra Disneyland*, tilgjengelig fra: <http://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/Drom-fra-Disneyland-212763b.html> (lest 2 mai 2017)

Weyland, Kurt (1999) "Neoliberal Populism in Latin America and Eastern Europe." *Comparativ Politics* 31 (4): 379-401.

Wodak, R. (2015) *The politics of fear – What right-wing populist discourses mean*, SAGE.

Øvrig uttalelser, statistikk og forskning funnet på internett:

Analyse om ”Islam og muslimer i norske medier”, utført på oppdrag av Fritt Ord, tilgjengelig fra: http://www.frittord.no/images/uploads/files/Muslimer_og_islam_i_mediene_2016.pdf (Lest 2 mai 2017).

Anders Behring Breivik sitt Manifest, tilgjengelig fra: <https://info.publicintelligence.net/AndersBehringBreivikManifesto.pdf> (Lest 2 mai 2017).

Artikkel om at hver fjerde mann ikke får barn, tilgjengelig fra: <http://www.dagbladet.no/kultur/hver-fjerde-norske-mann-far-ikke-barn-hva-gjor-det-med-samfunnet/67471763> (lest 2 mai 2017).

Christian Tybring-Gjeddes utfordring til Høyre og Ap, tilgjengelig fra: <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/frp/frp-topp-innvandrergutter-blir-hissigere-enn-norske/a/10085537/> (lest 2 mai 2017).

De Nasjonale forskningsetiske komiteene, tilgjengelig fra: <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/etiske-retningslinjer-for-forskning-pa-internett/> (Lest 2 mai 2017).

Oslo Politidistrikt, statistikk over hatkriminalitet 2016: https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/oslo/Vedlegg_4500.pdf (lest 2. mai 2017)

Likestilling og diskrimineringsombudet, hatytringer og hatkriminalitet, tilgjengelig fra: <http://www.ldo.no/nyheiter-og-fag/brosjyrar-og-publikasjonar/rapporter/hatytringer-og-hatkriminalitet/> (Lest 2 mai 2017).

The Independent, 1. Oktober 2013: <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/antiimmigrant-party-gains-power-after-norway-drifts-to-the-right-8852079.html> (Lest 2 mai 2017).

Rapport fra UD, tilgjengelig fra: <http://www.dagbladet.no/nyheter/ud-med-sjokkrappport-om-frp-og-breivik-etter-valget/62179271> (lest 2 mai 2017).

FrP møtte internasjonal presse; <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/frp/frp-moette-internasjonalt-presse-naturlig-at-det-kobles-til-breivik/a/10135107/> (lest 2 mai 2017).

Heikki Holmås twitter melding, tilgjengelig fra: <http://www.tv2.no/a/4119697> (lest 2 mai 2017).

Jens Stoltenberg i intervju hos skavlan, tilgjengelig fra: <http://www.dagbladet.no/kultur/nrk-fjernet-svenskens-angrep-pa-frp-og-hoyre/62272612> (lest 2 mai 2017).

Uttalelse fra Sylvi Listhaug, tilgjengelig fra: <http://www.aftenposten.no/norge/Listhaugs-griseprat-vekker-opsikt-i-utlandet-607331b.html> (lest 2 mai 2017).

Om FrP sin innstrammings politikk for permanent opphold, tilgjengelig fra: <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/strammer-inn-reglene-for-permanent-opphold-maa-kunne-norsk-ha-jobb-og-bolig/a/23587143/> (lest 2 mai 2017).

Videreformidling av politikken til Arbeiderpartiet, tilgjengelig fra: <http://www.utrop.no/Nyheter/Innenriks/30015> (lest 2 mai 2017).

Fatwaen mot Rushdie, tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/dokumentar/25-ar-siden-fatwaen-mot-rushdie-1.11538034> (lest 2 mai 2017).

Konspirasjonsteori. (2014, 8. august). I Store norske leksikon. Hentet 14. april 2017 fra <https://snl.no/konspirasjonsteori>.

Om hatkriminalitet, tilgjengelig fra: <http://www.aftenposten.no/osloby/Hatkrim-anmeldelser-doblet-i-Oslo-56898b.html> (lest 2 mai 2017).

Om hatkriminalitet, tilgjengelig fra: <http://www.vl.no/nyhet/melder-mer-hatkrim-i-oslo-1.700244> (lest 2 mai 2017).

Statistikk over selvmord, tilgjengelig fra: <http://www.aftenposten.no/norge/Fem-ganger-flere-menn-enn-kvinner-tar-sitt-liv-144665b.html> (lest 2 mai 2017).

Statistikk over trafikkdødelighet: <https://www.nrk.no/norge/nesten-bare-menn-dor-i-trafikken-1.13299417> (lest 2 mai 2017).

Kartlegging av Odins Soldater, tilgjengelig fra: https://www.nrk.no/dokumentar/xl/nrk-kartlegging_-dette-er-odins-soldater-1.12829395 (lest 2 mai 2017).

Statistikk hentet fra SSB, tilgjengelig fra: <http://ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/stadig-flere-menn-i-norge-er-barnlose> (lest 2 mai 2017).

<https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/fodte/aar/2017-03-09?fane=tabell&sort=nummer&tabell=299029>
(lest 2 mai 2017).

Uttalelser fra SIAN sin nettside, tilgjengelig fra:
<http://www.sian.no/artikkel/muslimere-far-en-sterk-ukontrollerbar-seksual-trang-da-ma-de-bareog-allah-gir-dem-lov> (lest 2 mai 2017).

<http://www.sian.no/artikkel/norske-horer-voldtas-de-aerbare-gar-fri> (lest 2 mai 2017).

<http://www.sian.no/artikkel/brutal-voldsbolge-rammer-osloborgere> (lest 2 mai 2017).

<http://sian.no/om-sian> (lest 2 mai).

Uttalelser hentet fra Norwegian Defence League, tilgjengelig fra:
<http://norwegiandefenceleague.com/modules/about/> (lest 2 mai 2017).

Rapport om Stormfront.org, tilgjengelig fra:
<https://www.theguardian.com/world/2014/apr/18/hate-crime-murders-website-stormfront-report> (lest 2 mai 2017).

Om overfallsvoldtekter, tilgjengelig fra: <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/krim/oslo-politiet-toner-ned-omtale-av-overfallsvoldtekter/a/23635236/> (lest 2 mai 2017).

Gutten som ble skylt i land på ferieparadis, tilgjengelig fra:
overhttp://www.aftenposten.no/verden/Bildet-av-gutten-3-som-ble-skylllet-i-land-i-turistparadiset_-ryster-Europa-28159b.html (lest 2 mai 2017).